

ویژه‌نامه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

تهیه شده در دبیرخانه همایش

اسفندماه ۱۴۰۱

دبیرخانه هلدش سالانه اقتصاد مقاومتی

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On
Moqavemati Economy

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَأَن هَا كِه دَر رَاه مَا (بَا خَلُوص نِيَت) جِهَاد كَنَنَد، قَطْعَا بِه
رَاه هَاي خُود، هِدَايَتَشَان خَوَاهِيم كَرَد.

ویژه نامه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

موضوع: نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند
صاحب امتیاز: اندیشکده اقتصاد مقاومتی
مدیرمسئول: محمدمهدی تاجیک
شورای علمی: علی ملکزاده، محمدمهدی یزدانی
اسفندماه ۱۴۰۱

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی رویدادی مستمر است که با هدف «بهبود کیفیت تصمیم‌گیری در کشور» هر سال در یک بازه ۳ تا ۶ ماهه برگزار می‌شود. در این همایش، زمینه برای رصد و پایش اقتصاد مقاومتی در کشور، تقویت پایه‌های علمی و سیاستی اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادهای عملیاتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی با حضور همه فعالان این حوزه فراهم می‌گردد.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که در حال حاضر معتبرترین رویداد اقتصاد مقاومتی در کشور است، توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی با همکاری دیگر نهادها برگزار می‌شود.

رویکرد این همایش سیاست‌پژوهی و عملیات‌پژوهی است و هر سال یک موضوع محوری را مدنظر قرار می‌دهد تا ضمن ایجاد فضای گفتگو و مباحثه میان خبرگان، مسئولین و سیاست‌پژوهان، راهکارهای لازم برای حل مسائل آن حوزه را با رویکرد «مقاوم‌سازی اقتصاد» در جامعه نخبگانی کشور طرح و بررسی و نتایج و خروجی‌ها را از دستگاه‌های مرتبط پیگیری نماید.

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» برگزار شد و ویژه‌نامه حاضر مشتمل بر تاریخچه همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، گفتگو با کمیته علمی همایش نهم و سایر صاحب‌نظران حوزه مالیات، گزارش افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و اختتامیه و همچنین چکیده طرح‌های سیاستی ارائه شده در قالب همایش به انضمام سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی کشور، مجموعه تصاویر و بازتاب رسانه‌ای همایش، در این راستا تهیه شده‌است.

اندیشکده اقتصاد مقاومتی

اسفندماه ۱۴۰۱

فصل اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش سالانه

بخش اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی..... ۱۰

بخش دوم

معرفی و تاریخچه همایش سالانه اقتصاد مقاومتی..... ۲۰

بخش سوم

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی..... ۳۸

فصل دوم

گفتگو با صاحب‌نظران

مهدی موحدی بک نظر..... ۵۸

مهدی طغیانی..... ۶۰

احمد غفارزاده..... ۶۲

محمد برزگری..... ۶۴

مهدی رعنائی..... ۶۶

محمد امینی رعیا..... ۶۷

مهرزاد ذاکری..... ۶۹

فاضل مریدی..... ۷۱

افشین محمودیان..... ۷۲

فصل سوم

گزارش افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و اختتامیه

افتتاحیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی..... ۷۴

نشست فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان..... ۸۰

نشست الزامات و آثار مالیات بر سود سپرده‌های بانکی..... ۸۷

نشست آسیب شناسی شاخص‌های ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی..... ۹۶

نشست مالیات بر ثروت؛ مبانی و کارکردها..... ۱۰۸

نشست جایگاه مالیات در تقویت پول ملی و مهار تورم..... ۱۱۷

نشست حکمرانی داده و ظرفیت فناوری‌های مالی در مالیات ستانی..... ۱۲۸

نشست جایگاه عوامل انسانی و سامانه‌ها در تشخیص فرار مالیاتی..... ۱۳۵

اختتامیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی..... ۱۴۷

فصل چهارم

چکیده طرح‌های سیاستی مورد تایید

- کارکرد، اهداف و آسیب‌شناسی مالیات بر دارایی در ایران ۱۵۴
- یکپارچه‌سازی نظام مالیاتی و حمایتی در ایران ۱۵۵
- بررسی ابعاد طراحی و اجرایی اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه بنگاه‌های اقتصادی ایران ۱۵۶
- مالیات بر سود سپرده و اثر آن در کاهش کسری بودجه دولت ۱۵۷
- شناسایی حسابه‌های اجاره‌ای مرتبط با فرارمالیاتی پزشکان با استفاده از حاکمیت داده ۱۵۸
- شناسایی شرکتهای صوری و کدفروش با استفاده از هوش مصنوعی ۱۵۹
- اصلاح نظام مالیاتی در بخش حمل بار جاده‌ای ۱۶۰
- ارائه الگوی مطلوب مالیات ستانی از رمزارزها ۱۶۱
- مالیات خودکار بر تراکنش‌ها ۱۶۲
- نقش راهبرد اطلاعات اشخاص ثالث در کاهش شکاف مالیاتی ۱۶۳
- رگولاتوری مبادلات رمزارزها بر پایه حساب ابری مرکزی ۱۶۴
- کاربرد GIS در سیستم مدیریت مکانی مالیات بر خانه‌های خالی ۱۶۵
- تأثیر وضع مالیات‌های تنظیمی بر کنترل متغیرهای پولی (رهیافتی از نظریه درون‌زایی پول) ۱۶۶
- مالیات ساخت و فروش (ماده ۷۷) مشکلات و راهکارها ۱۶۷
- ظهورنامه پیش فرض، کاربردها و مزایای آن مبتنی بر تجارب سایر کشورها ۱۶۸
- مدل مطلوب مالیات یکپارچه بر مجموع درآمد برای ایران ۱۶۹
- ضرورت بازنگری در چارچوب تقنینی قواعد مرور زمان مالیاتی ۱۷۰

سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی کشور ۱۷۱

گزارش تصویری ۱۸۳

بازتاب رسانه‌ای همایش ۲۲۰

فصل اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش سالانه

بخش اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی

در همه کشورهای جهان، یکی از اقدامات مهم رهبران برای جهت‌دهی به ارکان مختلف اعم از مسئولین، سیاستگذاران، کارشناسان، دانشگاهیان، فعالان اقتصادی و عموم مردم برای حرکت در راستای منافع ملی، طرح یک گفتمان و ترسیم یک چشم‌انداز است. این مهم گاه در قالب یک کلیدواژه، گاه در قالب یک اقدام ملی و گاه در قالب نهادسازی اتفاق می‌افتد.

گفتمان اقتصاد مقاومتی نیز در کشور به‌منظور جهت‌دهی به تمام ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران برای حرکت در مسیر مقاوم‌سازی اقتصاد مطرح گردید و همان‌طور که رهبر معظم انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای بیان فرمودند، چنین رویکردی در جهان نیز مسبوق به سابقه بوده‌است.

در واقع اقتصاد مقاومتی مطرح شد تا مهم‌ترین نیاز کشور در حال و آینده یعنی ایجاد یک اقتصاد مقاوم، قدرتمند و پیشرو، با توان دوچندان نسبت به گذشته دنبال شود؛ هدفی که بدون حضور همه ارکان نظام از مسئولین دست‌اندرکار گرفته تا عموم مردم، محقق نخواهد گردید.

نیاز جمهوری اسلامی ایران به چنین اقتصادی، تنها متوجه شرایط تحریم نبوده و برای پیشرفت و تقویت کشور از بعد اقتصادی، تحقق آن در هر شرایطی ضروری و از اولویتهای اصلی است.

در ادامه به تاریخچه طرح گفتمان اقتصاد مقاومتی در کشور پرداخته خواهد شد.

طرح کلیدواژه اقتصاد مقاومتی برای اولین بار

رهبر معظم انقلاب در دیداری که در شهریورماه سال ۱۳۸۹ با جمعی از کارآفرینان داشتند، برای اولین بار کلیدواژه اقتصاد مقاومتی را مطرح نمودند. ایشان در این دیدار فرمودند:

«از نظر نظام سلطه، گناه بزرگ ملت ایران این است که خودش را از زیر بار سلطه آزاد کرده؛ می‌خواهند مجازات کنند به خاطر این گناه، که چرا خودت را از زیر بار سلطه، ای ملت! آزاد کرده‌ای. این ملت راه را پیدا کرده. اصلاً محاسباتشان اشتباه است؛ نمی‌فهمند چه کار باید بکنند و چه کار دارند می‌کنند. خب، اما فشار می‌آورند؛ فشار اقتصادی از راه تحریم‌ها. ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معنایش این است.»

فعالیت دانشجویان، اساتید و مسئولان کشور در حوزه اقتصاد مقاومتی

در پی طرح این موضوع از سوی رهبر انقلاب و همزمان با تشدید تحریم‌های نفتی، بانکی و تجاری غرب علیه جمهوری اسلامی ایران، جمعی از دانشجویان دغدغه‌مند در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در رشته‌های اقتصاد، مدیریت و سیاستگذاری، با همکاری تعدادی از اساتید و مسئولان خدوم کشور، همت خود را روی مطالعه پیرامون الگوی بومی اقتصاد جهت ارائه راهکارهایی به منظور مقاوم‌سازی آن گذاشتند. نتایج این مطالعات، پژوهش‌ها و پیگیری‌ها، در دیداری که رهبر انقلاب در مردادماه سال ۱۳۹۰ با تشکل‌های دانشجویی داشتند، خدمت ایشان ارائه گردید.

آیت الله خامنه‌ای با اشاره به فعالیت‌های دانشجویان، این حرکت را مفید و موثر دانستند و دانشجویان را به انجام چنین کارهایی تشویق نمودند:

«یکی از دوستان اطلاع دادند که یک ستاد دانشجویی برای تحقیق در اقتصاد مقاومتی تشکیل شده. کار بسیار جالبی است. اینجور کارهای عمیق، همان چیزی است که کشور به آن احتیاج دارد. شما باید فکر کنید، مطالعه کنید، تحقیق کنید. این تحقیق‌ها اگر به درد آن

دستگاه مسئول هم نخورد یا به کار او نیاید یا نپسندد، قطعاً به کار شما می‌آید و به درد شما می‌خورد. این، کار بسیار جالبی است.»

برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی در کشور

عنایت و توجه رهبر انقلاب به این حرکت، شور و انگیزه مضاعفی جهت ادامه فعالیت‌ها در کار ایجاد کرد و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف، حول محور اقتصاد مقاومتی تلاش‌های خود را برای مطالعه، پژوهش و مطالبه در این زمینه بیشتر نمودند. در پی این تلاش‌ها، جمع دانشجویی مذکور با همکاری دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱، اولین همایش اقتصاد مقاومتی را در کشور برگزار کرد.

در این همایش آقایان دکتر سعید جلیلی مسئول وقت تیم مذاکره کننده هسته‌ای، دکتر مسعود درخشان استاد دانشگاه علامه طباطبایی، دکتر غضنفری وزیر وقت صنعت، معدن و تجارت و دکتر محسن رضایی دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام سخنرانی نمودند.

همچنین در این همایش، نتایج مطالعات، تحقیقات و پیگیری‌های گروه‌های دانشجویی فعال در موضوع اقتصاد مقاومتی، در قالب مقالاتی با موضوعات نظام بانکی، مسکن، صنعت، تجارت، ارز، تولید، نفت و انرژی و ... ارائه گردید و پس از آن نیز مورد پیگیری قرار گرفت. همایش سال جاری نیز در ادامه این همایش به مرحله کنونی رسیده است.

بازتاب همایش در رسانه‌های داخلی و خارجی

تقارن اولین همایش اقتصاد مقاومتی با مذاکرات هسته‌ای و حضور مسئولان وقت کشور در آن، بازتاب بسیار گسترده‌ای در رسانه‌ها داشت؛ به طوری که تا چند روز تمام رسانه‌های داخلی و خارجی به پوشش اخبار این همایش و تحلیل آن می‌پرداختند.

قسمت‌های مهمی از همایش به صورت زنده از شبکه خبر و پرس تی‌وی پخش شد. بعد از همایش نیز در بخش‌های مختلف خبری صداوسیما، گزارش برگزاری آن انتشار یافت. برخی از خبرگزاری‌های خارجی از جمله رسانه دولتی انگلیس (بی‌بی‌سی) نیز به بازتاب و ارائه تحلیل‌های خود از برگزاری این همایش پرداختند و این اقدام جمهوری اسلامی ایران که همزمان با مذاکرات هسته‌ای و تشدید تحریم‌ها بود را، اقدامی هوشمندانه در جهت تقویت

اقتصاد برای مقابله با غرب توصیف کردند.

ایران به چه کسی علامت می دهد؟

کاوه امیدوار

به روز شده: 17:02 گرینویچ - 20 مه 2012 - 31 اردیبهشت 1391

برگزاری همایش اقتصاد مقاومتی این پرسش را پیش آورده که جمهوری اسلامی با برگزاری این همایش چه هدفی را دنبال می کند.

چند روز مانده به برگزاری نشست گروه پنج به علاوه یک در بغداد، ایران در حالی یک همایش اقتصادی با عنوان اقتصاد مقاومتی برگزار کرده که برخی مقامات ایرانی برداشتن تحریم‌ها را به عنوان شرط اول مذاکرات هسته‌ای بغداد مطرح کرده‌اند.

در همایش اقتصاد مقاومتی برخی اعضای شورای عالی امنیت ملی نظیر سعید جلیلی دبیر این شورا حضور پررنگی داشتند و آقای جلیلی به عنوان مذاکره کننده

جریان سازی گفتمان اقتصاد مقاومتی در سطح کشور

پس از برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی و بازتاب رسانه‌ای گسترده آن و همچنین ارائه گزارشی از خروجی‌های همایش خدمت رهبر معظم انقلاب، موجی در زمینه اقتصاد مقاومتی در کشور به راه افتاد. آیت الله خامنه‌ای نیز در دیدارهایی که پس از آن همایش با مسئولان نظام و فعالان اقتصادی و صنعتی و دانشجویان داشتند، ضمن تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی، تلاش برای پیاده‌سازی سیاست‌های مرتبط با آن را به طور جدی از ایشان مطالبه نمودند؛ برای مثال ایشان در ۳ مردادماه ۱۳۹۱ در دیدار با کارگزاران نظام فرمودند:

«ما چند سال پیش «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم. همه کسانی که ناظر مسائل گوناگون بودند، می‌توانستند حدس بزنند که هدف دشمن، فشار اقتصادی بر کشور است ... مسئله

اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است ... به نظر ما طرح‌های «اقتصاد مقاومتی» جواب می‌دهد. همین مسئله سهمیه‌بندی بنزین که اشاره کردند، جواب داد ... مسئله مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان می‌تواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل‌الله را دارد. یک بُعد دیگر این مسئله تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم ... کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است.»

همچنین رهبر انقلاب در دیدار با جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش بنیان در تاریخ ۸ مردادماه سال ۱۳۹۱ فرمودند:

«ما باید هرکدام نقش خودمان را بشناسیم و آن را ایفا کنیم. یکی از بخش‌های ما، اقتصاد است و خاصیت اقتصاد در یک چنین شرایطی، اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خبثت دشمن؛ دشمنانی که ما داریم. به نظر من یکی از بخش‌های مهمی که می‌تواند این اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماسه است؛ همین شرکت‌های دانش بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد ... هم دانشگاه‌ها، هم دستگاه‌های دولتی، هم آحاد مردمی که خوشبختانه توانایی و استعداد این کار را دارند، چه از لحاظ علمی، چه از لحاظ توانایی‌های مالی، باید تلاش کنند مسئولیت زمان خود و مقطع تاریخی حساس خود را بشناسند و به آن عمل کنند. این که ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»، این یک شعار نیست؛ این یک واقعیت است.»

ایشان در دیداری دیگر با دانشجویان در تاریخ ۱۶ مردادماه ۱۳۹۱ فرمودند:

«اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفایی خودشان را داشته‌باشند. این یک فکر است، یک مطالبه عمومی است. شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرایط فشار، در شرایط تحریم، در شرایط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تضمین کننده رشد و شکوفایی یک کشور باشد.»

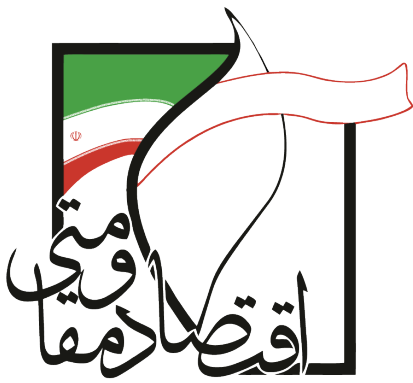
ابلاغ سیاست‌های کلان اقتصاد مقاومتی

بعد از گفتمان‌سازی اقتصاد مقاومتی در سطح کشور، در ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۲، رهبر انقلاب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را در ۲۴ ماده پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به رؤسای قوای سه‌گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ نمودند.

ایشان در جریان ابلاغ این سیاست‌ها فرمودند:

«ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخایر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های

مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد. لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.»

بخش دوم

معرفی و تاریخچه همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی رویدادی مستمر است که با هدف «بهبود کیفیت تصمیم گیری در کشور» هر سال در یک بازه زمانی ۳ تا ۶ ماهه برگزار می‌شود و طی آن، زمینه برای رصد و پایش اقتصاد مقاومتی در کشور، تقویت پایه‌های علمی و سیاستی اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادهای عملیاتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی با حضور همه فعالان این حوزه فراهم می‌گردد. این همایش که معتبرترین رویداد سالانه اقتصاد مقاومتی در کشور است، برای کارشناسان، مسئولین، سیاست‌پژوهان و دانشگاهیان فرصتی فراهم می‌سازد تا پیرامون مسائل مختلف کشور که در موضوع همایش مدنظر قرار گرفته‌است، در تعاملی چند سویه به گفتگو بنشینند.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی با همکاری دیگر نهادها برگزار می‌شود. رویکرد این همایش سالانه سیاست‌پژوهی و عملیات‌پژوهی است و هر سال یک موضوع محوری را مدنظر قرار می‌دهد تا راهکارهای لازم در آن حوزه را، با رویکرد مقاوم‌سازی اقتصاد طرح و بررسی و نتایج و خروجی‌ها را از دستگاه‌های مرتبط پیگیری نماید.

طراحی این همایش به گونه‌ای است که تنها به یک روز منتهی نمی‌شود؛ همایش با افتتاحیه آغاز شده، سپس با نشست‌های تخصصی و دریافت و داوری طرح‌های سیاستی ادامه می‌یابد و در نهایت نتایج و یافته‌های حاصله در اختتامیه که مرحله پایانی همایش است در حضور مسئولین عالی‌رتبه مرتبط با موضوع همایش ارائه و از آن‌ها پیگیری می‌شود.

برگزاری اولین و دومین همایش اقتصاد مقاومتی

پس از برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱ و جریان‌سازی شکل گرفته حول مفهوم اقتصاد مقاومتی پس از آن که در بخش قبلی توصیف گردید، دومین همایش اقتصاد مقاومتی با موضوع نفت و انرژی، بهمن ماه سال ۱۳۹۱ در دانشگاه علم و صنعت برگزار گردید.

بعد از این همایش، برگزاری سومین همایش اقتصاد مقاومتی تا سال ۱۳۹۵ به تاخیر افتاد؛ اما از سال ۱۳۹۵ اندیشکده اقتصاد مقاومتی مسئولیت برگزاری این همایش‌ها را به عهده گرفت تا این جریان در فضای نخبگانی فعال بماند و هرساله به ارزیابی مباحث مهم کشور در این زمینه پردازد.

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «پایش وضعیت اقتصاد مقاومتی در سال ۹۵ و چشم‌انداز سال ۹۶»، بهمن ماه سال ۱۳۹۵ در دانشگاه علم و صنعت برگزار شد و عملکرد دستگاه‌ها در اقتصاد مقاومتی ضمن آن مورد بررسی قرار گرفت. در این همایش برای اولین بار، عملکرد ۲۴ دستگاه فعال در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در قالب کتابچه همایش ارزیابی شد.

آقایان موسوی لارگانی نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، محمدحسین حسین زاده مدیرعامل بانک قرض الحسنه رسالت، سید محمد صاحبکار رئیس امور شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مهدی غضنفری عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت و وزیر سابق صنعت، محمدحسین بحرینی عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، علیرضا رزم‌حسینی استاندار استان کرمان، سید فرشاد فاطمی عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف، وحید شقاقی عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی و معاون کمیسیون نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام، وحدت عیدی فرماندار شهر قلعه گنج شهر نمونه اقتصاد مقاومتی و احمد توکلی مدیر سازمان مردم نهاد دیده‌بان شفافیت و عدالت و نماینده سابق مجلس در این همایش سخنرانی کردند.

در مراسم اختتامیه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، استانداری کرمان، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان بسیج سازندگی به عنوان ۳ دستگاه نمونه در اقتصاد مقاومتی، تندیس برتر همایش را دریافت نمودند. همچنین ۱۰ مقاله و ۱۰ پایان نامه برتر همایش، تقدیرنامه و جوایز همایش را در این زمینه دریافت کردند.

کمیته علمی سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی را آقایان عطاالله رفیعی آتانی عضو هیئت علمی رشته اقتصاد دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران، محمد نوفرستی عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی، سید احسان خاندوزی عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی و مدیرکل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس، مهدی طغیانی عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه اصفهان و میثم نریمانی مدیرکل دفتر سیاستگذاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری تشکیل می‌دادند.

حامیان سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی نیز معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری، بانک قرض الحسنه رسالت، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق (ع)، معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، جامعه خبری تحلیلی الف، سازمان بسیج دانشجویی کل کشور، قرارگاه شهید باقری، قرارگاه شهید احمدی روشن و مرکز مطالعات اقتصادی بسیج دانشجویی دانشگاه علم و صنعت بودند.

چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «حمایت از تولید داخلی؛ ایجاد اشتغال پایدار»، بهمن ماه سال ۱۳۹۶ در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. در این همایش، علاوه بر محوریت موضوع تولید و اشتغال با توجه به نامگذاری سال، عملکرد دستگاه‌ها در اقتصاد مقاومتی نیز بررسی شد.

بر این اساس، کتابچه «مسیر فرمانده اقتصاد ایران» در جریان همایش عرضه گردید. در این کتابچه که اولین محصول مکتوب در بررسی اقتصاد مقاومتی و اقدامات اجرایی آن در کشور بود، ضمن نقد و بررسی اقدامات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، به ارزیابی ۱۰ دستگاه منتخب در چارچوب ۹۵ اقدام جهشی و اولویت‌دار پرداخته شد.

کتابچه چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی
بهمن ۱۳۹۶

مسیر فرمانده اقتصاد ایران

نقد و بررسی اقدامات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
به همراه ارزیابی ۱۰ دستگاه منتخب در چارچوب ۹۵ اقدام جهشی و اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی

کمیته علمی چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی را آقایان فرهاد دژپسند عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی، محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، علی نصیری اقدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، حسین عیوضلو عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام و سید احسان خاندوزی مدیرکل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی تشکیل دادند.

همچنین در این همایش مجتبی خالصی رئیس دبیرخانه شورای اقتصاد و رئیس امور اقتصاد مقاومتی سازمان برنامه و بودجه کشور، محمدجواد آذری جهرمی وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، سید حسین میرشجاعیان معاون وزیر اقتصاد، مجتبی خسروتاج رئیس سازمان توسعه تجارت و رحیم زارع رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس سخنرانی کردند.

همچنین در این همایش سه نشست سیاستی برگزار شد و در پایان از ۱۰ مقاله و ۱۰ پایان نامه برتر اقتصاد مقاومتی که برای دبیرخانه همایش ارسال شده بود، تقدیر به عمل آمد.

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «انرژی؛ پیشران اقتصاد ایران» ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۷ در دانشگاه علم و صنعت ایران برگزار شد. محورهای پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی عبارت بودند از ساختار اداره بخش انرژی، انرژی و روابط خارجی، اقتصاد برق، زنجیره تامین صنعت انرژی و زنجیره ارزش نفت و گاز.

کمیته علمی این همایش را آقایان عباس ملکی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف، محمودرضا حقی فام عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس و معاون توانیر، سیروس وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، محمدرضا محمدخانی معاون زیربنایی سابق مرکز پژوهش های مجلس، نصرت اله سیفی مدیرعامل سابق شرکت بهینه سازی مصرف سوخت و محمد صادق کریمی دکترای سیستم های انرژی دانشگاه صنعتی شریف و کارشناس انرژی تشکیل می دادند.

همچنین کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی، مرکز همکاری های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، پژوهشگاه نیرو، پژوهشگاه مطالعه فناوری ریاست جمهوری، شرکت توانیر، سازمان بهینه سازی مصرف سوخت کشور، دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه تربیت مدرس، حامیان این همایش بودند.

پیش از برگزاری این همایش، در هر یک از ۵ محور یک پیش نشست با حضور صاحب نظران حوزه مدنظر برگزار گردید.

در جریان این همایش کتابچه «مسیر انرژی ایران» توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی منتشر شد؛ این کتابچه حاوی ۳۳ اقدام راهبردی در حوزه انرژی است که برای تحقق اقتصاد مقاومتی در سطح کشور، باید در دستور کار قرار گیرد.

بیش از ۴۰ مقاله برای دبیرخانه این همایش ارسال شده بود که مورد ارزیابی کمیته علمی قرار گرفت و ۸ مقاله به عنوان برترین مقالات، مورد تقدیر قرار گرفت.

ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «نظام بانکی در خدمت تولید» ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۸ در دانشگاه علم و صنعت ایران برگزار شد. محورهای ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی عبارت بودند از ظرفیت پول در اقتصاد، نقش هدایت اعتبار در رونق تولید، جایگاه بانک مرکزی در تقویت تولید و عملکرد بانکها در حمایت از تولید.

کمیته علمی این همایش را آقایان علی نصیری اقدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، کامران ندری عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)، سید احسان خاندوزی عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی و نماینده مجلس شورای اسلامی، محمدجواد شریفزاده عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)، سید علی روحانی مدیر کل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و حسین درودیان پژوهشگر بانکی و مدرس اقتصاد دانشگاه تهران تشکیل می‌دادند.

کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی، مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، دانشگاه علم و صنعت ایران و بانک قرض الحسنه رسالت حامیان این همایش بودند.

پیش از برگزاری این همایش، ۵ پیش نشست در موضوعات مرتبط با همایش با همکاری نهادهای مختلف برگزار شد. همچنین در جریان این همایش ویژه نامه «نظام بانکی در خدمت تولید» توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی منتشر گردید.

ویژه نامه ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
تهیه شده در مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی
بهمن ماه ۱۳۹۸ - نسخه دوم

مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی

ویژه نامه ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی - نسخه دوم

به مشکل نظام بانکی به طور جدی باید رسیدگی بشود! این حرفی است که همه میزنند... در نظام بانکی و مشکل نقدینگی که الان در کشور وجود دارد، اگر چنانچه ما می توانستیم با هر هدایت این نقدینگی به کارهای سازنده و مفید، کشور را پیش ببریم، این نقدینگی نعمت بزرگی بود؛ الان یک بلای بزرگی است؛ واقعا یک چیز خیلی خطرناکی است.
بیانات در دیدار با اعضای هیئت دولت - ۲۴ تیرماه ۱۳۹۷

ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
نظام بانکی در خدمت تولید

6th Annual Conference on Moqavemati Economy
نظام بانکی در خدمت تولید

گزارش کامل از ششمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

در این همایش آقایان عبدالناصر همتی رئیس کل بانک مرکزی، محمدجواد ابروانی عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام و عادل پیغامی عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه السلام سخنرانی کردند. همچنین بیش از ۴۰ مقاله برای دبیرخانه این همایش ارسال شده بود که مورد ارزیابی کمیته علمی قرار گرفت و ۱۱ مقاله به عنوان برترین مقالات، مورد تقدیر قرار گرفت.

هفتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

هفتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «تجارت منطقه‌ای؛ اولویت راهبردی» ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۹ در دانشگاه علم و صنعت ایران برگزار شد. محورهای هفتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی عبارت بودند از سیاست‌ها و راهبردها، متولیان و بازیگران، زیرساخت‌ها و سازوکارها و ظرفیت‌ها و فرصت‌های ویژه.

کمیته علمی این همایش را آقایان علی فکری کارشناس ارشد اقتصاد کشورهای شرق آسیا و مدیرکل وزارت امور خارجه، مهدی غضنفری عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران و وزیر اسبق صمت، الله مراد سیف عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین (ع)، رضا محتشمی پور کارشناس اقتصاد کشورهای منطقه و قائم مقام بورس کالا و سید علی روحانی معاون اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تشکیل می‌دادند.

کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی، دانشگاه علم و صنعت ایران، سازمان توسعه تجارت ایران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پژوهشکده تحقیقات راهبردی، پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی و فراکسیون حمایت از محور مقاومت و آزادی قدس شریف مجلس شورای اسلامی حامیان این همایش بودند.

پیش از برگزاری این همایش، ۶ پیش‌نشست تخصصی حول محورهای همایش با حضور صاحب‌نظران برگزار گردید. همچنین در جریان این همایش ویژه‌نامه «تجارت منطقه‌ای؛ اولویت راهبردی» توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی منتشر شد.

وزیر نامه هفتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
تهیه شده در دبیرخانه همایش
بهمن ماه ۱۳۹۹

7th Annual Conference on Moqavemati Economy
هفتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
تجارت منطقه ای؛ اولویت راهبردی

یک مسئله هم مسئله حمایت از صادرات و حضور فعالان اقتصادی در مرصحه خارجی است؛ ما از ظرفیت دیپلماتی ما می توانیم استفاده کنیم. اطراف خود ما، مسجد چهارم میلون، صنعت همسایه های ما هستند که با بخش های هم روزانه، مادی و خوب است؛ می توانیم با اینها ارتباطات خوبی داشته باشیم. اگر ما بتوانیم بیست درصد از مجموع مصرف کشورهای همسایه خودمان را متعهد بشویم، تأثیرش در ایجاد اشتغال در کشور و ایجاد ثروت ملی بسیار زیاد خواهد بود.

بیانیه در تاریخ ۱ فروردین ۱۳۹۷ و ۲۹ تیر ۱۳۹۸

در این همایش آقایان سعید جلیلی عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، حمید زابدوم رئیس سازمان توسعه تجارت و مهدی غضنفری وزیر اسبق صنعت، معدن و تجارت سخنرانی کردند. همچنین بیش از ۷۰ مقاله برای دبیرخانه این همایش ارسال شده بود که مورد ارزیابی کمیته علمی قرار گرفت و ضمن تایید ۲۲ مقاله توسط کمیته علمی، ۵ مقاله به عنوان برترین مقالات، مورد تقدیر قرار گرفت.

هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «مسکن؛ پیشران تولید» ۱ اسفند ماه سال ۱۴۰۰ در وزارت راه و شهرسازی برگزار شد. محورهای هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی عبارت بودند از مدیریت بازار، ساخت و تولید، تأمین مالی، توسعه و حکمرانی.

کمیته علمی این همایش را آقایان اقبال شاکری عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر و عضو کمیسیون عمران مجلس، مهدی موحدی بکنظر عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد و مشاور رئیس کل سازمان امور مالیاتی، حسین درودیان پژوهشگر اقتصادی و مدرس دانشگاه، محمدصالح شکوهی عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران و هادی عباسی پژوهشگر اقتصاد و مشاور وزیر اسبق راه و شهرسازی تشکیل می‌دادند.

وزارت راه و شهرسازی، مجلس شورای اسلامی، دانشگاه علم و صنعت ایران، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، گروه مشاوران مدیریت و مطالعات راهبردی تدبیر و مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری حامیان این همایش بودند.

پیش از برگزاری این همایش، ۸ پیش‌نشست تخصصی حول محورهای همایش با حضور صاحب‌نظران برگزار گردید. همچنین در جریان این همایش ویژه‌نامه «مسکن؛ پیشران تولید» توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی منتشر شد.

ویژه نامه هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
تهیه شده در دبیرخانه همایش
اسفندماه ۱۴۰۰

8th Annual Conference On
Moqavemati Economy

هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

مسکن؛ پیشران تولید

رشته مسکن از جمله رشته‌های کارآفرین در کشور است. خود تولید مسکن منابع زیادی را به خدمت می‌گیرد و به کار می‌آید؛ یعنی کارآفرین است، تولیدآفرین است.

دیدار با مسئولین در ماه مبارک رمضان ۱۳۹۸/۰۶/۲۴

ویژگی‌های هشتمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

در این همایش آقایان محمود محمودزاده معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی، محمدهادی سبحانیان معاون سیاستگذاری اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی و محمود شایان مدیر عامل بانک مسکن سخنرانی کردند. همچنین حدود ۵۰ مقاله برای دبیرخانه این همایش ارسال شده‌بود که مورد ارزیابی کمیته علمی قرار گرفت و ضمن تایید ۲۲ مقاله توسط کمیته علمی، ۵ مقاله به عنوان برترین مقالات، مورد تقدیر قرار گرفت.

بخش سوم

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th Annual Conference On
Moqavemati Economy

در ادامه برگزاری هشت همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» در دستور کار قرار گرفت؛ کتابچه حاضر ویژه این همایش تهیه شده است.

کمیته علمی این همایش را آقایان مهدی موحدی بک نظر عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد، مهدی طغیانی سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، مهدی رعنائی مدیر کل دفتر مطالعات بخش عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی، احمد غفارزاده عضو سابق شورای عالی مالیاتی، محمد برزگری رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی و علی نصیری اقدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره) تشکیل می دهند.

در جریان برگزاری این همایش که با افتتاحیه آغاز شد، ۷ نشست تخصصی با حضور صاحب نظران و با میزبانی نهادها و دستگاه های مختلف برگزار شد. همچنین ۳۰ طرح سیاستی با حضور کمیته علمی همایش داور و ارزیابی شد. در نهایت اختتامیه همایش در تاریخ دوم اسفند ماه ۱۴۰۱ با میزبانی وزارت امور اقتصادی و دارایی برگزار شد. گزارش این موارد در کتابچه حاضر آمده است.

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th Annual Conference On Moqavemati Economy

فراخوان دریافت طرح سیاستی

۳۰ آذرماه

مهلت ارسال چکیده

۲۵ دی ماه

مهلت ارسال اصل طرح

یک اسفندماه ۱۴۰۰

اختتامیه به همراه ارائه و تقدیر از آثار برتر

کمیته علمی همایش

احمد غفارزاده
رئیس هیأت مدیره انجمن مالیاتی ایران

علی نصیری اقدم
معاونت علمی، دانشگاه امام علی (ع) طباطبائی (اروا)

مهدی ظیفیانی
سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس

محمد بزرگری
رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

مهدی موحدی بگ نظر
مدیر کمیته علمی و پژوهش‌های دانشگاه امام علی (ع)

مهدی رعنایی
مدیرکل بخش عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی

محورهای همایش

فرآیند و فناوری

فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان
نقش آفرینی موثر عامل انسانی و کاهش اعمال سلیقه و انحرافات
الگوی استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث و اظهارنامه پیش فرض
موقوفات مالیاتی و وقفه‌های وصول

حکمرانی

بازطراحی نظام تقنینی و نظارتی مالیاتی
ساختار و فرآیندهای اداره نظام مالیاتی
الزامات تدوین قوانین مالیاتی کارآمد
نظام انگیزشی و ضمانت‌های اجرایی قوانین

شاخص‌های عملکردی

شکاف و تمکین مالیاتی
فرهنگ مالیاتی و رضایت مودیان
هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی
ارزیابی اعتبار، دقت و مقایسه پذیری شاخص‌ها

ترکیب و پایه‌ها

اهداف، اصول و سازکارهای اعطای مشوق‌های مالیاتی
اصول طراحی و آثار توزیعی مالیات بر ارزش افزوده
اهداف، الزامات و چالش‌های مالیات بر ثروت و دارایی
ایده‌ها و پایه‌های جدید مالیات ستانی

کارکردها و آثار

کاهش نابرابری و توزیع عادلانه ثروت و درآمد
کنترل فعالیت‌های نامولد به مثابه رقیب تولید
شفافیت و مبارزه با پولشویی، فساد و اقتصاد زیرزمینی
حفظ ارزش پول ملی و کنترل تورم

www.conf9.mett.ir

@masirepishraft

محورهای همایش

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی حول ۵ محور و ۲۰ زیرمحور برگزار شد که عناوین آن به شرح زیر است:

حکمرانی

- بازطراحی نظام تقنینی و نظارتی مالیاتی
- ساختار و فرآیندهای اداره نظام مالیاتی
- الزامات تدوین قوانین مالیاتی کارآمد
- نظام انگیزشی و ضمانت‌های اجرایی قوانین

ترکیب و پایه‌ها

- اهداف، اصول و سازکارهای اعطای مشوق‌های مالیاتی
- اصول طراحی و آثار توزیعی مالیات بر ارزش افزوده
- اهداف، الزامات و چالش‌های مالیات بر ثروت و دارایی
- ایده‌ها و پایه‌های جدید مالیات‌ستانی

فرآیند و فناوری

- فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان
- نقش آفرینی موثر عامل انسانی و کاهش اعمال سلیقه و انحرافات
- الگوی استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث و اظهارنامه پیش‌فرض
- معوقات مالیاتی و وقفه‌های وصول

شاخص‌های عملکردی

- شکاف و تمکین مالیاتی
- فرهنگ مالیاتی و رضایت مودیان
- هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی
- ارزیابی اعتبار، دقت و مقایسه پذیری شاخص‌ها

کارکردها و آثار

- کاهش نابرابری و توزیع عادلانه ثروت و درآمد
 - کنترل فعالیت‌های نامولد به مثابه رقیب تولید
 - شفافیت و مبارزه با پولشویی، فساد و اقتصاد زیرزمینی
 - حفظ ارزش پول ملی و کنترل تورم
- در ادامه هر یک از زیرمحورهای همایش تشریح شده‌است.

محور اول: حکمرانی

در این محور به موضوعات سیاستگذاری و فرآیند آن، قوانین و مقررات و کیفیت آن، اجرا، جرم‌انگاری و سایر مسائل مربوط به حکمرانی مالیاتی که باید در آن تغییراتی به سمت رویکرد عادلانه داشت، پرداخته می‌شود.

بازطراحی نظام تقنینی و نظارتی مالیاتی

سیاست‌ها و قوانین مالیاتی بخش مهمی از سیاست‌های مالی اقتصاد کشور را تشکیل می‌دهد. نظام مالیاتی در ایران از حیث سیاستگذاری و اجرا یکپارچه نیست و بر اساس اصل ۵۱ قانون اساسی وظیفه وضع قوانین مالیاتی و تعیین سیاست‌های آن در اختیار مجلس شورای اسلامی است. از سوی دیگر وظیفه اجرای قوانین مالیاتی بر عهده سازمان امور مالیاتی است و سازمان باید در قبال آن پاسخگو باشد. نظارت بر سازمان امور مالیاتی نیز از سوی وزارت اقتصاد، مجلس شورای اسلامی و سایر نهادهای نظارتی دیگر انجام می‌گیرد و سازمان مالیاتی به جای تلاش برای طراحی و انجام اقدامات توسعه‌ای درگیر پاسخگویی به نهادهای متعدد نظارتی است. نظام تقنینی و نظارتی فعلی موجب عدم چابکی نظام مالیاتی و کاهش توان آن شده است. مسیر طولانی روند قانونگذاری، انحراف از اهداف تصمیم‌سازان، اثرگذاری ذینفعان، امکان تضعیف انسجام کلی قانون و غیره از آسیب‌های این نظام تقنینی است که کارکرد لازم سیاست مالیاتی را دچار خدشه می‌کند. حال این سوال مطرح است که بازطراحی نظام تقنینی و نظارتی باید بر اساس چه الگویی انجام گیرد تا سیاست‌های مالیاتی چابک و کارا شوند؟ آیا می‌توان سازوکاری طراحی کرد که بدون تغییر قانون اساسی از اثرات منفی وضعیت فعلی کاست؟

ساختار و فرآیندهای اداره نظام مالیاتی

سازمان امور مالیاتی در راستای اجرای ماده ۵۹ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی

و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، به منظور افزایش کارایی نظام مالیاتی و رفع موانع سازمانی موجود و همچنین تمرکز کلیه امور مربوط به اخذ مالیات در یک سازمان واحد، در سال ۱۳۸۱ به صورت یک موسسه دولتی و زیر نظر وزیر امور اقتصادی و دارایی ایجاد گردید. ضمن اینکه اداره سازمان مالیاتی و فرآیندهای داخلی آن بر عملکرد کلی نظام مالیاتی اثرگذار است، بخشی از فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مالیاتی با ابزارهایی نظیر آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها توسط سازمان مالیاتی انجام می‌شود. بنابراین ساختار سازمانی، نحوه مدیریت، فرآیندهای اداری و گردش کار در سازمان مالیاتی اهمیت ویژه‌ای می‌یابد. مباحث و مسائل مربوط به نظام دادرسی مالیاتی، نحوه تخصیص بودجه به ادارات مالیاتی، ارزیابی عملکرد ادارات مالیاتی، کیفیت و نحوه تخصیص درآمد اختصاصی سازمان مالیاتی از درآمدهای مالیاتی (موضوع ماده ۲۱۷ قانون مالیات‌های مستقیم) و غیره از موارد ساختاری است که بر عملکرد نظام مالیاتی تاثیر مستقیم دارد.

الزامات تدوین قوانین مالیاتی کارآمد

قوانین مالیاتی باید به مثابه یک نظام منسجم و دارای هدف مشخص باشد. لذا هر گونه تغییر و اصلاحی در قوانین مالیاتی باید با دید یکپارچه صورت گیرد. از طرفی کیفیت این قوانین و سادگی و صراحت آنها می‌تواند به بهبود فضای کسب و کار کشور و افزایش رشد اقتصادی و توسعه، کمک شایانی کند. یکی از مسائل اصلی نظام مالیاتی در کشور، وجود قوانین و مقررات متعدد، پیچیده، تفسیرپذیر و بعضاً متناقض است که کار را برای فعالان اقتصادی و کارگزاران دولتی دشوار کرده است. عدم وجود تعاریف مرجع و مشخص از مفاهیم و حقوق مالیاتی، تغییرات مکرر و گسترده در قوانین مالیات‌های مستقیم و غیرمستقیم، احکام مالیاتی موجود در برنامه‌های توسعه، بودجه‌های سالانه و سایر قوانین و در کنار آنها بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مالیاتی صادر شده سبب درهم ریختگی و چندپارگی در قوانین مالیاتی کشور شده و زمینه فساد و فرار مالیاتی و همچنین بی‌ثباتی در اقتصاد کشور و درآمدهای دولت را فراهم کرده است. ضمن اینکه وجود چنین فضای مبهمی در قوانین مالیاتی موجب

سردرگمی ماموران سازمان مالیاتی و ابطال چندین باره آیین نامه‌ها، بخشنامه‌ها و آرای مالیاتی توسط دیوان عدالت اداری شده است. از سوی دیگر پیچیدگی قوانین موجب مراجعه بالاجبار مودیان به مشاوران مالیاتی شده که هزینه‌ها و عدم رضایت مودیان را افزایش داده است.

نظام انگیزشی و ضمانت‌های اجرایی قوانین

طراحی نظام انگیزشی مناسب و وجود ضمانت‌های اجرایی قوی در قوانین، از مولفه‌های مهم سیاست‌گذاری و قانون‌نویسی است. هر قانونی هر قدر هم که پویا و مترقی باشد تا زمانی که از نظام انگیزشی مناسب و ضمانت اجرایی قوی برخوردار نباشد از اجرایی شدن دور است. هدف از ضمانت‌های اجرایی قوانین مالیاتی، طراحی فرایند و نوعی فناوری نرم برای اجرا شدن قوانین چه از ناحیه مخاطبان قانون (مودیان) و چه از ناحیه مجریان است. تشویق و تنبیه، سازوکارهای خودکار، خود تنظیم و زمان‌دار، اعتبار بخشی به فرایند رسمی و شفاف، جرائم مالیاتی و غیره از ابزارهایی است که سیاستگذاران می‌توانند در مراحل مختلف تشخیص، وصول، استرداد، دادرسی و سایر موارد مربوط استفاده کنند. امروزه بسیاری از ضمانت‌های اجرایی موجود در قوانین مالیاتی بازدارندگی و کارآمدی لازم را ندارند. در برخی از موارد به سبب جرم‌انگاری تخلف مالیاتی و طیف وسیع مشمولیت آن، بسیاری از مودیان مجرم شناخته می‌شوند و به دلیل عدم امکان اجرای قانون برای اکثریت مودیان، قانون تقریباً به طور کلی اجرا نمی‌شود.

محور دوم: ترکیب و پایه‌ها

در این محور جانمایی عادلانه و بهینه پایه‌های مالیاتی موجود و سهم هر یک از آن‌ها در کلیت نظام مالیاتی، آثار آن‌ها، مشوق‌های مالیاتی، پایه‌های جدید و خला‌های مالیاتی و بررسی برخی پایه‌های مهم و کلیدی مد نظر است.

اهداف، اصول و سازکارهای اعطای مشوق‌های مالیاتی

دولت‌ها از مشوق‌های مالیاتی برای تشویق فعالیت‌های تولیدی-اقتصادی خاص و یا حمایت از قشر یا مناطقی خاص از کشور استفاده می‌کنند. برای مثال در ایران، معافیت‌های مالیاتی مناطق آزاد که عمدتاً مناطق و استان‌های محروم کشور را شامل می‌شود به منظور تشویق به توسعه صادرات و اصلاح اوضاع اقتصادی آن منطقه در نظر گرفته شده است. مشوق مالیاتی معنایی فراتر از معافیت مالیاتی دارد و ابزارها و ساز و کارهای متعددی نظیر معافیت، تخفیف، اعتبار، تعطیلی، تقسیط، هزینه قابل قبول، نرخ صفر و غیره را شامل می‌شود که به کارگیری هر ابزار، بسته به نوع هدف سیاستگذار متفاوت است. نظام مشوق‌های مالیاتی در ایران بسیار پراکنده است و دامنه گسترده‌ای از فعالیت‌ها را شامل می‌شود به طوری که بر اساس بررسی‌های غیررسمی، بین ۴۰ تا ۴۵ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور به دلیل اعطای انواع مشوق‌های مالیاتی از پرداخت مالیات معاف است. ایرادها و پیامدهای دیگر نظام مشوق‌های مالیاتی ایران، غیرهدفمندی، عدم اصابت به مخاطبان، زماندار نبودن، بسترسازی عدم شفافیت، فساد و فرار مالیاتی، عدم ادراک دولت از میزان مخارج مالیاتی و غیره است. در واقع مشوق‌های مالیاتی همیشه اثرات مثبت ندارند بلکه ممکن است چالش‌هایی ایجاد کنند و باید هزینه-فرصت آن‌ها سنجیده شود. بنابراین، لازم است که اهداف، اصول و سازکارهای اعطای مشوق‌های مالیاتی مورد بازبینی قرار گیرد.

اصول طراحی و آثار توزیعی مالیات بر ارزش افزوده

مالیات بر ارزش افزوده یک سیاست مالیاتی فراگیر در جهان محسوب می‌شود و در حال حاضر بیش از ۱۷۰ کشور جهان این پایه مالیاتی را اجرا می‌کنند. اهمیت بررسی این پایه مالیاتی در کشور این است که بیش از ۲۷ درصد از درآمدهای مالیاتی کشور در سال ۱۴۰۰ از این مسیر بدست آمده است و مالیات بر ارزش افزوده نقش مهمی در ایجاد شفافیت درآمدی دارد. به لحاظ نظری مالیات بر ارزش افزوده اثر اختلال‌زایی بر تولید ندارد و نسبت به سایر

درآمدهای مالیاتی از هزینه وصول پایین تر و پایداری بیشتری برخوردار است. طرفداران سرمایه گذاری بر توسعه مشمولیت و نرخ این مالیات تاکید دارند، اما طرفداران عدالت معتقدند مالیات بر ارزش افزوده همخوانی لازم را با عدالت ندارد. آن‌ها معتقدند از آنجا که مالیات بر ارزش افزوده یک نوع مالیات بر مصرف است لذا مالیاتی «تنازلی» است. به این معنا که این مالیات بدون توجه به اینکه پرداخت کننده مالیات چه میزان توانایی مالی برای پرداخت دارد، آن را مشمول مالیات می‌کند. لذا در مورد مالیات بر ارزش افزوده یک کالای خاص که توسط یک فرد غنی و یک فرد فقیر خریداری شده، تفاوتی در میزان مالیات پرداختی مشاهده نمی‌شود و این مالیات اثرات ضدتوزیعی دارد. از طرف دیگر با توجه به ایجاد بسترهای شفاف سازی نظیر سامانه مودیان، چه چشم اندازی برای مالیات بر ارزش افزوده باید متصور بود؟ آیا می‌توان نرخ‌های متفاوتی برای کالاها در نظر گرفت؟ آیا می‌توان با بازطراحی نظام مالیات بر ارزش افزوده اثرات ضدتوزیعی آن را کاهش داد؟

اهداف، الزامات و چالش‌های مالیات بر ثروت و دارایی

با وجود اینکه باب دوم قانون مالیات‌های مستقیم به مالیات بر دارایی اختصاص دارد، اما اهداف و الزامات وضع مالیات بر دارایی شفاف نیست. زیرا بر اساس آمار، سهم مالیات بر ثروت و دارایی از کل درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۰ حدود ۴/۳ درصد بوده است و میانگین دهه ۹۰ نیز ۴/۲ درصد است. با لحاظ انواع متعدد مرتبط با مالیات بر ثروت، هزینه‌های وصول و میزان درآمد مالیاتی بدست آمده، نمی‌توان نتیجه وضع این مالیات را کسب «درآمد قابل توجه» دانست. از سوی دیگر درک شفاف و روشنی از تاثیر این مالیات بر کاهش فاصله طبقاتی وجود ندارد. در سال‌های اخیر نیز که مالیات‌هایی نظیر مالیات بر خانه‌ها و خودروهای گران قیمت مطرح شده است، اهداف وضع این مالیات مبهم بوده و کارکرد درآمدی و بازتوزیعی ندارد. این در حالی است که «مالیات بر ثروت» به عنوان راهکاری با قدمت برای کاهش نابرابری است که بارها توسط کارشناسان توصیه شده است. راهکاری که مدت هاست به دلیل گسترش سرمایه‌داری در کشورها کمتر مورد توجه قرار

گرفته است. لذا باید مشخص شود که اهداف سیاستگذار و شرایط و چالش‌های اجرایی چیست و چگونه باید با آن برخورد کرد؟

ایده‌ها و پایه‌های جدید مالیات‌ستانی

گسترده‌گی و تنوع مسائل نظام مالیاتی از یک سو و کمبود ابزارهای مناسب برای رفع چالش‌های اقتصادی نظیر کسری بودجه و نیاز به تنظیم‌گری در برخی بازارها، برخی سیاست‌گذاران را به ارائه ایده‌ها و پایه‌های جدید مالیاتی ترغیب می‌کند. ایده‌هایی که بتواند در مدت زمان کم و با هزینه وصول پایین، درآمد مالیاتی بسیار زیادی را نصیب دولت کند و چالش‌های پایه‌های مالیاتی گذشته را نداشته باشد. پیشرفت فناوری اطلاعات و تسلط بیشتر دولت‌ها بر جریان مالی و درآمدی افراد، امکان برقراری پارادایم‌ها و ایده‌های جدید مالیاتی را فراهم کرده است. حتی برخی پایه‌های مالیاتی تنظیم‌گرانه نظیر مالیات بر عایدی سرمایه یا مالیات بر خانه‌های خالی با پیشرفت فناوری اطلاعات امکان موفقیت بیشتری در سطح اجرا یافته‌اند. در بعد درآمدی نیز ایده‌هایی نظیر مالیات بر تراکنش‌ها مطرح می‌شود که نیاز به بحث و بررسی دارد. اما نکته مهمی که در بررسی تمامی ایده‌های جدید مالیاتی وجود دارد، از دست نرفتن انسجام و اهداف و کارکردهای نظام مالیاتی در ساختار کلان اقتصادی است.

محور سوم: فرآیند و فناوری

در این محور فرآیندها و ابزارهای فناورانه در بعد اجرایی مالیات در سطوح تشخیص و اظهارنامه، رسیدگی و وصول و استرداد و دادرسی از منظر کاربردی و در جهت بهبود از منظر عدالت و دستیابی به اهداف مورد بررسی قرار می‌گیرند.

فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان

سامانه مودیان در قوانین فعلی به عنوان بستر اجرایی قانون مالیات بر ارزش افزوده است.

علاوه بر آن، این سامانه می‌تواند به منظور تسهیل در اخذ همه انواع مالیات‌ها و همچنین شفافیت نظام مالیاتی و حرکت به سمت نظام مالیاتی هوشمند به کار گرفته شود. سامانه مودیان باعث گذار به سمت نظام مالیاتی هوشمند مبتنی بر اطلاعات قطعی است. اطلاعات دقیق و بهنگام موجب افزایش درآمدهای مالیاتی، کاهش هزینه وصول مالیات و کاهش دعاوی مالیاتی می‌گردد. در دو دهه اخیر در قوانین متعدد، برای ایجاد چنین زیرساختی تلاش شده است. بیش از دو دهه تعلل در راه‌اندازی صندوق‌های مکانیزه فروش و ساماندهی صورتحساب‌ها نشان از پیچیدگی و چالش‌های راه‌اندازی این سامانه دارد. فضای اقتصادی کشور با تنوع و تکثر فراوان صنوف، مشاغل، کالاها و خدمات شکل گرفته است. تبادل وجوه نیز به شیوه‌های مختلف نظیر نقد، نسیه، اعتبار، چک و ... با قواعد مربوط به خود به افزایش پیچیدگی این فضا دامن زده است. همچنین بلوغ دیجیتال در فضای کلی کشور و توانایی نظام بانکی برای ساماندهی اطلاعات تراکنش‌ها از عوامل مهمی است که باید در نظر گرفته شوند. قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان از سال ۱۳۹۸ تصویب شده و سازمان مالیاتی گام‌های مفید و موثری در راستای راه‌اندازی این سامانه برداشته است. از این رو بررسی چشم‌انداز، چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی این سامانه به عنوان ابرپروژه نظام مالیاتی کشور حائز اهمیت بسیار زیادی است.

نقش آفرینی موثر عامل انسانی و کاهش اعمال سلیقه و انحرافات

با پیچیده‌تر شدن نظام مالیاتی، تعدد فرآیندها و گسترش دایره مشمولین و مودیان، ضرورت استفاده از ظرفیت فناوری اطلاعات بالاتر می‌رود. همچنین می‌توان با هوشمندسازی نظام مالیاتی نیز از دخالت عامل انسانی کاست. ایفای نقش آزادانه عامل انسانی در تشخیص و وصول و سایر فرآیندهای مالیاتی، می‌تواند زمینه‌ساز اعمال سلیقه، فساد و دعاوی مالیاتی شود. باید در نظر داشت که هوشمندسازی نظام مالیاتی به منظور کاهش دخالت عامل انسانی به معنای حذف نیروی انسانی نیست، بلکه در صورت استقرار نظام هوشمند مالیاتی، نیاز بیشتری به نیروی انسانی ماهر و کارآمد احساس خواهد شد. در واقع نقش‌آفرینی

نیروی انسانی موثر و سالم خواهد بود و امکان انحراف در اهداف مالیاتی با طراحی صحیح فرآیندها امکان‌پذیر می‌گردد. عامل انسانی باید نقش فرمانروا و مغز مجموعه را ایفا کند و با بروزرسانی فرآیندها و سامانه‌ها و راهبری آن‌ها، پیچیده‌ترین رفتارها را مدیریت نماید. حال این سوال مطرح است که در نظام مالیاتی ایران، کدام مرحله‌ها و فرآیندها درگیر سلیقه عامل انسانی و اصطلاحاً «امضای طلایی» است؟ کاهش دخالت عامل انسانی در شرایط فعلی نظام مالیاتی امکان‌پذیر است؟ چگونه؟

الگوی استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث و اظهارنامه پیش‌فرض

سامانه مودیان با همه مزیت‌هایی که ایجاد می‌کند، برای دریافت همه اطلاعات کافی نیست. اکتفا کردن به سامانه مودیان به دلیل پیچیدگی رفتار انسانی و بر اساس تجربه جهانی متمرکز نخواهد بود. زیرا که رفتار انسان متناسب با شرایط تغییر می‌کند و به صورت کامل با برنامه‌نویسی و سامانه‌ها قابل کنترل نیست. لذا ضروری است از روشی استفاده شود که بدون تغییر بنیادین در قوانین و نیروی انسانی سازمان و با تکیه بر امکانات و اطلاعات موجود به مقابله با فرار و اجتناب مالیاتی اقدام کند. اقدام مکمل سامانه مودیان، دریافت اطلاعات اشخاص ثالث و سازماندهی دقیق برای استفاده از این اطلاعات است. تجربه جهانی نشان می‌دهد، این اقدام به کاهش بار اداری، افزایش سرعت، دقت و کیفیت حسابرسی، کاهش معنادار فرار مالیاتی و افزایش رضایت مودیان منجر می‌شود. بنابراین فناوری استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث باید به منظور دریافت و پردازش گزارش‌های همگانی، سوت‌زنی و ذینفع‌محور علاوه بر دریافت اطلاعات از نهادهای رسمی، طراحی شود. بعد از دریافت اطلاعات از اشخاص ثالث باید برنامه و طراحی مناسب برای استفاده بهینه از این اطلاعات داشت و با استفاده از این اطلاعات و اطلاعات سامانه مودیان، اظهارنامه پیش‌فرض و یا از پیش پر شده تولید نمود.

معوقات مالیاتی و وقفه‌های وصول

وصول درآمدهای مالیاتی با چالش‌هایی نظیر هزینه، وقفه و معوقه همراه است. وجود وقفه‌های بالا در شرایط تورمی، دولت را با کسری بودجه و مشکل جدی در تامین منابع هزینه‌های جاری روبرو می‌کند. در واقع با کاهش ارزش پول از سویی درآمدهای واقعی مالیاتی کاهش می‌یابد و از سوی دیگر هزینه‌های دولت افزایش می‌یابد. هزینه‌ها به‌هنگام و روزمره است، ولی درآمدها با تاخیر وصول می‌شود. وجود وقفه در وصول مالیات، موجب تبعیض بین مودیان نیز می‌شود. بدین ترتیب که مالیات‌های تکلیفی، مالیات بر مصرف و ... در زمان تحقق دریافت می‌شود، اما مالیات‌هایی که امکان وقفه دارند با سوء استفاده از شرایط تورمی، پرداخت حقیقی مالیات کمتری دارند. بر اساس آخرین مطالعات، متوسط وقفه جمع‌آوری درآمدهای مالیاتی در ایران حدود ۲۲ ماه برآورد شده است. رقم معوقات مالیاتی نیز به عنوان یکی از مصادیق وقفه مالیاتی بالاست و ۲۲۴ هزار میلیارد تومان و حتی بیش از ۳۷۰ هزار میلیارد تومان نیز اعلام شده است.

محور چهارم: شاخص‌های عملکردی

در این محور به شاخص‌های درونی و بیرونی عملکرد نظام مالیاتی پرداخته خواهد شد. شاخص‌های عملکردی نمایانگر وضعیت موجود و ابزارهای مهمی برای اتخاذ سیاست مناسب برای رسیدن به وضع مطلوب هستند.

شکاف و تمکین مالیاتی

شکاف مالیاتی به معنی میزان درآمدهای مالیاتی از دست رفته بر مبنای قوانین و مقررات فعلی است. «شکاف مالیاتی» مفهوم مقابل «تمکین مالیاتی» و شاخصی فراتر از فرار مالیاتی است. درک حجم شکاف مالیاتی و برآورد آن به سیاستگذار کمک می‌کند با استفاده از ظرفیت موجود، کارایی نظام مالیاتی را بالا ببرد و با کشف عوامل شکاف مالیاتی، نارسایی‌ها

و عملکردهای نامناسب را کاهش دهد. برآورد و تحلیل شکاف مالیاتی می‌تواند پایه اصلاحات مالیاتی از نظر ساختاری، قانونی، فرآیندی، نرم و حتی عوامل بیرونی باشد. در واقع درک میزان کارایی نظام مالیاتی به یک شاخص مناسب به نام شکاف مالیاتی و یا نرخ تمکین داوطلبانه نیاز دارد. اهتمام جدی سازمان‌های مالیاتی در سراسر جهان، نظیر بریتانیا، کانادا، آمریکا و استرالیا در برآورد شکاف مالیاتی به طور مستمر و تلاش برای کاهش هرچند ناچیز شکاف مالیاتی نشان از اهمیت این شاخص دارد. در شرایط فعلی نظام مالیاتی ایران، مهم‌ترین اقدامات عملیاتی جهت کاهش شکاف مالیاتی جدای از اقدامات بلندمدت در تغییر ساختار نظام مالیاتی، اقدامات کوتاه‌مدت و میان‌مدت است که اولین اقدام در این زمینه باید پایش، تحلیل و برآورد مستمر وضعیت شکاف مالیاتی باشد.

فرهنگ مالیاتی و رضایت مودیان

یکی از دغدغه‌های جدی و به‌حق مودیان و عموم مردم، اطلاع از نحوه هزینه‌کرد درآمدهای مالیاتی است. مطالعات نشان می‌دهد موفقیت و قدرت کشورها در مالیات‌ستانی به خصوص کشورهای حوزه اسکانديناوی، رابطه مستقیم و موثری با نحوه هزینه‌کرد دولت دارد. در واقع اطلاع از هزینه‌کرد درآمدهای مالیاتی، انگیزه مودیان برای پرداخت مالیات را افزایش می‌دهد. هر چند در ساختار کنونی اقتصاد کشور، چنین وظیفه‌ای بر عهده سازمان برنامه و بودجه است، لکن سازمان مالیاتی می‌تواند با اقدامات ابتکاری و یا درخواست از سازمان برنامه و بودجه در جهت تقویت فرهنگ مالیاتی حرکت کند. عوامل دیگری نظیر پاسخگویی سازمان مالیاتی به مودیان، رفتار ماموران، کارکنان و ممیزان مالیاتی، آموزش، تبلیغات و ... در تقویت فرهنگ مالیاتی و رضایت مودیان موثرند که باید در مورد هر کدام شاخص‌بندی و ارزیابی صورت گیرد و برای بهبود آن تلاش شود.

هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی

منظور از هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی، تمامی هزینه‌هایی است که در تمامی فرآیندهای تشخیص و رسیدگی، وصول و حسابرسی، استرداد و دادرسی و غیره توسط دولت انجام می‌شود تا درآمد مالیاتی بدست آید. نسبت این هزینه به کل درآمدهای مالیاتی تحت عنوان «هزینه وصول» معروف است و در اکثر کشورهای پیشرو زیر یک درصد است. در صورتی که در ایران این رقم در اکثر سالها بالای یک درصد بوده و بعضا تا ۴ درصد هم رسیده است. اگرچه حداقل نمودن هزینه‌های اداره و تمکین یا وصول درآمدهای مالیاتی مورد نظر با کمترین هزینه ممکن از جمله اهداف ساختاری نظام مالیاتی است، لیکن باید توجه داشت که حداقل سازی هزینه‌های جمع‌آوری هدف اصلی نبوده و باید آن را با توجه به شرایط و ساختارهای اداری، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی تعیین کرد. اگر هدف صرفا حداقل سازی هزینه باشد عملا با وصول مالیات‌های سهل الوصول یا اخذ مالیات از مودیان بزرگ می‌توان به این هدف دست یافت. لیکن این‌گونه نبوده و هدف اصلی طراحی یک ساختار مالیاتی است که به صورت کارا عمل کرده و هزینه‌های آن در سطح حداقل باشد.

ارزیابی اعتبار، دقت و مقایسه پذیری شاخص‌ها

درک عملکرد نظام مالیاتی و کارایی آن نیازمند استفاده از معیارها و شاخصه‌هایی است که بتواند به خوبی وضعیت نظام مالیاتی را در ابعاد مختلف نمایش دهد. برای مشخص کردن شاخص‌های مناسب مالیاتی باید توجه داشت که این شاخص‌ها باید صحیح، دقیق و معتبر باشند. شاخص‌هایی نظیر نسبت هزینه‌ها به درآمدهای مالیات‌های وصول شده، نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی، نسبت مالیات به هزینه‌های جاری، نسبت مالیات به منابع عمومی بودجه، میزان وصولی و... شاخص‌های مرسوم است که برای سنجش عملکرد نظام مالیاتی و یا سازمان مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. اما باید دید این شاخص‌ها تا چه میزان دقیق و معتبرند و برای چه هدفی طراحی شده‌اند. برخی شاخص‌ها با هدف

مقایسه‌پذیری شرایط کشور با کشورهای دیگر طراحی می‌شوند، لذا شناخت شرایط مالیاتی و آماري کشور و لحاظ آن در انتخاب شاخص و اعتبار آن بسیار موثر خواهد بود. کیفیت شاخص‌ها بر روی قضاوت سیاستگذاران و تصمیم‌سازان اثر گذار است و به نظر می‌رسد شاخص‌های مرسوم فعلی کارایی چندانی برای درک وضعیت موجود مالیاتی کشور نداشته است و به طور مثال همواره بر سر دقت و میزان شاخص نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی اختلاف نظر وجود داشته است. در صورتی که این شاخص مبنای تصمیم‌گیری و هدف‌گذاری سیاستگذاران کلان در سطح وزیر قرار گرفته است. لذا بازنگری در ارزیابی اعتبار، دقت و مقایسه‌پذیری شاخص‌ها اهمیت ویژه‌ای دارد.

محور پنجم: کارکردها و آثار

در این محور بر آثار و کارکردهای مالیات در ابعاد کلان اقتصادی و اجتماعی تمرکز می‌شود. در ایران به سبب وفور درآمدهای نفتی از گذشته به مالیات به عنوان یک ابزار موثر در اقتصاد و اجتماع و ظرفیت‌های آن توجه نشده است. برخی کارکردها مستقیماً از مالیات انتظار می‌رود و برخی از آثار در لایه اولیه کارکردی مالیات نیست، اما مالیات نقش اساسی در تشکیل آن دارد.

کاهش نابرابری و توزیع عادلانه ثروت و درآمد

در چند سال گذشته نابرابری اقتصادی و توزیع ناعادلانه ثروت و درآمد به یکی از مشکلات اصلی بسیاری از کشورها از جمله ایران تبدیل شده و تبعات اقتصادی و اجتماعی ایجاد کرده است. ضریب جینی درآمد در ایران به بیش از $0/4$ و ضریب جینی ثروت رقم قابل توجه $0/705$ است. تجربیات نشان می‌دهند، «مالیات» و نحوه طراحی آن (اخذ و تخصیص) به طرز بسیار معناداری بر کاهش ضریب جینی و کاهش نابرابری موثر است. موضوع مالیات بر ثروت که در ادبیات اقتصادی به عنوان مالیات بر سرمایه، دارایی و یا مالیات بر پس انداز

مطرح می‌گردد، پس از بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸ که در نتیجه آن ضریب جینی در کشورهای صنعتی از ۰/۳۹ به ۰/۳۲ افزایش یافت، به عنوان ابزاری جهت افزایش کارایی نظام‌های مالیاتی و کاهش شکاف ثروت در جوامع صنعتی مورد توجه اقتصاددانان و دولت‌ها قرار گرفت. تجارب کشورهای پیشرفته صنعتی، علی‌رغم وجود نظام‌های مالیاتی پیشرفته، فرار ناچیز مالیاتی، اقتصاد زیرزمینی کوچک و تورم ناچیز نشان می‌دهد که سیستم مالیات بر درآمد به تنهایی امکان ایجاد عدالت مالیاتی و کاهش نابرابری را ندارد و سیستمی ناکاراست. این کشورها در نهایت برای حل این معضل اقتصادی، اقدام به طراحی مالیات بر ثروت، دارایی، پس انداز و کالاهای لوکس نمودند.

کنترل فعالیت‌های نامولد به مثابه رقیب تولید

فعالیت‌های نامولد قوی در اقتصاد ایران، یکی از چالش‌های اصلی است که سبب انحراف منابع و نقدینگی طی سالیان گذشته شده است. این بخش‌های موازی تولید مانند دلالی زمین و مسکن، سفته بازی، خرید و فروش غیرمصرفی خودرو، طلا و ارز و ... که از سوددهی بالایی نسبت به فعالیت‌های تولیدی برخوردار است، منابع مالی را به سمت خود جذب کرده و باعث شده است که تولید با کمبود نقدینگی مواجه شود. محیط پر ریسک و متغیر بخش تولیدی در مقابل محیط کم ریسک و پربازده بخش غیرمولد، توانایی رقابت برای جذب نقدینگی موجود در جامعه را ندارد. لذا رشد بازارهای غیر مولد باعث هر چه ضعیف‌تر شدن فعالیت‌های مولد و تولیدی می‌شود. یکی از راهکارهای موجود در این زمینه وضع مالیات بر فعالیت‌های غیرمولد نظیر مالیات بر عایدی سرمایه با نرخ بازدارنده است که هیچ نوع ابزار قانونی برای آن در ایران وجود ندارد.

شفافیت و مبارزه با پولشویی، فساد و اقتصاد زیرزمینی

مالیات‌ستانی صحیح و اصولی وابسته به اطلاعات دقیق و شفاف مالی است. نظام مالیاتی

برای واحدیابی مالیاتی و کشف مودیان جدید و اطلاعات مالی و اقتصادی آنها تلاش می‌کند. سه نوع از راه‌های شناسایی معاملات تجاری افراد حقیقی و حقوقی از مسیر رصد جریان مالی، جریان کالا و خدمات و جریان اسناد و مدارک است. سازمان مالیاتی با استفاده از ابزارهایی نظیر سامانه مودیان، طرح جامع و رصد تراکنش‌های بانکی می‌تواند علاوه بر دریافت مالیات حقه، به سایر حوزه‌های اقتصادی و قضایی نیز کمک کند. هنگامی که اطلاعات اقتصادی و مالی افراد برای سازمان مالیاتی شفاف شود، می‌توان آن را در اختیار سایر دستگاه‌ها قرار داد تا به موارد تخلف، پولشویی، احتکار، قاچاق، گرانفروشی، کمبود کالا در بازار، کالای تقلبی، فساد و غیره به راحتی علم پیدا کرده و برخورد مناسب را انجام دهد.

حفظ ارزش پول ملی و کنترل تورم

تورم و کاهش ارزش پول ملی یکی از مشکلات اصلی اقتصاد ایران است. این پدیده بسیار پیچیده و چندوجهی در ایران، از زوایای مختلفی نظیر طرف عرضه و طرف تقاضا قابل بررسی است. یکی از عوامل اثرگذار بر تورم، کسری بودجه دولت بوده که دولت‌ها با استفاده از ابزارهای تعبیه شده برای جبران کسری بودجه از آن استفاده می‌کنند. تنها روش تامین بودجه که کمترین آسیب تورمی را برای کشور دارد، مالیات است. مالیات، سوخت پاک اقتصاد کشور است. دولت باید تلاش کند که تا جای ممکن، بودجه کشور از مالیات تامین شود. علاوه بر این، مالیات با استفاده از کارکرد تنظیم‌گرانه خود می‌تواند نقش موثری در شفافیت، نظارت بانکی و حتی کنترل خلق پول بانک‌ها داشته باشد. اینکه تاکنون چه استفاده‌ای از ابزار مالیات شده است و بعد از این چه استفاده‌ای می‌توان نمود، بستگی به نظر سیاستگذار دارد. اما این ابزار مالی، قابلیت نقش‌آفرینی موثری در سیاست‌های پولی دارد.

فصل دوم

گفتگو با صاحب نظران

مهدی موحدی بک نظر

دبیر علمی همایش
و عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

جلسه امروز به عنوان افتتاحیه یک رویداد چندماهه تحت عنوان نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند برگزار شد. در این جلسه اهداف و رویکردهای این همایش سالانه تبیین شد. همچنین چگونگی پذیرش و داوری آثار مورد بررسی قرار گرفت.

یکی از مهمترین اهداف همایش سالانه اقتصاد مقاومتی معرفی دکنترین اقتصاد مقاومتی است. به عبارتی ما به دنبال قوام بخشی انضمامی و ناظر به عینیت اقتصاد کشور با تمسک به دکنترین اقتصاد مقاومتی هستیم.

در همایش بر این تاکید داریم که بتوانیم پیشنهادهای سیاستی را در یک قالب مشخصی فارغ از قالبهای متداول و محدود مقاله‌نویسی، از همه اقشاری که در فضای نخبگانی حرفی برای گفتن دارند اعم از اساتید و اعضای هیئت علمی، مدیران دستگاه‌های اجرایی، مامورین مالیاتی، مودیان مالیاتی، پژوهشگران و ... دریافت نماییم و انشاءالله این پیشنهادهای سیاستی به عنوان توصیه سیاستی روی میز نمایندگان مجلس یا رئیس کل سازمان مالیاتی قرار گیرد. دو شاخص اساسی برای دریافت و ارزیابی پیشنهادهای سیاستی مطرح است. این که پیشنهادهای سیاستی اولاً مبتنی بر گفتمان اقتصاد مقاومتی باشد و ثانیاً حل‌کننده مسائل امروز نظام مالیاتی در عملیات و عینیت باشد.

به طور مصداقی رسیدگی به امر مدیریت ریسک مودیان مالیاتی یکی از موضوعات مهمی است که باید به آن پرداخته شود. ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم به نوعی پیاده‌سازی

موتور ریسک را به سازمان امور مالیاتی تکلیف می‌کند تا با تکیه بر آن ما بتوانیم برخی مودیان پرریسک را صرفاً شناسایی کنیم و کمک کند به حسابرسی بهتر و مدیریت بهتر سازمان امور مالیاتی. بحث چگونگی رسیدگی به معافیت‌ها و عدم شمولیت‌ها و بخشودگی‌هایی که ما در قانون داریم، پیاده سازی قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان، اجرای قانون مالیات بر عایدی سرمایه و بستر اجرایی آن، بهره گیری از الگوریتم‌های مختلف علمی مبتنی بر داده جهت شناسایی فرار مالیاتی و پولشویی جزو مهم ترین سرفصل‌هایی هستند که ما نیاز داریم به عنوان پیشنهاد سیاستی از پژوهشگران دریافت کنیم.

مهدی طغیانی

عضو کمیته علمی همایش
و سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس

مسائل کشور به ویژه مالیات که یکی از مهمترین مسائل در مباحث اقتصاد مقاومتی است، موضوعاتی است که شاید ما تصور کنیم خیلی در موردش بحث شده یا ابعاد مختلفش مشخص است اما وقتی وارد می‌شویم می‌بینیم هنوز بسیار جای فعالیت علمی و به ویژه کار فکری دارد. یعنی کاری نیست که بگوییم صرفاً با نمونه برداری و الگوبرداری از دیگران بتوانیم آن را جلو ببریم. بالاخره هر اقتصادی ویژگی‌هایی دارد از جمله اقتصاد ایران. حوزه مالیات هم در ایران شاید ابعاد و پیچیدگی‌اش با بسیاری از کشورها متفاوت باشد. کارهایی شبیه به همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که واقعا نمایشی و رفع تکلیفی نیست و ناظر به حل مساله است، در حوزه مالیات خیلی لازم است انجام شود.

ما در مورد اجرای برخی قوانین یا اجرای ناقص برخی قوانین تجربیاتی داریم که باید استخراج و تبیین شود. لازم است پیشنهادهای اصلاحی هم در مقام قانونگذاری و هم اجرا برای آن داده شود. نمونه این کار که اتفاقاً یک کار چندماهه است و شامل افتتاحیه و اختتامیه و چندین نشست است هم در اجرا به دولت و هم در قانونگذاری به مجلس خیلی کمک می‌کند. امیدواریم این کار با همتی که دوستان دارند به نتیجه برسد.

همایش اقتصاد مقاومتی سال‌هاست که برگزار می‌شود و دوستان اندیشکده اقتصاد مقاومتی تجربیات هر دوره از همایش را در سال‌های بعد اعمال می‌کنند و همواره رو به بهبود پیش می‌روند. پیش‌تر یک اختتامیه داشت که مباحث همایش را جمع‌بندی می‌نمود و امسال یک افتتاحیه نیز برای آن اضافه کرده‌اند که خط سیر و فرایند این برنامه را تبیین می‌کند. به نظر من ما اگر در موضوعات مختلف عالمانه وارد شویم و وقت صرف کنیم و ابعاد مختلف مساله

را استخراج نموده و با کمک کارشناسان و متخصصین موشکافانه مشورت‌ها و پیشنهادات خوب را به دولت و مجلس بدهیم بسیاری از مسائل کشور حل می‌شود. ما به کارهایی مثل این نیاز داریم و این الگوی متکاملی است و هرچه جلوتر رفته بهتر شده‌است.

آنچه که می‌تواند خروجی همایش اقتصاد مقاومتی باشد اصلاح قوانین و اولویت بندی در اصلاح قوانین و همچنین بازخورد از اجرای قوانین است. این بخش به مجلس باز می‌گردد. در بحث اجرا هم ابعاد مختلف اجرا پیچیدگی‌هایی دارد که به دلیل تراکم کار و فعالیت ممکن است بخش‌های قابل توجهی از آن از چشم مجری دور مانده‌باشد و این می‌تواند در چنین فضایی روشن شود. خود مجری هم می‌تواند برخی از ایرادات را برطرف کند که در چارچوب قانون به وی چنین اختیاراتی داده شده‌است. نمونه‌اش هم در همین جلسه در مورد موضوع مالیات بر خانه‌های خالی مطرح شد.

احمد غفرازاده

عضو کمیته علمی همایش
و عضو سابق شورای عالی مالیاتی

نظام مالیاتی یک نظام کاملا زنده و پویاست و باید بتواند خود را با تغییراتی که در دنیا انجام می‌شود تطبیق دهد و رو به جلو حرکت کند. چون متغیرهای زیاد داخلی و خارجی بر نظام مالیاتی کشور موثر واقع می‌شود از این رو لازم است که ما از نظرات دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها و پژوهشکده‌ها و برگزاری همایش‌های کاربردی در راستای اصلاح و بروزرسانی نظام مالیاتی استفاده کنیم. نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که با موضوع «نظام مالیاتی؛ عدلانه و هوشمند» برگزار می‌شود انشاءالله یکی از همایش‌های کاربردی در این حوزه است. یکی از وجوه متمایز این همایش با سایر همایش‌ها این است که ما سعی می‌کنیم مقالات و آثار علمی که در این همایش ارائه می‌شود از چارچوب خشک و علمی مرسوم خارج شود. ما معمولا در همایش‌ها، تنها در چارچوب مقاله علمی آثار را دریافت می‌کنیم و در واقع بیشتر وزن را به شکل و قالب می‌دهیم تا محتوا. اما در این همایش سعی خواهیم کرد وزن شکل را کاهش دهیم و به سمت کاربردی بودن مطالب برویم. حتی ممکن است تجربه‌ای توسط یک مامور مالیاتی یا یک مودی مالیاتی ارائه شود و بتواند در نظام مالیاتی ما تحولی ایجاد کند. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی، درونزا بودن بودجه عمومی کشور است. این رو مالیات نقش مهمی در تحقق اقتصاد مقاومتی دارد. البته این سیاست‌گذاری جدیدی نیست اما اخیرا با توجه به مشکلاتی که در اثر تحریم‌ها بوجود آمده، جدی تر شده‌است و ما داریم می‌رویم به سمتی که بتوانیم بودجه جاری دولت را از محل مالیات و سایر درآمدهای غیرنفتی تامین کنیم.

ما به لحاظ ظرفیت قانونی توانایی این را داریم که نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی (Tax/GDP) را به حد مطلوبی برسانیم اما مشکل در نحوه اجرا و فرارهای مالیاتی قابل توجهی است که رخ می‌دهد. بنابراین باید بتوانیم با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی و فناوری‌های نو فرار مالیاتی را کاهش دهیم و از فشار زیاد به مودیان فعلی پرهیز کنیم. خروجی همایش اقتصاد مقاومتی می‌تواند به مجلس شورای اسلامی در قانونگذاری و نظارت بر اجرای آن و همچنین به سازمان امور مالیاتی در مدیریت درست مالیات کمک نماید.

محمد برزگری

عضو کمیته علمی همایش
و رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

قاعدتا در همه دنیا اداره حکومت‌ها به سمت مالیات می‌رود و این نکته مهمی است که ما باید حداقل هزینه‌های جاری و در مرحله بعد هزینه‌های عمرانی دولت را از مالیات تامین کنیم. این موضوع آنقدر برای ما مهم است که خیلی از ظرفیت‌های کشور اعم از ظرفیت‌های علمی را بکار بگیریم تا بتوانیم این منابع را تامین کنیم. قاعدتا برای این که بتوانیم به عدالت نهایی برسیم ابتدا باید دولت‌ها از نظر اعتباری تامین شده باشند تا بتوانند نیازهای اولیه را پوشش دهند تا برسیم به مسائل دیگری که برای حکمرانی خوب نیازمندیم تا به اعتلای کشورمان کمک کنیم.

قطعا در راه رسیدن به این موارد کارهای علمی، پژوهش‌های علمی و نگاه‌های علمی بسیار می‌تواند به عملیاتی شدن فکرهای بهینه در عالم اجرا و پیاده‌سازی کمک کند.

قاعدتا برگزاری چنین همایش‌هایی و انجام چنین مطالعاتی در سطح بالا با همکاری نظام اجرایی کشور در بحث مالیات در قالب سازمان امور مالیاتی و نظام دانشگاهی و خبرگانی و نخبگانی بسیار می‌تواند در برنامه‌ریزی، تدوین قوانین و مقررات و اجرای بهینه به ما کمک کند.

مهم‌ترین ویژگی این همایش این است که ما به صرف تحقیقات دانشگاهی و علمی نمی‌پردازیم. از این منظر که حتی در قالب یک صفحه پیشنهاد، یک خط ارائه ایده و یک نگاه جدید نیز در همایش مورد استقبال قرار گرفته است که تقریبا منحصر به فرد است.

در قالب خیلی از همایش‌ها ارائه مقالاتی توسط افرادی که تحقیقات علمی می‌کنند یا ارائه

نظر می‌دهند صرفاً در موضوعات علمی و پژوهشی مورد بحث قرار می‌گیرد. این همایش از این حیث که به دنبال ایده و تفکرات جدید می‌رود، خودش را محدود و محصور به انجام پژوهش با نگاه علمی و چارچوب‌ها و ساختارهای از پیش تعیین شده نکرده و این خیلی کمک می‌کند به این که بتوانیم فضای جدیدی را برای نخبگان ایجاد کنیم برای ارائه ایده‌هایشان و از آن‌ها برای اعتلای نظام مالیاتی کشور کمک بگیریم.

مهدی رعنايي

عضو کمیته علمی همایش
و مدیرکل دفتر بخش عمومی وزارت اقتصاد

به نظر من یکی از ماموریت‌های مهم همایش می‌تواند این باشد که مسائلی که در حوزه مالیات داریم به نوعی صورت بندی علمی شود. ورودی نهمین همایش اقتصاد مقاومتی به جای مقاله، خلاصه سیاستی است. این کار رو به جلویی است. به جای این که یک سری مقالات علمی نوشته شود که با مساله شناسی در حوزه سیاستگذاری فاصله دارد، ما یک کاربرگ سیاستی از اندیشمندان و صاحب نظران خواسته‌ایم. این قدم رو به جلویی است که هر کسی می‌تواند در کاربرگ سیاستی مساله‌ای را بیان کند و یا یک چارچوب مفهومی پیشنهادی بدهد. این مفیدتر از این است که مقاله‌ای ارائه شود و مدلی طراحی شود که خیلی وقت‌ها هم با واقعیتی که هست فاصله می‌گیرد. عبور از مقاله و توجه به کاربرگ سیاستی وجه متمایز همایش است.

یکی از موضوعات مهم در نظام مالیاتی این است که تکلیف معافیت‌های مالیاتی چیست و به چه شکل باید آن‌ها را مدیریت نمود. موضوع مهم دیگر، شیوه وصول مالیات است که ممیز محور باشد یا سامانه محور. مساله مهم دیگر، سازکارهای وصول است. خیلی از کشورها در سیاستگذاری به سمت ایجاد برخی بازی‌ها رفته‌اند و از این طریق برخی اتفاقات را رقم می‌زنند. این که ببینیم نگاشت این بازی‌ها در بحث مالیات به چه صورت است و چگونه می‌توان آن‌ها را پیاده‌سازی نمود موضوعاتی است که می‌تواند در این همایش مورد تمرکز قرار گیرد.

محمد امینی رعیا

مدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی

چیزی که در طراحی همایش سالانه اقتصاد مقاومتی خیلی مدنظرمان است برای این که این مباحثی که در آن مطرح می‌شود در مرحله اول به گوش مسئولین برسد و در مرحله بعد در تصمیم‌گیری‌ها مورد استفاده قرار گرفته و موجب بهبود کیفیت تصمیم‌گیری در کشور شود، اولاً این بوده که ما نشست‌هایی را با همکاری نهادهای مسئول در این حوزه برگزار می‌کنیم. امسال مثلاً سه چهار نشست با همکاری خود سازمان مالیاتی و وزارت اقتصاد و چندین نشست با همکاری دستگاه‌های دیگر برگزار شد. ثانیاً از مسئولین مرتبط با بحث‌های تخصصی دعوت می‌کنیم که در این نشست‌ها حاضر شوند که این باعث می‌شود تعاملی چندسویه بین سیاست‌پژوهان، خبرگان و تصمیم‌گیران و مسئولین اتفاق بیفتد و منشا اثر شود.

این یک بخش از کار است، بخش دوم این است که خروجی‌ها و رویکردهای اصلی و مانیفست موضوعی که بعد از همایش از همه این مباحثات و بررسی‌هایی که ما از گذشته داریم، تهیه می‌شود، می‌شود الگوی کاری که گروه‌های مرتبط در اندیشکده اقتصاد مقاومتی این را در کشور پیگیری و دنبال می‌کنند تا به نتیجه برسد. از این جهت همایش اقتصاد مقاومتی می‌تواند در راستای بهبود کیفیت تصمیم‌گیری در کشور موثر باشد.

در سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی که به عنوان یک خروجی مهم این همایش ارائه شد و در همایش هم منتشر شد، ۱۲ اقدام مطرح شده‌است که در راستای هوشمندسازی و عادلانه سازی نظام مالیاتی کشور است شاید بتوان به این موارد به عنوان مهم‌ترین آن‌ها اشاره نمود:

- نظام مالیاتی ما باید بر مودیان شفاف و تولیدکننده‌ها فشار کمتری بیاورد و رویکردش برود به سمت مالیات بر ثروت، مالیات بر دارایی و مالیات‌هایی که تا الآن نمی‌گرفته و درآمدهای زیادی که تا الآن مشمول مالیات نبوده‌اند به هر شکل و هر روشی
- موضوع مهم دیگر در هوشمندسازی این است که اولاً داده‌های مرتبط در اختیار سازمان مالیاتی قرار گیرد و ثانیاً تجمیع داده‌ها به صورت پیشرفته و حرفه‌ای مورد استفاده قرار گیرد که عوامل انسانی سازمان مالیاتی بتوانند این‌ها را تحلیل کنند برای این که مالیات‌های از دست رفته را کاهش دهند و نظام مالیاتی را پویاتر کنند
- ما شاخص‌هایی باید داشته باشیم که بتوانیم نظام مالیاتی را با آن‌ها بسنجیم و کارکردش را ارزیابی کنیم. که مثلاً یکی از شاخص‌های مهم در این زمینه شکاف مالیاتی است.

مهرزاد ذاکری

مدیرکل امور مجلس بانک مرکزی

برگزاری همایش اقتصاد مقاومتی و نشست‌های آن خیلی می‌تواند در تعیین سیاست‌ها و چارچوب‌های کلان در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی موثر باشد. در حکمرانی نواقص مختلفی وجود دارد که باعث می‌شود کشور به اهداف خود نرسد. در همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که با حضور متخصصین امر و با مشارکت دانشگاه‌ها و اساتید برجسته کشور و توسط اندیشکده اقتصاد مقاومتی برگزار می‌شود می‌توان نقاط ضعف و قوتی که در حوزه‌های مختلف وجود دارد را استخراج و مشخص نمود.

امسال نیز که موضوع همایش اقتصاد مقاومتی «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» انتخاب شده است واقعا انتخاب به جا و جالبی است. یکی از مشکلات اساسی تصمیم‌گیری و حکمرانی در کشور عدم هماهنگی سیاست‌های پولی و مالی است. این را هنوز نتوانسته‌ایم در این چند سال به درستی با هم هماهنگ کنیم. هم سطله سیاست‌های مالی بر پولی غلط است و هم عکس آن. هماهنگی برای اجرای سیاست‌های پولی و مالی است که باعث می‌شود مسئولین بتوانند به درستی تصمیم بگیرند و کشور را در مشکلات راهبری کنند. در سال‌های اخیر سهم عظیمی از بودجه جاری کشور، از محل درآمدهای نفتی بوده است. الآن دو سه سال است که ما داریم ترکیب سهم نفت و مالیات را تغییر می‌دهیم.

ما در حال حاضر در کشور با تحریم و با مشکلاتی در حوزه فروش نفت روبرو هستیم و مالیات در تامین مالی دولت می‌تواند خیلی به ما کمک کند. البته مالیاتی که به تولید فشار نیاورد. اتفاقی که در بودجه امسال افتاده و پارسال هم همین بوده است که دولت و وزارت اقتصاد از سازمان مالیاتی پیگیری کردند، سهم مالیات تولید را چند درصد کاهش دادند تا ما

در بخش تولید آسیب نبینیم. اما در کنار آن اگر بتوانیم با سامانه‌های مناسب فرارهای مالیاتی را شناسایی و از آن جلوگیری کنیم، قطعاً سهم مالیات در بودجه سالانه کشور سهم غالبی خواهد شد. امسال طبق گزارش رئیس سازمان مالیاتی تحقق بیش از ۹۵ درصدی در مالیات اتفاق افتاده است. همچنین رشد بالای ۶۰ درصدی در بودجه ۱۴۰۲ پیش بینی شده است. این موارد خیلی مهم است و بدین معناست که مسیر توسعه کشور می‌خواهد از مسیر اجرای درست سیاست‌های مالی اتفاق بیفتد.

وقتی با تحریم و مشکلات این چنینی فروش نفت ما دچار مشکل است ما اگر نتوانیم ساختار درآمدی بودجه را درست کنیم و نتوانیم فرار مالیاتی را درست کنیم مجبوریم به نظام بانکی و بانک مرکزی فشار بیاوریم. این می‌تواند برای اقتصاد کشور بسیار خطرآفرین باشد. انتظارات تورمی که الآن در جامعه شکل گرفته است، منشاهاى مختلفی دارد. اگر بتوانیم به درستی سیاست‌های مختلف کشور را در همایش اقتصاد مقاومتی احصا و تبیین کنیم، می‌توانیم به سیاستگذار بگوییم که وضعیت این است و در آینده این طور خواهد بود.

اگر این‌ها هماهنگ باشد فشار کمتری به سیاستگذار پولی می‌آید. در دو سه سال اخیر افزایش حجم نقدینگی ناشی از فشار سیاستگذاری مالی بر بانک مرکزی بوده است. سهم غالب آن مصوب مجلس بوده که خودش را در نظام بانکی نشان داده است. وقتی نتوانیم از محل درآمدهای مالیاتی هزینه‌ها را تامین کنیم در نهایت از محل بدهی دولت به بانک‌ها و بانک مرکزی تامین می‌شود. این خلق پول فشاری است که به اقتصاد کشور می‌آورد. مسیری که این اندیشکده دارد مسیر درستی است و من چندین جلسه شرکت کردم و بهره بردم از نظراتی که در این جلسات مطرح می‌شد. به نظرم این اقدامات را ادامه دهید تا مسیر حکمرانی اقتصادی کشور درست شود.

فاضل مریدی

دستیار وزیر امور اقتصادی و دارایی

دستگاه‌های اجرایی به دلیل مشغله‌های فراوان و فشار شدید فعالیت‌های اجرایی با محدودیت‌هایی مواجهند و فرصت فکر کردن عمیق به آسیب‌ها، مسائل و موضوعاتی که پیش می‌آید و بهینه‌سازی‌هایی که باید در فرایندها انجام شود را ندارند. به همین دلیل برگزاری همایش‌هایی که متکی و مبتنی بر طیف وسیعی از مطالعات و بررسی‌های میدانی بر روی مسائل سیاستی هست حتما می‌تواند به دستگاه‌های اجرایی کمک کند که مسیر خود را اصلاح کنند و حتما تاثیرگذار و مفید است.

شعار اصلی دولت و وزیر اقتصاد و رئیس سازمان امور مالیاتی، مالیات هوشمند و عادلانه است. مالیات هوشمند به این معنا که حداقل دخالت‌های انسانی در فرایند تشخیص و وصول مالیات بکار گرفته شود و طی مدت گذشته تلاش شده که فرایند تشخیص تا جای ممکن براساس داده‌های موجود و تحلیل‌هایی که روی آن‌ها صورت می‌گیرد انجام شود و حداقل دخالت انسانی در آن‌ها رخ دهد که البته فرایند زمان بر، طولانی مدت و همراه با برخی پیچیدگی‌ها و دشواری‌هاست. این مسیر شروع شده و در حال دنبال شدن است.

افشین محمودیان

معاون مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

مباحث تئوریک، پایه و اساس اقدامات اجرایی است. اتفاق مبارکی که در همایش اقتصاد مقاومتی و نشست‌های آن رخ داد این بود که مباحث تئوریک با مسائل اجرایی کاملاً همگن شد. این که همایش اقتصاد مقاومتی از چارچوب‌های تئوریک خاص و پیچیده خارج شد و مدل طرح‌های سیاستی مطرح شد گام بسیار بزرگی بود برای اشاعه و امکان حضور کسانی که واقعا در کف اجرا دارند کار می‌کنند. از این رو این نوع همایش‌ها با این رویکرد ترکیبی اجرایی و تئوریک خیلی ارزشمند است. طرح‌های سیاستی هم که مطرح شد بسیار کاربردی بود. می‌توان امیدوار بود که با برگزاری این همایش‌ها بتوانیم با قدرت مالی و اقتصادی بیشتری حرکت کنیم.

با تلاش‌هایی که در سازمان مالیاتی صورت گرفت سامانه مودیان اجرایی شد و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس ایران از ابتدای آبان ماه مشمول شدند و استقبال خوبی هم انجام شد. تا الان چه از نظر تعداد و چه از نظر مبلغ، حجم قابل توجهی از صورتحساب‌ها در سامانه اجرا شده‌است. از یک طرف این گردش مالی کالا و خدمت را نشان می‌دهد و از یک طرف اطلاعات بااهمیتی در سامانه ارسال شده‌است که قابل ردیابی است. در گام دوم نیز از اول دی ماه شرکت‌های دولتی و دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون خدمات کشوری مشمول این نظام شدند که در حال پیاده‌سازی و اجرای آن هستند. انشاءالله با توکل به خدا و همراهی فعالان اقتصادی از ابتدای سال آینده هم اشخاص حقوقی کلاً مشمول این قانون خواهند شد و این طرح تا پایان سال ۱۴۰۲ به طور کامل اجرایی خواهد شد.

فصل سوم

گزارش افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و اختتامیه

در این بخش گزارش افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و اختتامیه همایش ارائه شده است. افتتاحیه همایش، ۲۳ آبان ۱۴۰۱ با میزبانی سازمان امور مالیاتی و با سخنرانی ریاست سازمان و کمیته علمی همایش و اختتامیه آن، ۲ اسفندماه با میزبانی وزارت اقتصاد و با سخنرانی وزیر اقتصاد، دبیر علمی همایش و مدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی برگزار شد. همچنین در بازه بین افتتاحیه تا اختتامیه، ۷ نشست تخصصی با میزبانی نهادهای مرتبط با موضوع مالیات برگزار شد.

افتتاحیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند»

۲۳ آبان ماه ۱۴۰۱؛ سازمان امور مالیاتی کشور

افتتاحیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ۲۳ آبان ماه با موضوع «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» به همت اندیشکده اقتصاد مقاومتی و با حضور مسئولین سازمان امور مالیاتی، اعضای کمیته علمی همایش و جمعی از کارشناسان این حوزه، در این سازمان برگزار شد. در این مراسم اعضای کمیته علمی همایش به بیان اهداف آن، کیفیت برگزاری نشست‌های تخصصی در دوره آبان تا اسفند، محورهای فراخوان طرح‌های سیاستی و رویکردهای اصلی این همایش پرداختند و رئیس سازمان امور مالیاتی نیز سخنران اصلی مراسم بود.

**هدف اصلی همایش ارائه راهکار برای رفع مشکلات مالیاتی کشور
مبتنی بر اقتصاد مقاومتی است**

در ابتدای این همایش مهدی موحدی بک نظر دبیر علمی همایش گزارشی درخصوص

محورهای اصلی آن و همچنین برنامه آتی این همایش تا برگزاری اختتامیه ارائه کرد و افزود: همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که با همت اندیشکده اقتصاد مقاومتی برگزار می‌شود، در راستای قوام بخشی انضمامی و ناظر به حل مسئله مبتنی بر دکترین اقتصاد مقاومتی و طبیعتاً رساندن سیاست‌های منبعث از این دکترین به نظام تصمیم‌گیری کشور به ایستگاه نهم خودش رسیده است. این همایش سالانه به موضوعات اساسی کشور می‌پردازد و به دنبال کاهش فاصله تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری است. پر پیداست که نظام مالیاتی در این زمینه نقش برجسته‌ای دارد.

وی ضمن تشریح اهداف اصلی این همایش، گفت: همایش سال جاری چند هدف عمده را پیگیری میکند؛ اما هدف اصلی آن استخراج توصیه‌های سیاستی منبعث از دکترین اقتصاد مقاومتی و قوام بخشی به ساختارهای مالیاتی کشور مبتنی بر آن است. به این ترتیب رویکرد حاکم بر این همایش با همایش‌های مرسوم در کشور متفاوت است. در این همایش به جای تمرکز بر مقاله‌نویسی که به طور کلیشه‌ای و کم‌ثمر انجام می‌شود، اصالت بر توصیه سیاست‌های عملیاتی بر حل مسائل کشور، فارغ از چارچوب‌های مقاله‌نویسی مرسوم است. بنابراین به جای فراخوان مقاله، فراخوان طرح‌های سیاستی انجام می‌شود و از نخبگان و فعالین حوزه مالیات کشور درخواست می‌شود برای ارائه توصیه‌های سیاستی به این همایش کمک کنند.

نظام مالیاتی گرانگه‌مقاوم سازی اقتصاد

در ادامه داود منظور رئیس کل سازمان امور مالیاتی، به عنوان سخنران اصلی، ضمن تقدیر از اندیشکده اقتصاد مقاومتی به دلیل در دستور کار قرار دادن بحث مالیات در همایش سالانه خود گفت: نظام مالیاتی در قوام یافتن اقتصاد کشور و تحقق اقتصاد مقاومتی، نقشی بسیار حیاتی دارد و از این جهت یکی از مهم‌ترین مسائل اقتصاد کشور محسوب می‌شود. امیدواریم با گفتگوهایی که در این مجموعه نشست‌ها تحت راهبری اندیشکده اقتصاد مقاومتی به

نتایج کاربردی سیاستی مناسبی دست پیدا کنیم که به اصلاح رویه ها و رویکردها در نظام مالیاتی منجر شود.

وی افزود: مالیات بعنوان یک منبع درآمدی پاک، مطمئن و پایدار بهترین شیوه برای پشتیبانی دولت در ارایه خدمات و نقش اجتماعی که دولت باید ایفا کند شناخته می‌شود. انتظار این است با مجموعه این نشست‌ها و همایش، بتوانیم به نقطه‌ای برسیم که مالیات هزینه‌های جاری دولت را تأمین کند و در مرحله بعد کل بودجه از طریق مالیات تأمین شود. چرا که سایر منابع درآمدی دولت باید به عنوان ثروت ملی بین نسلی انگاشته شود. از درآمد نفتی باید بعنوان پشتوانه تأمین مالی اجرای طرح‌ها از طریق بخش‌های غیر دولتی استفاده شود و صرفاً از سود حاصل از سرمایه‌گذاری درآمد نفتی که بعنوان سهم صندوق توسعه ملی پرداخت می‌شود، آنرا به بودجه دولت هدایت کنیم.

همایش اقتصاد مقاومتی به مسائل اساسی نظام مالیاتی کشور پردازد

رئیس کل سازمان امور مالیاتی ضمن برشمردن ۱۰ موضوع اساسی نیازمند کار پژوهشی در حوزه نظام مالیات کشور گفت: تمایل داریم از طریق این نشست‌ها به پیشنهادهای سیاستی مناسب برسیم که در برنامه هفتم مورد توجه قرار بگیرد و در اصلاح رویه‌ها و آیین‌نامه‌ها استفاده شود. بالغ بر ۲۵ مجموعه علمی با دبیرخانه همایش همکاری می‌کند که فرصت مغتنمی است و جای تقدیر از این مجموعه‌ها دارد.

مقاوم سازی اقتصاد بدون سامانه‌های کارآمد مالیاتی امکان ندارد

در ادامه مهدی طغیانی عضو کمیسیون اقتصادی مجلس، ضمن اشاره به اهمیت برگزاری چنین همایشی با هدف کمک به اصلاح سیاست‌های مالیاتی کشور، گفت: مقاوم سازی اقتصاد بدون اصلاح زیرساختها نشدنی است و از جمله مهمترین زیرساختها اصلاح نظام مالیاتی به منظور ایجاد نظام فراگیر، عادلانه و مبتنی بر چارچوب‌های علمی است.

وی ضمن تاکید بر عزم مجلس شورای اسلامی در بهبود قوانین مالیاتی کشور گفت: قدمی که مجلس یازدهم تاکنون به منظور اصلاح نظام‌های مالیاتی برداشته است، پیش بردن قانون مالیات بر عایدی سرمایه و بستر اجرایی مناسب اجرای آن از طریق تکمیل سامانه مودیان است که از نظر ما می‌تواند بعنوان یک انقلاب مالیاتی شناخته شود. باید توجه داشته باشیم که برنامه ریزی اقتصادی بدون اشراف اطلاعاتی ممکن نیست. یکی از مهمترین مسائل در مقاوم سازی اقتصاد کشور، اجرا و پیاده سازی سامانه‌هایی همچون سامانه ملی املاک و اسکان کشور است که بدون آن‌ها مقاوم سازی اقتصاد کشور اساساً شدنی نیست.

نظام مالیاتی باید به سمت تقویت «عدالت» و «هوشمندی» حرکت کند

در ادامه احمد غفارزاده عضو سابق شورای عالی مالیاتی، یکی از مهمترین کارکردهای همایش را ارائه راهکارهای اجرایی برای رفع مشکلات نظام مالیاتی کشور از سوی دست‌اندرکاران و خبرگان این حوزه دانست و افزود: به همین دلیل شیوه این همایش به جای ارسال مقاله، به ارسال طرح سیاستی تغییر کرده است که قرار است بر رفع مشکلات کشور تمرکز داشته باشد و توصیه سیاستی ارائه دهد. بر همین اساس داوری طرح‌ها نیز به جای معیارهای مرسوم، ارزیابی ایده‌های ارائه شده خواهد بود.

وی با اشاره به شعار اصلی نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، گفت: «عدالت» و «هوشمندی» دو موردی است که امروز از اولویت‌های نظام مالیاتی کشور است و در این دو زمینه با وضع ایده آل فاصله زیادی داریم. این دو مقوله از نظر اهمیت، مورد تاکید تمامی کارشناسان و مسئولین کشور نیز قرار دارد و انتظار داریم برگزاری این همایش به بهبود آن‌ها کمک نماید. در زمینه عادلانه شدن نظام مالیاتی لازم است اقداماتی صورت بگیرد که نه از افراد کم درآمد مالیات ناعادلانه اخذ شود، نه اینطور باشد که عده‌ای با درآمدهای بالا، از پرداخت مالیات قانونی خود فرار کنند. در زمینه هوشمندسازی نیز لازم است با به کارگیری الگوها و سامانه‌های کاربردی، شرایط به نحوی تغییر کند که با صرف کمترین هزینه و زمان،

کارایی نظام مالیاتی افزایش یابد.

عضو سابق شورای عالی مالیاتی، «قانون مناسب» و «مدیریت بهینه» را دو مولفه مهم نظام مالیاتی دانست و تاکید کرد: در ایران هم اصلاح قوانین مالیاتی می‌تواند به پیشرفت چشمگیر در این حوزه منجر شود و هم در صورت اجرای بهینه قوانین موجود و استفاده از روش‌های اصولی در حسابرسی و دادخواهی مالیاتی، امکان افزایش فزاینده درآمدهای دولت از طریق جلوگیری از فرار مالیاتی فراهم است.

رفع ابهام‌ها و چالش‌های نظام مالیاتی در جریان همایش اقتصاد مقاومتی

در ادامه محمدبرزگری رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی، وجه تمایز این همایش را بررسی عملیاتی موضوعات اولویت‌دار حوزه مالیات کشور دانست و گفت: انتظار داریم نتایج این همایش به کمک سازمان امور مالیاتی بیاید. علاوه بر این در حال حاضر در بسیاری از قوانین مالیاتی ابهاماتی در عرصه نظریه و اجرا وجود دارد و برگزاری نشست‌های تخصصی می‌تواند به رفع این ابهامات و چالش‌ها کمک کند.

وی افزود: به طور مثال درخصوص قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان، این اتفاق نظر وجود ندارد که اهداف اصلی چیست و برخی تصور می‌کنند هدف این قانون صرفاً افزایش درآمدهای مالیاتی است. یا اینکه نقش سازمان امور مالیاتی در بهبود اجرای قوانین و معرفی بهتر آن‌ها به فعالین اقتصادی به درستی درک نشده است. اما چنین همایشی می‌تواند بخشی از این خلا را پر کند و ضمن ارائه راهکارهای اجرایی، ابهام‌های موجود را در حوزه گفتمانی برطرف نماید.

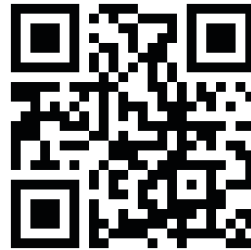
همایش اقتصاد مقاومتی بستری برای بهبود کیفیت تصمیم‌گیری در کشور

در ادامه محمد امینی رعیاء، مدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی، همایش را بستری برای بهبود کیفیت تصمیم‌گیری در کشور دانست و افزود: این مهم در جریان مباحثات بین مسئولین و خبرگان و همچنین طرح‌های سیاستی رخ می‌دهد که در نشست‌های تخصصی همایش سالانه اقتصاد مقاومتی بستر آن فراهم می‌شود. رویکرد اساسی این همایش نیز حرکت در مسیر مقاوم سازی اقتصاد کشور است. در جریان این همایش گفتمان سازی خوبی با مشارکت رسانه‌ها، خبرگان و مسئولین شکل می‌گیرد.

وی با اشاره به اهمیت حوزه مالیات در اقتصاد و به طور خاص تحقق اقتصاد مقاومتی، گفت: اولین مسئله این است که اگر نظام مالیاتی به درستی کار کند، بودجه دولت باید مبتنی بر مالیات باشد و این مسئله یکی از مهمترین مولفه‌های مقاوم سازی اقتصاد کشور است. اما کارکرد نظام مالیاتی به تامین بودجه دولت محدود نمی‌شود و مسئله تنظیم‌گری در اقتصاد با استفاده از ابزارهای مالیاتی نیز بسیار حائز اهمیت است. مقاوم سازی اقتصاد زمانی تکمیل می‌شود که با استفاده از ابزارهای مالیاتی، سرمایه‌ها به سمت‌های مولد سوق داده شوند.

کلیپ افتتاحیه

فیلم کامل افتتاحیه

نشست فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان

نشست اول؛ مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

نشست «فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان» به‌عنوان اولین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، روز چهارشنبه ۹ آذر ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی کشور برگزار شد.

علی نصیری‌ا قدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)، محمدرضا جعفریان مشاور مالیاتی اتاق اصناف، افشین محمودیان معاون مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی، جواد اسکندری کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس، محمد نوری کارشناس مالیاتی وزارت امور اقتصاد و دارایی و محمدرضا رسولی عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

- ۱- طرح جامع مالیاتی و سامانه مودیان دو رویکرد متفاوت جمع‌آوری اطلاعات مالیاتی است؛ کدام یک از این دو رویکرد بر دیگری برتری داشته و هر کدام چه مزایا و معایبی دارند؟
- ۲- چالش‌های سیاستی، قانونی و اجرایی راه‌اندازی سامانه مودیان چیست؟
- ۳- چه الزاماتی برای اجرای بهینه این سامانه لازم است؟

هوشمندسازی و حسابرسی مالیاتی مبتنی بر ریسک کارکرد اصلی سامانه مودیان

در ابتدای نشست افشین محمودیان معاون مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی، ضمن اشاره به مراحل تکمیل سامانه مودیان گفت: در حال حاضر حدود ۴۰ درصد از مشمولین سامانه مودیان، برای ثبت نام اقدام کرده‌اند و در این زمینه با شرکت‌های حقوقی و فعال در بورس و فرابورس شروع کرده‌ایم و مشکلی در این زمینه وجود ندارد و مشکل اصلی ما با شرکت‌ها و کسب و کارهای خرد است. بر این اساس تا به امروز حدود ۶ میلیون حساب در سامانه مودیان ثبت شده است.

معاون مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی، سامانه مودیان را یکی از پایگاه‌های داده طرح جامع مالیاتی دانست و افزود: هدف این سامانه و این طرح هوشمندسازی و حسابرسی مبتنی بر ریسک است. بنابراین انتظار می‌رود طرح جامع نیز با تکمیل پایگاه‌هایی همچون سامانه مودیان و پایانه‌های فروشگاهی، عملیاتی شود و از وضعیت فعلی خارج گردد.

وی مواردی همچون کاهش فرار مالیاتی، افزایش درآمدهای مالیاتی دولت و رفع مشکلات در ارتباط بین مودیان و سازمان امور مالیاتی را از دیگر مزایای سامانه مودیان برشمرد و افزود: این طرح بیش از ۷۰ نوع ذی نفع در کشور دارد که یکی از آن‌ها سازمان امور مالیاتی است و مزایای متعدد دیگری از جمله در مدیریت اقتصاد کشور بر آن مترتب است.

در خصوص جامعه پذیری سامانه مودیان و تسهیل اجرایی شدن آن نیز سازمان امور مالیاتی اقدامات متعددی انجام داده و جلسات متعددی با مودیان، از جمله مودیان حاضر در بورس و فرابورس، برگزار کرده است. به عقیده ما روند شروع ثبت نام با افزودن مودیان بزرگ راهبرد بهتری است و به مرور مودیان کوچکتر نیز با دیدن شرایط مودیان بزرگ، حاضر به همکاری و حضور در این سامانه خواهند شد.

مالیات بر عایدی سرمایه نباید معطل تکمیل سامانه مودیان شود

در ادامه نشست دکتر علی نصیری اقدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، رفع مشکلات در ارتباط بین مودیان و سازمان امور مالیاتی را مهمترین کارکرد سامانه مودیان دانست و افزود: با صدور صورتحساب الکترونیک، از مبدأ، اطلاعات دریافت و مالیات اخذ می‌شود و نیاز به ارائه اطلاعات و خوداظهاری مودیان کاهش می‌یابد و مشکلات در ارتباط مودیان و سازمان امور مالیاتی برطرف می‌شود. اما نکته بسیار اساسی جامعه‌پذیر بودن چنین سامانه‌هایی است و در واقع در صورتی که با شرایط حاکم بر اقتصاد کشور همخوانی نداشته باشد، اجرایی شدن و تحقق اهداف آن بسیار دشوار است. در واقع صرف اینکه چنین سامانه‌ای در کشورهایی همچون کره جنوبی و ترکیه به طور موفق اجرایی شده دلیلی بر آن نیست که در ایران نیز موفق باشد.

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی ضمن اشاره به اهمیت استفاده از تجربه ناموفق طرح جامع مالیاتی، گفت: اصل بحث در طرح جامع مالیاتی این است که مبتنی بر ریسک، داده‌های الکترونیک با داده‌های خوداظهاری شده، تطبیق یابد؛ اما در حال حاضر این طرح بعد از سال‌ها هنوز تکمیل نشده و نتایج آن نیز به درستی مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و در چنین شرایطی مطرح کردن سامانه جدید محل سوال است.

نصیری اقدم در ادامه تاکید کرد: آنچه مسلم است این است که حتی اگر سامانه مودیان بخواند به درستی فعال شود، به زمان زیادی نیاز دارد و اکنون در ابتدای کار است. بنابراین

فعلا نباید به دنبال این باشیم که دیگر مالیات‌ها از جمله مالیات بر عایدی سرمایه یا مالیات بر مجموع درآمد معطل این سامانه بماند. اجرای سامانه مودیان نیازمند اصلاحات زیادی در بخش‌های مختلف کشور از جمله در سازمان ثبت اسناد و دیگر حوزه‌هاست و از این جهت به نظر می‌رسد اجرایی شدن آن به زمان بسیار زیادی نیاز دارد. مشکل دیگر اجرایی کردن این سامانه این است که به دلیل شفاف شدن و عادلانه شدن اخذ مالیات، مخالفینی دارد که در شرایط جدید باید مالیات بیشتری بپردازند و به طور حتم در مسیر اجرایی شدن آن مانع ایجاد می‌کنند یا نحوه اجرا را به نحوی تغییر می‌دهند که از مسیر اصلی منحرف شود.

اطلاع رسانی و آموزش حلقه مفقوده تکمیل سامانه مودیان مالیاتی

در ادامه محمدرضا جعفریان مشاور مالیاتی اتاق اصناف، ضمن اشاره به تجربه ناموفق طرح جامع مالیاتی گفت: سامانه مودیان مالیاتی از جهت ایجاد شفافیت در اقتصاد کشور بسیار کارآمد است و باید اجرایی شود. اما نکته مهمی که باید به آن توجه شود این است که قانون باید با اقبال عمومی همراه شود و از سوی مودیان پذیرفته شود. این مهم نیز نیازمند اطلاع‌رسانی و آموزش کافی است که به عقیده من تا به حال اینطور نبوده است. در ماه‌های اخیر اقدامات متعددی در بخش‌های مختلف مربوط به حوزه مالیات به یکباره در دستور کار قرار گرفته که مخالفت فعالین کسب و کار را در پی داشته است و انتظار ما این است که از تکرار چنین اقداماتی جلوگیری شود. همچنین لازم است مودیان به مرور زمان در سامانه مودیان اضافه شوند و اینطور نباشد که بخواهیم در وقت کوتاهی همه مودیان را اضافه کنیم.

سامانه مودیان قابلیت همخوانی با شرایط اقتصاد ایران دارد

در ادامه جواد اسکندری کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس، ضمن برشمردن مزایای متعدد سامانه مودیان، گفت: برخلاف طرح جامع مالیاتی که از اساس طرحی متناقض و غیر قابل اجرا بود، قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان قابلیت اجرا دارد و می‌تواند برای

کشور بسیار مفید باشد. آموزش و اطلاع رسانی در خصوص این سامانه باید به نحو مناسبی در دستور کار قرار بگیرد، اما همخوان شدن این سامانه با شرایط حاکم بر کشور نباید به عنوان یک مانع در اجرای کار و دلیلی برای ائتلاف وقت مطرح شود.

کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس افزود: این طرح مزیت‌هایی از جمله کاهش ائتلاف وقت و مراجعه حضوری دارد و خصوصاً برای مودیانی که قصد فرار مالیاتی ندارند، بسیار مورد توجه قرار می‌گیرد. به طور خاص مشمول شدن تدریجی مودیان نیز از جمله اقداماتی است که باید در کنار آموزش و اطلاع رسانی در دستور کار قرار بگیرد. با وجود اهمیت بالای تکمیل سامانه مودیان، تکمیل آن زمان زیادی نیاز دارد و به هیچ عنوان نباید اجرای دیگر قوانین مالیاتی از جمله مالیات بر عایدی سرمایه معطل اجرای این سامانه باشد.

سامانه مودیان فرصتی برای ایجاد تحول دیجیتال در اقتصاد کشور است

در ادامه محمدرضا رسولی عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران، ضمن تاکید بر اینکه تنها یک بعد سامانه مودیان و قانون پایانه‌های فروشگاهی مربوط به حوزه مالیات می‌شود، گفت: هدف اصلی این سامانه، شفافیت زنجیره‌های تامین و تولید در کشور است. اجرایی شدن این سامانه به منزله یک تحول دیجیتال در کسب و کارهای کشور است و در نهایت به عادلانه شدن مناسبات مالیاتی نیز منجر می‌شود. بنابراین یکی از مهمترین فواید این سامانه کمک به بهبود حکمرانی اقتصادی در کشور است و اجرای چنین موضوعی توسط سازمان امور مالیاتی به تنهایی منطقی نیست و باید در سطح بالاتری این مهم پیگیری شود. عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران یکی از مهمترین چالش‌های تکمیل سامانه مودیان مالیاتی را مخالفت ذی نفعان وضع موجود عنوان کرد و افزود: به طور طبیعی عدم شفافیت برای عده‌ای نفع ایجاد کرده است و بنابراین در مقابل اجرایی شدن طرح‌هایی همچون سامانه مودیان مقاومت می‌کنند و این مسئله یکی از مهمترین موانع تکمیل این

سامانه است و مشوق‌های موجود در قانون نیز به هیچ عنوان با منافع فعلی این عده قابل مقایسه نیست و انگیزه همراهی برای آن‌ها ایجاد نمی‌کند. بنابراین تکمیل و اجرای مناسب سامانه مودیان نیاز به عزمی جدی برای مقابله با ذی نفعان عدم شفافیت فعلی دارد.

کارشناسان مالیاتی در خصوص مزایای سامانه مودیان اتفاق نظر دارند

در پایان نشست محمد نوری کارشناس مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، مزایای اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان را به مراتب بیشتر از هزینه‌های آن دانست و تاکید کرد: این سامانه فرصت‌های بسیار خوبی برای اقتصاد کشور ایجاد می‌کند و از جهت هزینه و فایده طرح بسیار مطلوبی است. اغلب کارشناسان اتفاق نظر دارند که اجرای سامانه مودیان مالیاتی به شفافیت مناسبات اقتصادی و اخذ عادلانه مالیات‌ها منجر می‌شود. در واقع حسابرسی پیشینی و مبتنی بر ریسک به مراتب بهتر از حسابرسی بر اساس ممیز محوری و برآورد مالیات مودیان است. بررسی کشورهایی که اخیراً به دستاوردهایی در حوزه مالیات دست یافته‌اند هم نشان می‌دهد که به طور ویژه از ابزارهای هوشمندسازی در این عرصه به عنوان راه میانبر استفاده کرده‌اند. از این جهت تکمیل سامانه مودیان مورد اتفاق نظر است و تنها بحث در خصوص کیفیت اجرای این قانون است.

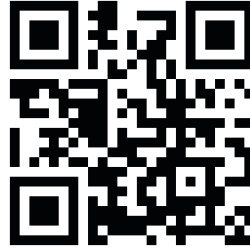
وی افزود: اما در عین حال الزاماتی وجود دارد که اگر به آن‌ها توجه نشود، در مرحله اجرا اهداف تعیین شده برای این سامانه محقق نمی‌شود. تدابیری برای اطلاع رسانی و آموزش به منظور همراهی مودیان از الزامات اجرای این سامانه است که در دستور کار سازمان امور مالیاتی قرار دارد. علاوه بر این لازم است شرایطی اتخاذ شود که این قانون در بین مودیان مقبولیت پیدا کند.

نوری در پایان گفت: اما چیزی که عمیق تر است اینکه شکاف مالیاتی در کشور بسیار زیاد است و درآمدهای بالقوه مالیاتی در کشور به مراتب بیشتر از میزانی است که امروز از مودیان اخذ می‌شود. بنابراین باید فرار مالیاتی و شکاف مالیاتی کاهش پیدا کند و این به

معنی افزایش قابل توجه درآمدهای مالیاتی است. بنابراین یکی از مزایای هوشمندسازی نظام مالیاتی کشور باید افزایش درآمدهای دولت از طریق اخذ عادلانه مالیات‌ها باشد.

کلیپ نشست اول

فیلم کامل نشست اول

نشست الزامات و آثار مالیات بر سود سپرده‌های بانکی

نشست دوم؛ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

نشست «الزامات و آثار مالیات بر سود سپرده‌های بانکی» به‌عنوان دومین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، دوشنبه ۱۴ آذر ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

محمد قائدامینی کارشناس اندیشکده اقتصاد مقاومتی، موسی شهبازی‌غیثی مدیرکل دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس، ایمان فدایی رئیس گروه مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، جعفر مهدی‌زاده مدیرکل دفتر بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی، محمدرضا یزدی‌زاده عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور، احمد زمانی رئیس سابق مرکز آموزش و پژوهش سازمان مالیاتی و محسن حسینی معاون دفتر فنی و مدیریت ریسک سازمان مالیاتی اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

- ۱- معافیت مالیاتی سود سپرده‌های بانکی با چه اهدافی اعطا شده و چه میزان از اهداف محقق شده است؟
- ۲- آثار معافیت مالیاتی سود سپرده های بانکی بر اقتصاد و نظام بانکی چه بوده است و وضع مالیات بر سود سپرده چه تاثیری بر نظام بانکی و مالیاتی خواهد داشت؟
- ۳- الزامات و ملاحظات وضع مالیات بر سود سپرده‌های بانکی چیست؟

تغییر ترکیب سپرده‌های بانکی نتیجه وضع مالیات بر سود سپرده شرکت‌ها

در ابتدای نشست جعفر مهدی زاده مدیرکل دفتر بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی، ضمن اشاره به اهمیت اتکاء درآمدهای دولت به مالیات به جای درآمدهای نفتی گفت: بانک مرکزی از افزایش درآمدهای مالیاتی استقبال می‌کند و از این جهت موافق اعمال مالیات بر سود سپرده‌های بانکی است که در ۶۷ کشور جهان نیز اجرا می‌شود. افزایش درآمدهای دولت، بهبود عدالت مالیاتی و سوق دادن سرمایه‌های شرکت‌ها به سمت سرمایه‌گذاری منابع به جای سپرده‌گذاری، از جمله اهدافی است که برای این پایه مالیاتی در نظر گرفته شده است. به طور خاص مقایسه سود حاصل از سپرده‌گذاری بانکی با سود حاصل از فعالیت‌های تولیدی مطرح است که عدم دریافت مالیات از اولی با عدالت مالیاتی همخوانی ندارد.

مهدی زاده ضمن اشاره به چالش‌های اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی افزود: یک مسئله در زمینه اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی، منفی بودن نرخ سود حقیقی است که انگیزه سپرده‌گذاری را کم می‌کند. نکته مهم دیگر اینکه وجود جایگزین‌هایی همچون صندوق‌های درآمد ثابت، موجب می‌شود وضع مالیات بر سود سپرده اشخاص حقوقی صرفاً منابع آن‌ها را از سپرده‌گذاری مستقیم در بانک‌ها به سمت این صندوق‌ها یا ابزارهای مشابه ببرد و عملاً درآمدهای دولت افزایش پیدا نکند. مسئله مهم دیگر رقابت بانک‌ها برای پرداخت سود

بیشتر به سپرده‌ها به منظور جذب سپرده‌های بیشتر است و به همین دلیل ممکن است وضع این مالیات به جای اصابت به دریافت کنندگان سود از بانک‌ها، به بخش تولید به عنوان تسهیلات گیرندگان یا به خود بانک‌ها اصابت کند که خلاف هدف سیاستگذار است و ممکن است مسائلی همچون افزایش نوسانات در سایر بازارها از جمله ارز و سکه و همچنین اضافه برداشت بانک‌ها را در پی داشته باشد.

مدیرکل دفتر بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی در پایان ضمن تاکید بر ضرورت جلوگیری از آثار منفی احتمالی مالیات بر سود سپرده‌های بانکی، گفت: در حال حاضر شرکت‌ها مشکلات انگیزشی زیادی برای سرمایه‌گذاری دارند و وضع مالیات بر سود سپرده‌ها نمی‌تواند انگیزه کافی برای سرمایه‌گذاری ایجاد کند. یکی از مسائل در این زمینه بالا بودن نرخ سود در بازارهای رقیب تولید است که موجب می‌شود اگر بر سود سپرده بانکی هم مالیات وضع شود، این سرمایه‌ها به جای بخش تولید به بازارهای موازی سوق پیدا کند. وضع مالیات بر سود سپرده‌های بانکی موجب خروج نقدینگی از بانک‌ها نمی‌شود، اما ترکیب سرمایه‌ها را تغییر می‌دهد و سیالیت نقدینگی را افزایش می‌دهد که در شرایط فعلی اقتصاد کشور مطلوب نیست.

مالیات بر سود سپرده‌های بانکی باید به صورت تدریجی اعمال شود

در ادامه نشست احمد زمانی رئیس سابق مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی، ضمن تاکید بر ضرورت اتکاء درآمدهای دولت به مالیات، گفت: سود سپرده‌های بانکی نیز یک نوع درآمد به حساب می‌آید و به طور معمول باید مشمول مالیات باشد. اما از یک زاویه دیگر سود سپرده‌های بانکی حاصل یک فعالیت در اقتصاد کشور بوده است و اگر آن فعالیت اقتصادی مالیات را پرداخت کرده باشد، اعمال مالیات بر سود مشتق شده از آن به نوعی مالیات مضاعف به حساب می‌آید و می‌تواند فشار مالیاتی بر شرکت‌ها را افزایش دهد. نکته دیگر اینکه در حال حاضر نرخ حقیقی سود سپرده‌ها منفی است؛ به این معنی که نرخ سود

از نرخ تورم کمتر است. به این ترتیب عملاً سپرده‌گذاران در بانک‌ها به جای سود، زیان می‌کنند و از این زاویه اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی توجیه ندارد. بنابراین یا باید اقتصاد کشور به نحوی اداره شود که نرخ تورم کاهش پیدا کند، یا سیاستگذار پولی باید از سرکوب دستوری نرخ سود خودداری کند.

وی افزود: نکته دیگر اینکه اگر این پایه مالیاتی تنها به اشخاص حقوقی و شرکت‌ها وضع شود می‌تواند به انحراف منابع از حساب شرکت‌ها به حساب‌های شخصی منجر بشود و عملاً هدف آن محقق نشود. آمارهای بانک مرکزی نیز نشان می‌دهد وضع این مالیات بر سود سپرده شرکت‌ها ترکیب اجزاء نقدینگی را تغییر داده و سیالیت نقدینگی را افزایش داده است. بنابراین ابتدا باید به سراغ پایه‌های مالیاتی رفت که اثرات منفی کمتری در مقایسه با مالیات بر سود سپرده‌های بانکی دارند. دست کم توصیه من این است که مالیات بر سود سپرده‌ها با نرخ کم آغاز شود که حساسیت کمتری ایجاد کند.

مالیات بر عایدی سرمایه مکمل مالیات بر سود سپرده‌های بانکی

در ادامه نشست ایمان فدایی رئیس گروه مالیاتی دفتر مطالعات بخش عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی، ضمن تأکید بر اینکه معافیت‌های مالیاتی بی‌منطق و بی‌هدف دلیل اصلی کسری بودجه دولت است، گفت: مهمترین و پرچالش‌ترین پایه مالیاتی، مالیات بر سود سپرده بانکی است که معافیت آن هیچ توجیهی ندارد. مطالعه‌ای در این زمینه توسط بانک مرکزی انجام شده است که در ۸۴ کشور، پایه مالیاتی سود سپرده وجود دارد. در بین این کشورها ۳ کشور، مالیات بر سود سپرده اشخاص حقوقی را معاف کرده‌اند و ۱۴ کشور نیز معافیت‌هایی برای اشخاص حقیقی اعمال کرده‌اند؛ که نشان می‌دهد وضع مالیات عمومیت دارد و اعطای معافیت به صورت کاملاً استثنایی بوده است. امروز در ۲۰ کشور با وجود نرخ بهره حقیقی منفی، مالیات بر سود سپرده‌ها اعمال می‌شود که شاخص‌ترین آن‌ها ترکیه است. بنابراین منفی بودن نرخ بهره حقیقی نمی‌تواند دلیلی منطقی برای عدم اخذ این مالیات باشد.

وی ادامه داد: دلیل دیگری که بنگاه‌ها به سمت نگهداری منابع خود در بانک‌ها می‌روند، معافیت سود سپرده‌ها از مالیات است. هفت شرکت بزرگ که فولاد مبارکه یکی از آنها است، حدود ۸۰ هزار میلیارد تومان سپرده در بانک گذاشته‌اند و از آن طرف ۱۰۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات گرفته‌اند. این اتفاق به دلیل اختلاف بین نرخ سود بانکی و نرخ سود تسهیلات رخ می‌دهد. در همین راستا قابل ذکر است که بررسی‌ها نشان می‌دهد، فولاد مبارکه برای آن سپرده‌ای که در نظام بانکی قرار داده است ۲۴ درصد بهره می‌گیرد؛ لذا وضع مالیات بر سود سپرده می‌تواند بر تامین مالی اشخاص و شرکت‌ها نیز اثر مطلوب بگذارد.

فدایی در پایان گفت: یکی از مهمترین محل‌ها که درآمدهای مالیاتی دولت در آن از دست می‌رود، مالیات بر سود سپرده‌های بانکی است. از نظر من باید سود سپرده‌های اشخاص حقیقی و حقوقی به طور همزمان مشمول مالیات شود و نگاه تک بعدی در این زمینه منطقی نیست. حتی اینکه گفته می‌شود وضع مالیات بر سود سپرده بانکی موجب فرار سرمایه‌ها به سمت بازارهای موازی تولید از جمله بازار املاک و طلا است، مورد قبول نیست و این بازارها نیز باید به طور همزمان مشمول مالیات بر عایدی سرمایه شود نه اینکه به بهانه فرار سرمایه‌ها، از وضع مالیات بر سود سپرده‌های بانکی جلوگیری شود. به بیان دیگر وضع مالیات بر سود سپرده‌های بانکی اگر به صورت مجزا اجرایی شود، می‌تواند اثرات نامطلوبی داشته باشد اما اگر در قالب یک بسته مالیاتی و به طور کامل در کنار پایه‌هایی همچون مالیات بر عایدی سرمایه اجرایی شود، مشکلات آن برطرف می‌شود.

مالیات بر سود سپرده بانکی باید قانون مستقل و دائمی داشته باشد

در ادامه نشست محسن حسنی معاون دفتر فنی و مدیریت ریسک سازمان امور مالیاتی، گفت: در ساماندهی معافیت‌های مالیاتی کشور، یک بخش مهم مالیات بر سود سپرده‌های بانکی است که در حال حاضر معاف از مالیات است. در بسیاری از کشورها با وجود نرخ بهره منفی این مالیات اعمال می‌شود. سود سپرده‌های بانکی عملاً سودی برای اقتصاد کشور

ندارد ولی معاف از مالیات شده است.

حسنی ضمن تاکید بر اینکه اعمال مالیات بر سود سپرده‌های بانکی باید در قالب نظام مالیات بر مجموع درآمد از اشخاص اخذ شود، گفت: وضع مالیات بر سود سپرده‌های اشخاص حقوقی نیز در سال جاری اجرایی شد ولی نکته این است که با نرخ بالا و بدون رعایت اصل تدریجی بودن، در قانون بودجه آورده شد که یک قانون یک‌ساله و موقتی است. این دو مسئله نقطه ضعف اجرای آن بود. به طور کلی یک حکم مالیاتی با این درجه اهمیت، نباید در قانون یک‌ساله بودجه آورده شود و چنین کاری فاقد توجیه است و به بی‌ثباتی دامن می‌زند. اعمال مالیات بر عایدی سرمایه یکی از الزامات موفقیت مالیات بر سود سپرده است و از هجوم سرمایه‌ها به بازار دارایی‌هایی همچون مسکن و ارز و سکه جلوگیری می‌کند.

بهره برداختی به سپرده‌های بانکی ارتباطی با سود فعالیت‌های اقتصادی ندارد

در ادامه نشست محمد قائدامینی کارشناس اقتصادی، ضمن اشاره به اینکه سیاستگذار مفهوم بهره را با سود خلط کرده است، گفت: بهره برداختی توسط شبکه بانکی، صرفاً یک عملیات حسابداری و ترازنامه‌ای است. بنابراین آنگونه که تصور می‌شود، این مالیات نه تنها اثر منفی بر تامین مالی تولید ندارد، بلکه در کنار ایجاد بسترهایی همچون CGT می‌تواند منجر به تقویت تولید نیز بشود.

این کارشناس اقتصادی در پایان تاکید کرد: نقدینگی موجود در اقتصاد یک کشور امکان خروج از بانک را به هیچ طریقی ندارد؛ چرا که اساساً تعریف نقدینگی، بدهی بانک‌هاست، بنابراین تنها این امکان هست که ترکیب سپرده‌های مردم نزد بانک‌ها تغییر کند و این شبهه که با وضع مالیات بر سود سپرده‌ها، نقدینگی از بانک‌ها خارج و به بازارهای سوداگری وارد می‌شود صحیح نیست. هرچند اگر در کنار این پایه مالیاتی، بازارهای سوداگری با ابزارهایی همچون مالیات بر عایدی سرمایه کنترل نشوند، امکان اثرگذاری مخرب بر این بازارها وجود

دارد.

تضعیف بخش تولید نتیجه مالیات نگرفتن از سود سپرده‌های بانکی

در ادامه نشست محمدرضا یزدی‌زاده عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور، ضمن اشاره به فهم نادرست برخی در خصوص مالیات بر سود سپرده‌های بانکی گفت: این پایه مالیاتی، برخلاف افزایش نرخ سود بانکی، یک سیاست انقباضی محسوب نمی‌شود. فهم نادرست دیگر درخصوص این پایه مالیاتی این است که گفته می‌شود چون نرخ بهره حقیقی منفی است، بنابراین نباید از سود سپرده‌ها مالیات اخذ شود. سودی که بانک‌ها به سپرده‌گذاران توزیع می‌کنند هیچ تفاوتی با دیگر پایه‌های درآمدی اشخاص ندارد و بالا بودن تورم به هیچ عنوان نباید دلیلی بر عدم دریافت مالیات باشد. اگر تورم بالا در این خصوص مانع اخذ مالیات است، درخصوص اخذ مالیات از شرکت‌های تولیدی نیز به طریق اولی نباید مالیات اخذ شود. به هر حال سود سپرده‌های بانکی به دلیل ریسک بسیار پایین و عدم کارایی برای اقتصاد کشور، اولین منبع درآمدی است که باید مشمول مالیات باشد. بنابراین عدم اخذ مالیات از سود سپرده‌های بانکی به دلیل منفی بودن نرخ بهره حقیقی و بالا بودن تورم توجیه ندارد و به تضعیف تولید و تقویت فعالیت‌های غیرتولیدی منجر می‌شود.

عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور، عدم النفع دولت از هزینه‌های قابل قبول مالیاتی اشخاص حقوقی را تا ۴۰ هزار میلیارد تومان عنوان کرد و افزود: وقتی شرکت‌ها از این محل معاف از مالیات هستند، دست کم باید سود حاصل از سپرده‌گذاری آن‌ها در بانک‌ها مشمول مالیات شود. هر چند مسیر بهتر آن است که شرکت‌ها مجاز نباشند برای اخذ تسهیلات، منابعشان را نزد بانک مسدود کنند و به جای آن تنها بتوانند اوراق دولتی را خریداری و آن را نزد بانک به وثیقه بگذارند.

وی در پایان تاکید کرد: معافیت مالیاتی سود سپرده‌های بانکی اشخاص حقوقی، فقط و فقط تقویت رباخواری، تقویت فرار مالیاتی و تقویت تحمیل هزینه به دولت به عنوان هزینه قابل

قبول در حساب‌های مالیاتی و تقویت قدرت خلق پول بانک‌هاست و در شرایط فعلی اقتصاد کشور، دولت باید اصلاحات را از این ناحیه شروع کند که با کمترین فشار بر اقشار کم درآمد، منابع زیادی نصیب دولت می‌کند. اگر دولت این منابع را از شرکت‌های بزرگ دریافت نکند، یا مجبور است چاپ پول کند یا اصلاحاتی را در دستور کار قرار می‌دهد که وضعیت را برای بخش بیشتری از مردم سخت می‌کند. بنابراین وضع مالیات بر سود سپرده اشخاص حقوقی که از نظر تعداد، تنها ۵ درصد سپرده‌ها را شامل می‌شود، بهترین گزینه در شرایط فعلی برای تامین بودجه دولت است.

سپرده بانکی نباید محل کسب درآمد بدون ریسک و معاف از مالیات باشد

در ادامه نشست موسی شهبازی غیائی مدیرکل دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ضمن اشاره به غفلت تاریخی کشور در افزایش درآمدهای مالیاتی دولت، گفت: سود بانکی عملاً درآمد بانک و پس از آن درآمد سپرده‌گذاران محسوب می‌شود، بنابراین اخذ مالیات از این پایه درآمدی با منطق اقتصادی سازگار است. ایجاد یک منطقه آزاد برای کسب سود بدون ریسک و معاف از مالیات، منطقی نیست و برای اقتصاد کشور مضرات زیادی به همراه دارد. به طور خاص در فاصله سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ که در برخی مواقع نرخ بهره حقیقی در اقتصاد ایران به دلیل تورم پایین و نرخ سود بانکی بالا، بسیار مثبت بود، به کلی بخش تولید از صرفه اقتصادی افتاده بود و همه فعالین اقتصادی انگیزه داشتند که صرفاً پولشان را در بانک بگذارند و سود معاف از مالیات اخذ کنند که به مراتب بیشتر از سود فعالیت‌های تولیدی بود.

وی در پایان افزود: اما یک مسئله مهم در این زمینه این است که نگاه بودجه‌ای به شکل یکساله مناسب نیست و باید برای این پایه مهم مالیاتی یک قانون دائمی به تصویب برسد. نکته دیگر اینکه این پایه مالیاتی به بسته‌های تکمیلی از جمله وضع مالیات بر عایدی

سرمایه بر بازارهای موازی تولید نیاز دارد تا از هجوم سرمایه‌ها به سمت بازارهای موازی جلوگیری شود. همچنین نباید فراموش کنیم که این پایه مالیاتی باید در قالب نظام مالیات بر مجموع درآمد اشخاص اخذ شود.

کلیپ نشست دوم

فیلم کامل نشست دوم

نشست آسیب شناسی شاخص‌های ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی

نشست سوم؛ مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی

نشست «آسیب شناسی شاخص‌های ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی» به‌عنوان سومین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، با حضور جمعی از اساتید، صاحب‌نظران و فعالان این حوزه، دوشنبه ۲۱ آذر ماه ۱۴۰۱ در مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی برگزار شد.

مهدی موحدی‌بک‌نظر عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد، علی رستم‌پور رئیس مرکز دادرسی سازمان امور مالیاتی، حمیدرضا خسروآبادی رئیس گروه مدیریت عملکرد سازمان اداری و استخدامی، محمدحسن رسولی کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس، امیراحمد مهدیان‌راد معاون مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی، محمد پاریزی مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی، ایمان فدایی رئیس گروه مالیاتی وزارت امور اقتصاد و دارایی و علی ملک‌زاده مدیر گروه مالیات اندیشکده اقتصاد مقاومتی اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

- ۱- نظر شما راجع به شاخص‌های پرکاربرد نظیر نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی، درصد تحقق درآمدها، نسبت مالیات به بودجه عمومی و ... چیست؟
- ۲- شاخص‌های ارزیابی عملکردی در نظام مالیاتی چیست و هر کدام چه جایگاهی دارند؟ مزایا و معایب هر شاخص چیست و کدام شاخص‌ها از بهترین کارایی و انطباق برخوردارند؟
- ۳- چه الزامات و ملاحظاتی از حیث علمی و اجرایی برای برآورد شاخصهای مطلوب ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی نیاز است؟

بیش از ۹۰ درصد بودجه عمومی دولت باید از مالیات تامین شود

در ابتدای نشست محمد پاریزی مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی، شاخص‌های ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی را در دو دسته کلان و فرآیندی تقسیم بندی کرد و افزود: مواردی مثل نسبت مالیات به تولید، نسبت مالیات به بودجه دولت و مسئله توزیع درآمد، از جمله شاخص‌های کلیدی دسته اول هستند. باید به این فکر کنیم که با درآمدهای مالیاتی، بودجه دولت را تامین کنیم و اگر این نسبت به ۱۰۰ درصد نمی‌رسد دست کم کل بودجه جاری یعنی ۹۰ درصد کل بودجه عمومی را شامل شود. اینکه به سهم ۳۰ درصدی مالیات از بودجه دولت قانع شویم و در قوانین سالانه بخواهیم ۵ درصد به آن بیفزاییم مطلوب نیست و باید تحولی در این زمینه رخ دهد.

وی افزود: در مورد نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی نیز وضعیت فعلی کشور در حدود ۶ درصد است. در این شاخص نیز معمولاً هدفگذاری می‌شود که در یک دوره ۴ ساله ۵۰ درصد افزایش یابد. اما این روش منطقی نیست و باید به این مسئله فکر کنیم که نسبت عادلانه و معقول این شاخص برای اقتصاد ایران چقدر است و فاصله ما با این میزان مطلوب چقدر است. به طور مثال یک زمان یک مطالعه انجام شد و نتیجه این بود که برای اقتصاد

ایران این شاخص باید حدود ۱۳ درصد باشد.

مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی متولی اصلی تحقق اهداف نظام مالیاتی کشور را وزارت اقتصاد دانست و افزود: اولین انتظار من به عنوان یک شهروند، اصلاح مالیه بودجه است؛ چراکه قبل از آن نمی‌توانیم خیلی از اصلاحات دیگر همچون نظام بانکی را انجام دهیم. بازوی اصلی وزارت اقتصاد در اصلاح مالیه بودجه، سازمان امور مالیاتی است. شاخص‌ها از این جهت مهم هستند که بدون داشتن هدف و سیاست‌گذاری، پرداختن به سایر مسائل، بیهوده است. مهمترین هدف در این حوزه این است که برای بیش از ۵۰ درصد بودجه که از طریق نفت تامین می‌شود باید فکری بکنیم.

شاخص گذاری صحیح پیش نیاز مهم تحول در نظام مالیاتی کشور

در ادامه نشست مهدی موحدی بک نظر دبیر علمی همایش و رئیس مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی سازمان امور مالیاتی، شاخص گذاری صحیح را پیش نیاز مهم تحول در نظام مالیاتی کشور دانست و افزود: بخشی از شاخص‌ها اساساً از دایره اختیار سازمان امور مالیاتی خارج است و باید در این زمینه بین شاخص‌ها تفکیک قائل شد. به طور مثال در مورد شاخص مهم و معروف «نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی» عملکرد سازمان امور مالیاتی سهم کامل را در ایجاد نتیجه این شاخص ندارد و مواردی مثل قوانین و عملکرد دیگر دستگاه‌ها نیز بسیار مهم است. نکته دیگر اینکه در مورد چنین شاخص‌هایی مقایسه ایران با دیگر کشورها منطقی نیست چرا که نظام مالیاتی و بیمه‌ای در کشورها متفاوت است و به طور خاص در ایران بخشی از پرداخت‌های مردم در قالب مالیات به سازمان امور مالیاتی نیست و به بیمه‌ها انجام می‌شود.

موحدی ضمن انتقاد از وضعیت تحقق اهداف مالیاتی در برنامه‌های توسعه کشور گفت: در برنامه اول توسعه شاخص نسبت مالیات به تولید حدود ۸ درصد در نظر گرفته شده بود که امروز تحقق این هدف امکان پذیر نیست. شاخص نسبت مالیات به بودجه دولت نیز در حدود

۴ درصد در نظر گرفته شده بود که این نسبت در برنامه دوم حدود ۲۰ درصد کاهش پیدا کرد. بنابراین رویه هدفگذاری برای شاخص‌های مالیاتی در برنامه‌های توسعه منطقی نبوده است و در زمینه تعریف شاخص‌ها نیازمند تحول هستیم. به طور خاص به عقیده من نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی شاخص مطلوبی نیست و نباید در برنامه‌های توسعه به عنوان شاخص اصلی مطرح شود.

ظرفیت ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۲

در ادامه نشست علی رستم‌پور رئیس مرکز دادرسی سازمان امور مالیاتی، ضمن اشاره به اهمیت مباحث مرتبط با اقتصاد سیاسی در عملکرد سازمان امور مالیاتی گفت: از یک سمت ظرفیت‌سنجی لازم انجام نشده و هدفگذاری برای سازمان امور مالیاتی متناسب با شرایط و قوانین حاکم بر کشور انجام نشده است و از طرف دیگر مقوله اقتصاد سیاسی مانع از آن می‌شود که سازمان امور مالیاتی آنچه در توانش هست را انجام دهد. به طور مثال سهم مالیات مستقیم مشاغل ۵ درصد سبد مالیاتی است و سهم اصناف نیز ۲ تا ۲/۵ درصد است. به عقیده من سبد مالیاتی این بخش که صدای بلندی دارند و به مقامات عالی کشور دسترسی دارند، باید به مراتب بیشتر از این باشد. برای امسال به طور مستند می‌توانستیم بر اساس قوانین فعلی کشور ۵ تا ۶ برابر سال‌های قبل، از این بخش مالیات اخذ کنیم ولی مسائل اقتصاد سیاسی مانع شد. بنابراین رفع مشکلات اقتصاد سیاسی و پذیرش اینکه افراد باید متناسب با درآمدهای مالیات پردازند، اولین گامی است که باید برداشته شود.

وی افزود: پاک‌ترین درآمد دولت‌ها، درآمد مالیاتی است و باید به سمتی برویم که دولت به قدر کفایت از این درآمدها بهره‌مند شود. در سال جاری حدود ۵۲ درصد منابع درآمدی دولت از مالیات تامین می‌شود و انتظار این است که دست کم همین نسبت برای سال آتی نیز تکرار شود و به این ترتیب برای سال آینده ظرفیت بیش از ۱۰۰۰ هزار میلیارد تومان وصول درآمد مالیاتی وجود دارد. در عین حال تحقق این ظرفیت، الزاماتی دارد که تقویت نیروی

انسانی از مهمترین آن‌هاست. در حال حاضر در سازمان امور مالیاتی و به طور خاص بخش دادرسی، با کمبود شدید نیروی انسانی مواجه هستیم.

معافیت‌های متعدد عامل مهم کاهش درآمدهای مالیاتی دولت

در ادامه نشست امیراحمد مهدیان‌راد معاون برنامه‌ریزی مرکز آموزش و پژوهش سازمان مالیاتی، شاخص‌های ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی را به سه دسته شاخص‌های سنجش اهداف، شاخص‌های سنجش فرآیندها و شاخص‌های سنجش ورودی‌ها تقسیم‌بندی کرد و افزود: در مطالعاتی که انجام شده عموماً به شاخص‌های سنجش اهداف پرداخته شده و مواردی از جمله نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی مورد توجه قرار گرفته‌است. به طور خاص برای محاسبه تولید ناخالص داخلی سه روش وجود دارد ولی در ایران فقط یک روش مورد استفاده قرار می‌گیرد و دو نهادی که این شاخص را سنجش می‌کنند، اختلاف ۵۰ درصدی در این زمینه دارند. بنابراین هدفگذاری با چنین شاخصی که مخرج آن ابهامات فراوان دارد منطقی نیست.

وی ضمن اشاره به اهمیت تقویت نیروی انسانی سازمان امور مالیاتی برای تحقق اهداف گفت: عملکرد سازمان امور مالیاتی در تامین بودجه دولت در سال‌های اخیر قابل دفاع بوده است. هرچند در حال حاضر به دلیل حقوق و دستمزد غیر کافی، انگیزه کارکنان برای بهبود عملکرد بالا نیست.

معاون برنامه‌ریزی مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی ضمن انتقاد از معافیت‌های مالیاتی متعدد در اقتصاد ایران، گفت: وضع معافیت مالیاتی بر اساس قوانین توسعه ممنوع شده‌است ولی هرساله معافیت‌های متعددی اضافه می‌شود. به عقیده من در حال حاضر بیش از ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی کشور معاف از مالیات است و هرساله بر میزان آن اضافه می‌شود. در این شرایط وصول مالیات دشوار می‌شود. علاوه بر این پایین بودن سرمایه اجتماعی در وصول مالیات موثر است و تمکین مالیاتی را کاهش داده‌است. نکته دیگر اینکه

در حال حاضر سهم مالیات شرکت‌ها از کل درآمدهای مالیاتی بالاست ولی دلیل این مسئله پایین بودن سهم دیگر پایه‌های مالیاتی است. در واقع با افزایش سهم مالیات مشاغل و مالیات بر مجموع درآمد اشخاص باید سهم مالیات دریافتی شرکت‌ها کاهش پیدا کند و کاهش نرخ مالیات به دلایلی همچون رکود و کرونا اقدام صحیحی نیست.

میزان وصول درآمدها شاخص اصلی ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی

در ادامه نشست حمیدرضا خسروآبادی رئیس گروه مدیریت عملکرد سازمان اداری و استخدامی کشور، تحریم را فرصتی ویژه برای بهبود شاخص‌های نظام مالیاتی کشور عنوان کرد و افزود: در سال‌های اخیر با وجود تحریم‌ها، تنها ۵ درصد نسبت مالیات به بودجه دولت افزایش پیدا کرده و از سال ۹۷ تا ۱۴۰۰ از حدود ۳۶ درصد به حدود ۴۲ درصد رسیده که نشان می‌دهد از این فرصت استفاده نشده است. در شرایط عادی ممکن است دستگاه‌ها با سازمان امور مالیاتی همراهی نکنند و مقامات کشور نیز ضرورت این مسئله را به درستی درک نکنند ولی در شرایط تحریم فرصت فراهم است و در صورتی که احیانا تحریم‌ها برداشته شود، شرایط برای اصلاحات مالیاتی به شدت سخت تر خواهد شد.

خسروآبادی ادامه داد: شاخص‌گذاری با دو هدف انجام می‌شود. اول اینکه ابزار سنجش، اندازه‌گیری و ارزیابی داشته باشیم و ببینیم چقدر به سمت هدف حرکت کرده‌ایم. اما هدف دوم از تعیین شاخص‌ها، این است که این شاخص‌ها به عنوان ابزار حکمرانی مطرح است و تعیین آن‌ها به سازمان‌ها جهت می‌دهد. تلاش ما در سازمان امور استخدامی این است که از ظرفیت خود دستگاه‌ها برای تعیین شاخص‌های ارزیابی عملکرد استفاده کنیم. در بحث مالیات، بخشی از ماجرا این است که ببینیم عملکرد سازمان امور مالیاتی چگونه است ولی در این زمینه ارزیابی کلیت نظام مالیاتی کشور نیز از جمله اهداف است و در این زمینه لزوما نمی‌توان مشکل را در عملکرد سازمان امور مالیاتی دانست. بنابراین شاخص‌ها قرار است

علاوه بر عملکرد دستگاه‌ها، عملکرد حوزه‌های مختلف را نیز ارزیابی کنند.

وی افزود: نکته دیگر اینکه در بسیاری از موارد ممکن است تحقق شاخص‌ها در حیطة اختیار یک سازمان نباشد و دستگاه‌های دیگر نیز در این زمینه دخیل باشند. اما در مورد این شاخص‌ها نیز باید یک نهاد به عنوان متولی اصلی مطرح شود و دیگر دستگاه‌های دخیل در کنار آن مورد ارزیابی قرار بگیرند. به طور مثال در مورد تورم، دستگاه‌ها و نهادهای زیادی مداخله دارند ولی متولی اصلی بانک مرکزی است. در خصوص امور مالیاتی نیز به همین شکل متولی اصلی سازمان امور مالیاتی است. تمرکز اصلی ما در سازمان امور اداری و استخدامی، بر شاخص‌هایی است که خروجی‌ها را مورد سنجش قرار می‌دهد و تنها در برخی موارد خاص شاخص‌های فرآیندی را در دستور کار قرار می‌دهیم. در حوزه مالیات نیز عمدتاً روی شاخص‌های خروجی تمرکز داریم و به مواردی مثل نسبت درآمدهای مالیاتی به بودجه دولت توجه داریم.

شاخص‌های کلان حوزه مالیات کشور وضعیت مطلوبی ندارد

در ادامه نشست ایمان فدایی رئیس گروه مالیاتی وزارت اقتصاد، ضمن اشاره به وضعیت نامطلوب شاخص‌های حوزه مالیات کشور گفت: از جمله شاخص‌های کلان می‌توان به نسبت مالیات به تولید، نسبت مالیات به بودجه دولت و نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای اشاره کرد. در خصوص این شاخص‌ها در سال‌های اخیر هیچگاه نتوانستیم هدف‌گذاری درستی داشته باشیم و همواره از هدف‌گذاری عقب بوده‌ایم. به طور مثال برای نسبت شاخص مالیات به تولید ناخالص داخلی در برنامه پنجم توسعه هدف‌گذاری ۱۰ درصدی انجام شده‌است ولی در عملکرد از حدود ۷ درصد در سال ۱۳۹۵ به حدود ۵ درصد در سال جاری رسیده‌ایم. یا درخصوص شاخص مالیات به منابع عمومی دولت هدف‌گذاری ۵۰ درصد بوده‌است ولی در سال ۱۴۰۰ حدود ۳۷ درصد و در سال جاری نیز حدود ۴۲ درصد محقق شده‌است. همچنین درخصوص شاخص مالیات به اعتبارات هزینه‌ای هدف‌گذاری حدود ۷۲

درصد بوده ولی در سال ۱۴۰۰ حدود ۴۸ درصد و در سال جاری نیز حدود ۵۸ درصد محقق شده‌است و همچنان با اهداف برنامه فاصله داریم.

فدایی ضمن اشاره به شاخص‌های فرآیندی در ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی گفت: در این زمینه می‌توان به شاخص‌هایی مثل کوشش (تلاش) مالیاتی اشاره کرد که به معنی نسبت مالیات اخذ شده به نسبت مالیاتی است که می‌توانست اخذ شود. این نسبت نیز وضعیت مطلوبی ندارد و در حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد است. شاخص دیگر شکاف مالیاتی است که به معنی نسبت مالیات‌های از دست رفته ناشی از فرار و اجتناب مالیاتی به کل درآمدهای وصول شده است که حدود ۷۰ درصد است و در این زمینه نیز وضعیت نامطلوبی داریم. شاخص فرآیندی دیگر نسبت هزینه وصول به درآمدهای مالیاتی است که هزینه‌های نیروی انسانی نیز در آن می‌گنجد. این شاخص در ایران بیش از ۲ درصد است و در مقایسه با دیگر کشورها که حدود ۱ تا ۱/۵ درصد است وضعیت مطلوبی نداریم، که می‌تواند به سنتی بودن شیوه اخذ مالیات برگردد. در واقع هزینه وصول به درآمدهای وصول شده بالاست.

چالش‌های پیش روی تحقق اهداف سازمان امور مالیاتی

رئیس گروه مالیاتی وزارت اقتصاد در بررسی چالش‌های پیش روی تحقق اهداف سازمان امور مالیاتی گفت: موضوع مهمتر از تعیین شاخص‌ها بحث این است که چرا به هدفگذاری تعیین شده برای شاخص‌ها نمی‌رسیم. توجه به این مسئله، چالش‌های پیش روی بهبود شاخص‌ها را نمایان می‌کند و رفع این چالش‌ها یکی از الزامات تحقق اهداف تعیین شده برای شاخص‌ها خواهد بود. چالش‌های نظام مالیاتی به دو گروه بیرونی و درونی تقسیم می‌شود. چالش‌های بیرونی سه مورد هستند که مهمترین آن‌ها مشکلات ساختاری اقتصاد از جمله وابستگی اقتصاد کشور به نفت است. بالا بودن درآمدهای نفتی انگیزه مدیران برای بهبود شرایط نظام مالیاتی را کاهش داده است. چالش بیرونی دوم پدیده‌های نوظهور از جمله کسب و کارهای مجازی و رمزارزهاست که مانع از اخذ عادلانه و قانونی مالیات‌ها می‌شود.

مالیات اینفلوئنسرها در این بخش جای می‌گیرد که بر اساس بررسی‌ها می‌توانست در سال جاری درآمد مالیاتی دولت را حدود ۱۵ هزار میلیارد تومان از حدود ۷ هزار مودی افزایش دهد. چالش بیرونی سوم بحث تهدیدهای خارجی از جمله تحریم‌هاست که با کوچک کردن اقتصاد کشور موجب محدود شدن درآمدهای مالیاتی می‌شود.

وی درخصوص چالش‌های درونی پیش روی تحقق اهداف سازمان امور مالیاتی، گفت: از جمله مهمترین چالش‌های درونی فرار مالیاتی گسترده است. بر اساس بررسی‌ها به میزان ۳۵ تا ۷۰ درصد درآمدهای وصولی، فرار مالیاتی وجود دارد که یک مشکل بزرگ محسوب می‌شود و مهمترین عامل آن نیز ضعف سازمان امور مالیاتی در دسترسی به اطلاعات مالی و بانکی است که لازم است در این زمینه دیگر دستگاه‌ها با سازمان امور مالیاتی همراهی کنند. چالش درونی دیگر گستردگی معافیت‌های مالیاتی است که دست کم ۴۰ درصد تولید داخلی را شامل می‌شود و این مشکل دست سازمان امور مالیاتی را در اخذ مالیات از بسیاری از کسب و کارها بسته است. ریشه این مشکل به سازمان امور مالیاتی بر نمی‌گردد و باید در بحث قانونگذاری این مشکلات رفع شود و معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی ساماندهی شود. چالش درونی دیگر محدود بودن پایه‌های مالیاتی و عدم بهره‌مندی از پایه‌هایی مثل مجموع درآمد یا عایدی سرمایه است. عدم تمکین مالیاتی نیز از جمله چالش‌های درونی نظام مالیاتی است که ممکن است به ادراک مودیان از تبعیض مالیاتی برگردد. وقتی مودیان تصور کنند مالیات به طور عادلانه اخذ نمی‌شود، آن‌ها نیز به جای پرداخت عادلانه و قانونی مالیات، تلاش می‌کنند از پرداخت مالیات فرار کنند.

عملکرد سازمان امور مالیاتی باید بر اساس شاخص‌های فرآیندی ارزیابی شود

در ادامه نشست محمدحسن رسولی کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس، ضمن تاکید بر اهمیت مدیریت عملکرد برای سازمان امور مالیاتی گفت: شاخص‌ها به طور کلی در سه

سطح تعیین می‌شوند. سطح اول سطح استراتژیک است که اهداف نهایی را تعیین می‌کند، بخش دوم سطح فرآیندی است و بخش سوم نیز شاخص‌های فردی برای سنجش عملکرد کارمندان است. لذا این سه سطح باید در کنار هم مورد توجه قرار بگیرد. در سطح فرآیندی بررسی گزارش‌های سازمان‌های مالیاتی دنیا سه شاخص اساسی را پیش روی ما قرار می‌دهد که مواردی همچون بهبود تمکین مالیاتی، بهبود بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها در وصول درآمدهای مالیاتی و مورد سوم مشتری محوری را شامل می‌شود. به بیان ساده‌تر ما باید درآمد مالیاتی را افزایش دهیم در شرایطی که هزینه وصول درآمد بالا نباشد و مشتری محوری نیز در آن لحاظ شده باشد. در نظر گرفتن این سه شاخص در کنار هم اولویت را به مودیانی می‌دهد که با هزینه کمتر، درآمد بیشتری نصیب سازمان امور مالیاتی می‌کند.

کارشناس مالیاتی مرکز پژوهش‌های مجلس درخصوص سطح استراتژیک شاخص‌های مالیاتی گفت: مهمترین شاخص در این بخش نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی است. با در نظر گرفتن همه اصلاحات از جمله در نظر گرفتن پرداختی بیمه، شاخص نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی ایران کمتر از ۱۶ درصد است که در مقایسه با دیگر کشورها مطلوب نیست و جای افزایش دارد. اما افزایش این شاخص باید در کنار مشتری‌مداری و همراه کردن مودیان مالیاتی مورد توجه قرار بگیرد. شاخص کلان بعدی نسبت مالیات به بودجه دولت است. متأسفانه این شاخص در یک دهه اخیر حدود ۳۵ تا ۴۰ درصد ثابت مانده است و این وضعیت مطلوب نیست. هرچند ممکن است مقصر اصلی در این زمینه سازمان امور مالیاتی نباشد ولی به هر حال عملکرد نظام مالیاتی در این زمینه قابل دفاع نیست.

رسولی درخصوص ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی گفت: شاخص‌های فرآیندی بهتر می‌تواند در ارزیابی عملکرد سازمان موثر باشد. در این زمینه شاخص‌هایی مثل «بهبود شرایط ثبت نام مودیان»، «میزان اطلاعات ثبت شده مودیان»، «بهبود شرایط ارائه خدمات و آموزش و فرهنگ سازی»، «تعداد ملاقات مشاوره‌ای»، «تعداد سمینارهای آموزشی»، «میانگین زمان صف ارائه خدمات مشاوره‌ای»، «میانگین زمان پاسخگویی به درخواست‌های

کتبی»، «تعداد اظهارنامه‌های بررسی شده بر اساس نوع پایه مالیاتی»، «میانگین زمان فرآیند استرداد تا پرداخت»، «سهم پرونده‌های الکترونیکی در پرونده‌های استرداد»، «جمع کل معوقات مالیاتی»، «تعداد کل پرونده‌های معوق مالیاتی که به نتیجه می‌رسد»، «تعداد حسابرسی‌های انجام شده»، «مالیات اضافی حاصل از فرآیندهای حسابرسی» و «میانگین زمان انجام فرآیندهای حسابرسی» از جمله شاخص‌هایی هستند که تولید و انتشار آن‌ها برای سازمان امور مالیاتی ساده است و می‌تواند در ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی بسیار موثر باشد.

«شکاف مالیاتی» مهمترین شاخص ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی

علی ملک‌زاده مدیر گروه مالیات اندیشکده اقتصاد مقاومتی، در این نشست ضمن تاکید بر اهمیت شناخت وضع موجود در حرکت به سمت وضعیت مطلوب گفت: شاخص‌ها بهترین ابزار برای شناخت وضع موجود هستند؛ هرچند باید مراقبت کرد که توجه به شاخص‌های غیر اولویت‌دار موجب گمراهی در حرکت به سمت مقصد نشود. بنابراین شاخص‌ها باید با دقت تعیین شوند. در بین شاخص‌ها یکی از مهمترین آن‌ها که می‌تواند نخ تسبیح باشد و بخش خوبی از تحقق اهداف سازمان امور مالیاتی را نشان می‌دهد، میزان تحقق درآمدهای مالیاتی است. اما در این میان باید توجه داشت که نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی یا نسبت آن به بودجه دولت، شاخص‌های مناسبی در ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی نیستند و انتقادات زیادی از جمله نحوه محاسبه و یا مرتبط بودن با متغیرهای متعدد خارج از کنترل سازمان امور مالیاتی، به آن‌ها وارد است.

وی افزود: شاخص مهمی که در این زمینه می‌تواند راهگشا باشد، شاخص شکاف مالیاتی، به معنی نسبت درآمدهای مالیاتی از دست رفته به کل درآمدهای بالقوه مالیاتی است. این شاخص به درستی نشان می‌دهد که سازمان امور مالیاتی چقدر توانسته است ظرفیت

مالیات‌ستانی را محقق کند. برخی کشورها از جمله کانادا هزینه‌های زیادی برای سنجش این شاخص انجام می‌دهند تا بتوانند وضعیت آن را بررسی کنند. برخی کشورها از جمله بریتانیا نیز سالانه گزارش‌های مفصلی در خصوص شاخص شکاف مالیاتی منتشر می‌کنند. در حال حاضر مطالعات مناسبی در خصوص میزان اقتصاد زیرزمینی که نقش مستقیمی در برآورد فرار مالیاتی دارد، انجام نشده است و آمارهای پراکنده‌ای که مطرح می‌شود از حدود یک سوم تا ۷ برابر تولید ناخالص داخلی را برای میزان اقتصاد زیرزمینی یا غیررسمی تخمین زده‌اند. در خصوص محاسبه و کاهش شکاف مالیاتی نیز در حال حاضر متولی خاصی وجود ندارد و سازمان امور مالیاتی باید در این زمینه متولی باشد.

ملک‌زاده در پایان گفت: در تعیین شاخص‌ها یک مسئله تعارض منافع است و در این زمینه نباید هر دستگاهی خودش شاخص گذاری کند و ارزیابی شاخص‌ها را نیز انجام دهد. بنابراین برای تعیین شاخص‌ها و ارزیابی وضعیت شاخص‌ها باید نهادی به شکل تخصصی تشکیل شود و بر کیفیت تغییر شاخص‌ها نظارت کند. در حال حاضر در بسیاری از زمینه‌ها شاخص‌ها به درستی محاسبه نمی‌شود و اعداد و ارقام آنطور که باید گزارش نمی‌شود که این موضوع، ریشه در تعارض منافع دارد.

کلیپ نشست سوم

فیلم کامل نشست سوم

نشست مالیات بر ثروت؛ مبانی و کارکردها

نشست چهارم؛ پژوهشکده امور اقتصادی وزارت اقتصاد

نشست «مالیات بر ثروت؛ مبانی و کارکردها» به‌عنوان چهارمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، سه‌شنبه ۲۹ آذر ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در پژوهشکده امور اقتصادی وزارت اقتصاد برگزار شد.

محمدجواد توکلی رئیس پژوهشکده امور اقتصادی، محمدرضا یزدی‌زاده عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور، مصطفی جعفری پرور کارشناس شورای عالی مالیاتی، ناصر یارمحمدیان عضو هیئت علمی دانشگاه هنر اصفهان، احمد غفارزاده عضو سابق شورای مالیاتی و مهدی سرمست کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

- ۱- مالیات بر ثروت در ایران سهم بسیار کمی داشته و جایگاه شناخته شده‌ای در نظام مالیاتی کشور ندارد، به نظر شما ریشه وضع موجود چیست؟
- ۲- اهداف و آثار مالیات بر ثروت به ویژه در حوزه املاک و مستغلات چیست؟
- ۳- چالش‌ها و الزامات اجرایی و اقتصادی برای اخذ این مالیات چیست و آیا می‌توان در جهت کاهش شکاف طبقاتی از آن استفاده کرد؟

مالیات بر ثروت منابع مالی را به سمت تولید هدایت می‌کند

محمدجواد توکلی رئیس پژوهشکده امور اقتصادی، در این نشست ضمن تاکید بر اهمیت کارکردهای تنظیمی پایه‌های مالیاتی در اقتصاد گفت: مالیات بر ثروت یا مالیات بر دارایی، در زمینه رفتارسازی بسیار مهم است و جنبه‌های تنظیم‌گری آن بیشتر از جنبه‌های درآمدی است و تا به حال در اقتصاد ایران مغفول مانده است. یکی از مهمترین اشکالات در اقتصاد ایران، عدم هدایت منابع به سمت فعالیت‌های تولیدی است. بخشی از این مشکل به نظام بانکی مربوط است اما اگر بخواهیم نظام بانکی اصلاح شود و هدایت منابع به سمت تولید محقق شود، باید ابتدا نظام مالیاتی اصلاح شود و فعالیت‌های غیرمولد از صرفه بیفتد. بنابراین وضع صحیح مالیات بر ثروت ضمن ایجاد بازدارندگی در انباشت دارایی غیرمولد، منابع را به سمت فعالیت‌های تولیدی سوق می‌دهد. مالیات بر ثروت در کوتاه مدت می‌تواند به افزایش درآمدهای دولت نیز منجر شود ولی در میان مدت و بلندمدت اثر درآمدی آن کم‌رنگ تر و جنبه‌های تنظیم‌گری و رفتارسازی آن مهمتر می‌شود.

وی ضمن اشاره به امکان نقش آفرینی شهرداری‌ها در اخذ پایه‌های مالیاتی مربوط به مالیات بر ثروت، افزود: زمین‌های زیادی در محدوده شهرها وجود دارد که مالکین آن‌ها صرفا با هدف کسب سود در آینده آن‌ها را بلااستفاده گذاشته‌اند و به طور مثال باید چنین زمین‌هایی در طول ۵ سال به طور کامل در مالکیت شهرداری‌ها در بیایند و به این ترتیب عرضه زمین

در شهرها به شدت افزایش می‌یابد که می‌تواند در کنترل قیمت‌ها بسیار موثر باشد. نکته بسیار مهم اینکه اخذ مالیات بر ثروت به تقویت زیرساخت‌های اقتصادی نیز نیاز دارد و به طور خاص لازم است مواردی مثل کد پستی محل سکونت افراد اهمیت بیشتری پیدا کند و داده‌های مربوط به نقل و انتقال پول نیز به درستی مورد استفاده قرار بگیرد.

مالیات بر ثروت نقطه مغفول نظام مالیاتی ایران

در ادامه نشست دکتر محمدرضا یزدی‌زاده عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور، گفت: اینکه چرا مالیات بر ثروت تا به حال در اقتصاد ایران مطرح نشده است به این برمی‌گردد که نظام مالیاتی ما یک نظام منجمد و غیر قابل تغییر است و از پویایی لازم برخوردار نیست. به طور کلی کشورها برای مواجهه با پدیده‌ها از دو سیاست پولی و مالی استفاده می‌کنند. در ایران سیاست پولی به دلایلی همچون فهم ناصحیح بین کارشناسان و مسئولین از سیاست‌های پولی، بالا بودن حجم اقتصاد زیرزمینی، رواج گسترده شبه پول به جای پول ملی و عدم اثرگذاری سیاست پولی به صورت بخشی، فاقد کارایی است و لازم است در این زمینه از سیاست‌های مالی و به طور خاص وضع پایه‌های مالیاتی به شکل پویا استفاده شود.

عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور ادامه داد: در ۴۵ سال گذشته کشورهای پیشرفته به ندرت از سیاست‌های پولی برای کنترل تورم و به طور خاص کنترل تورم بخشی استفاده کرده‌اند؛ چراکه سیاست مالی قدرتمندی دارند. به طور خاص در کانادا وقتی قیمت ملک افزایش یافت، به طور ویژه از ابزار مالیاتی استفاده کردند و بر خریداران خارجی مسکن، مالیات بر ارزش افزوده بالایی اعمال کردند؛ درحالی‌که با سیاست پولی امکان کنترل افزایش قیمت ملک ممکن نبود. در ایران نیز در بازارهایی مثل خودرو که با محدودیت عرضه مواجهیم، حتما باید به سراغ مدیریت تقاضا برویم و با ابزارهایی مثل مالیات بر عایدی سرمایه، سودگران و دلالان را از بازار خارج کنیم.

کاهش اختلاف طبقاتی بدون مالیات بر ثروت ممکن نیست

وی افزود: اعمال سیاست مالی نیازمند پایه‌های مالیاتی منعطف و متعدد است. در دیگر کشورها اعمال سیاست مالی به طور کامل به عهده رئیس‌جمهور است ولی در ایران این سیاست به مجلس شورای اسلامی و برخی دستگاه‌های دولتی سپرده شده و از انعطاف و پویایی خارج شده است. در ایران شکاف طبقاتی روز به روز افزایش یافته و تورم نیز به مشکلی مستمر تبدیل شده است. ولی همچنان از ابزار مهمی همچون مالیات بر ثروت استفاده نشده است که بدون آن امکان کاهش فاصله طبقاتی وجود ندارد.

یزدی‌زاده مالیات بر ثروت را متفاوت از مالیات بر درآمد دانست و افزود: در کشورهای پیشرفته امروز مالیات بر درآمد به صورت تصاعدی تا بیش از ۵۰ درصد نیز می‌رسد و فرار مالیاتی نیز نزدیک به صفر است. ولی در این کشورها نیز نیاز به اعمال مالیات بر ثروت و مالیات بر عایدی سرمایه برای جلوگیری از انباشت بیش از حد ثروت مورد توجه قرار گرفته است. در ایران که فرار مالیاتی بالاست و مالیات بر درآمد نیز حداکثر ۲۵ درصد است، نیاز به مالیات بر ثروت و پایه‌هایی مثل مالیات بر عایدی سرمایه بسیار بالاتر است؛ چراکه متوسط رشد درآمد حاصل از سرمایه بیشتر از متوسط رشد درآمدهای دیگر است و از این جهت وضع مالیات بر عایدی سرمایه لازمه اقتصاد کشورهاست. اگر دو دهک ثروتمند جامعه را در نظر بگیریم و به طور سرانه از هر نفر ۱۰ میلیون تومان مالیات بگیریم، ۱.۵ برابر بودجه کشور از محل این مالیات تامین می‌شود.

وی ادامه داد: مالیات بر ثروت کارکردهای زیادی دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به بهبود عدالت مالیاتی، افزایش درآمدهای دولت و کنترل تورم در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور اشاره کرد و به همین دلیل باید به صورت منعطف در اقتصاد اعمال شود. کاهش فاصله طبقاتی و هدایت سرمایه‌ها به بخش تولید نیز از جمله مزایای مهم مالیات بر ثروت است. به طور خاص در حال حاضر اقتصاد ایران با مشکل سرمایه‌گذاری مواجه است و شرایط به نحوی است که افراد صاحب سرمایه به جای سرمایه‌گذاری در تولید که با ریسک

بالا، نقدشوندگی پایین، سود کم و مشکلات جدی در اخذ مجوزها مواجه است، به سمت سوداگری در بازارهایی مثل ارز و سکه و زمین سوق داده می‌شوند که ریسک ندارد و سود آن تضمین شده و به مراتب بیشتر از تورم است. تنها پایه‌هایی همچون مالیات بر عایدی سرمایه می‌تواند این تعادل را به نفع تولید بر هم بزند؛ اما لازمه آن تصویب قانون به شکل بازدارنده است، نه اینکه صرفاً سود بخش‌های غیرمولد را مقداری کاهش دهد و بازدارندگی نداشته باشد. به طور خاص نرخ مالیات بر عایدی سرمایه در بازارهایی مثل مسکن و ارز و طلا به مراتب باید از مالیات بخش تولید بالاتر باشد. بحث اراضی شهری را کد نیز بسیار حائز اهمیت است و نرخ مالیات بر این بخش باید به شدت بالا باشد تا بازدارندگی کامل ایجاد کند.

وصول پایه‌های مالیات بر ثروت به مراتب کمتر از حد انتظار است

در ادامه نشست دکتر احمد غفارزاده عضو سابق شورای عالی مالیاتی، در توصیف وضع موجود مالیات بر ثروت در اقتصاد ایران گفت: در سال ۱۴۰۰ در مجموع ۱۴ هزار میلیارد تومان از مجموع ۳۳۶ هزار میلیارد تومان کل درآمد وصولی مالیاتی، سهم مالیات بر ثروت بوده است. بنابراین سهم مالیات بر ثروت از کل درآمدهای مالیاتی حدود ۴ درصد است که شامل مالیات بر ارث، مالیات بر درآمد اتفاقی و مالیات املاک و خودرو لوکس و مالیات بر خانه‌های خالی است. البته مالیات وصولی پایه مالیات بر خانه‌های خالی در سال ۱۴۰۰ تقریباً صفر و مالیات بر املاک گران قیمت در مجموع ۱۰۰ میلیون تومان بوده است. بنابراین مالیات بر ثروت عملاً اخذ نمی‌شود. ما نتوانسته‌ایم حتی اموال غیرمنقول را شناسایی و از آن مالیات اخذ کنیم. حتی از خودروهای لوکس که پلاک آن‌ها ثبت شده و صاحبان آن‌ها مشخص است نیز مالیات اخذ نشده است. بنابراین در پایه‌های مالیات بر ثروت تنها مالیات بر ارث و مالیات بر درآمد اتفاقی سهم دارند و دیگر پایه‌های مالیاتی عملاً اخذ نمی‌شود.

غفارزاده ادامه داد: در ایران ثروت‌های انباشته عمدتاً از محل رانت بدست آمده‌اند و اساساً مالیات بر درآمد ندادند و از این جهت اخذ مالیات بر ثروت اهمیت دوچندان دارد. نکته دوم اینکه در کشورهای پیشرفته مالیات بر ثروت را در دوره حرکت به سمت توسعه یافتگی

اعمال کرده‌اند و امروز به دلیل اینکه افراد عادی کمتر به سمت انباشت ثروت می‌روند، این سیاست کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد؛ اما در ایران باید این سیاست به طور جدی مورد توجه قرار بگیرد. در واقع نگاه به مالیات بر ثروت باید به شکل تنظیم‌گری باشد و اثر درآمدی آن شاید در کوتاه مدت بالا باشد، ولی در ادامه انتظار می‌رود به رفتار مردم جهت دهد به شکلی که میزان وصولی آن به مرور کاهش پیدا کند. به طور خلاصه من معتقدم اعمال مالیات بر ثروت به مانند دیگر مالیات‌های تنظیم‌گر، در شرایط فعلی اقتصاد ایران به شدت مورد نیاز است.

افزایش نرخ مالیات بر ارث در کاهش شکاف طبقاتی موثر است

در ادامه نشست مصطفی جعفری پرور کارشناس شورای عالی مالیاتی، ضعف نظام مالیاتی کشور را دلیل اصلی بی‌توجهی به پایه‌های مالیات بر ثروت در اقتصاد ایران دانست و افزود: اقتصاددانان و مسئولین کشور عموماً بر سیاست‌های پولی تمرکز کرده‌اند و در مقالات تلاش شده است از سیاست‌های پولی برای رفع مشکلات اقتصادی کشور استفاده شود. درحالی‌که سیاست‌های مالی نیز نقش ویژه‌ای دارند و انتظار این است که به این حوزه نیز به طور ویژه پرداخته شود. اینکه در اقتصاد ایران هنوز مالیات بر عایدی سرمایه اجرایی نشده است بسیار جای تعجب دارد که نشان دهنده عدم توجه به سیاست‌های مالی در اقتصاد ایران است. به طور کلی در اقتصاد ایران وضعیت مالیات ستانی مطلوب نیست و ظرفیت اخذ مالیات به مراتب بیشتر از مقدار کنونی است. نرخ مالیات بر ارث باید به مراتب افزایش پیدا کند و این مسئله می‌تواند اثرگذاری قابل توجهی در توزیع بهتر منابع در اقتصاد و کاهش شکاف طبقاتی داشته باشد.

کارشناس شورای عالی مالیاتی در پایان ظرفیت مالیات ستانی در شرایط فعلی اقتصاد کشور را محدود عنوان کرد و افزود: به عقیده من در این شرایط اولویت با پایه‌ای همچون مالیات بر مجموع درآمد است و بعد از آن باید سراغ مالیات‌هایی همچون مالیات بر خانه‌های خالی یا مالیات بر ثروت برویم. در اولویت‌بندی مالیات‌ها باید به مسائلی همچون ظرفیت سازمان

امور مالیاتی به عنوان مجری، زیرساخت‌های اطلاعاتی موجود و همچنین هزینه و فایده اخذ هر کدام از پایه‌های مالیاتی توجه شود. هرچند معتقدم در بین پایه‌های مالیات بر ثروت، مواردی مثل مالیات بر املاک و خودروهای لوکس کاملاً قابلیت اجرایی دارد و اجرای آن آسان‌تر است اما عدم اجرای آن به عزم نداشتن دستگاه‌های متولی برمی‌گردد.

بخش املاک باید هدف اصلی وضع مالیات بر ثروت باشد

در ادامه نشست ناصر یارمحمدیان عضو هیات علمی دانشگاه هنر اصفهان، ضمن اشاره به اهمیت اخذ مالیات از دارایی‌های منجمد شده گفت: بخش مسکن مهمترین حوزه برای اعمال مالیات‌های مربوط به دارایی‌های غیرمولد است. در ایران ۵ نوع مالیات در حوزه املاک مطرح است که عبارتند از نقل و انتقال، ساخت و فروش، اجاره، املاک لوکس و خانه‌های خالی و با تصویب مالیات بر عایدی سرمایه به ۶ پایه مالیاتی می‌رسند. اما به عقیده من این ۶ پایه مالیاتی کمتر روی دارایی تمرکز دارند. سهم این مالیات‌ها از کل درآمدهای مالیاتی حدود ۳ درصد است درحالی‌که سهم بخش ساختمان به طور مستقیم و غیر مستقیم، در اقتصاد ایران حدود ۱۲ تا ۱۶ درصد است. بنابراین این بخش به مراتب کمتر از آنچه باید، مالیات پرداخت می‌کند. معافیت‌های مالیاتی در این زمینه نقش مهمی دارد و عملاً دولت را از درآمدهای خود محروم کرده است. به طور خاص در مالیات بر اجاره، خانه‌های زیر ۱۵۰ متر در تهران معاف شده‌اند و این مسئله بدون توجه به خانه‌های دوم و بالاتر اعمال می‌شود و به طور مثال اگر فردی یک برج با ۱۰۰ واحد مسکونی زیر ۱۵۰ متر داشته باشد، درآمد حاصل از اجاره آن به طور کامل معاف از مالیات است و این مسئله به هیچ عنوان مطلوب نیست.

یارمحمدیان ادامه داد: اصل مالیات بر دارایی که در دنیا اعمال می‌شود در ایران وجود ندارد. به طور خاص در بخش املاک باید مالیات سالانه بر املاک وضع شود و در آن ارزش ملک به درستی تعیین شود. این پایه مالیاتی به درستی به دارایی افراد در بخش املاک اصابت می‌کند و از انباشت ثروت افراد جلوگیری می‌کند. باید بیشتر به کارکرد توزیعی مالیات‌ها

توجه شود و سهم مالیات بر دارایی به مراتب افزایش یابد تا ضمن افزایش درآمدهای دولت، مسئله شکاف طبقاتی نیز بهبود پیدا کند. مالیات بر دارایی به این شکل عرضه زمین و مسکن را تحریک می‌کند و در خدمت تولید است و سوداگری را تضعیف می‌کند، همچنین از احتکار خانه‌های خالی جلوگیری می‌کند.

عضو هیات علمی دانشگاه هنر اصفهان تاکید کرد: برخلاف دیگر کشورهای جهان که دولت بیشترین مداخله را در بازار مسکن دارد، در ایران بازار مسکن به کلی رها شده است و نظام مالیاتی در این بخش کمترین کارکرد را دارد. عمده درآمدهای مالیاتی دولت‌های محلی یا همان شهرداری‌ها در کشورهای عضو OECD از محل املاک تامین می‌شود و به طور متوسط سهم این بخش بیش از ۵۰ درصد بوده است. در حالی که در ایران این بخش، مالیاتی ناچیز می‌پردازد و درآمدهای شهرداری‌ها نیز سهم کمی دارد. در اخذ مالیات بر ثروت در حوزه مسکن لازم است از ظرفیت اشراف اطلاعاتی شهرداری‌ها بیشتر استفاده شود و آن‌ها نیز در درآمدهای حاصله شریک شوند.

مالیات بر ثروت به بهبود بهره‌وری در اقتصاد کمک می‌کند

در ادامه نشست مهدی سرمست کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، پرداختن به مسئله کاهش نابرابری از طریق اعمال پایه‌های مالیاتی را مسئله روز اقتصاد جهان دانست و افزود: در ۶۰ سال اخیر نظریات اقتصادی عمدتاً بر رشد اقتصادی یا تورم تمرکز داشته است و در ۳۰ سال اخیر بحث تورم نیز تقریباً حل شده و عموم نظریات بر مسئله رشد اقتصادی متمرکز بوده است. اما در سال‌های اخیر مسائل جدیدی در حوزه نابرابری اقتصادی نیز مطرح شده است و افرادی مثل پیکتی و بلانچارد در این حوزه‌ها نظریه‌پردازی کرده‌اند و راهکار اصلی این اقتصاددانان برای رفع نابرابری وضع مالیات بر ثروت است؛ چرا که مالیات بر درآمد نمی‌تواند مشکل اصلی را در نابرابری رفع کند و معافیت‌های مالیاتی در مالیات بر درآمد نیز عمدتاً به افراد با درآمد بالا اصابت می‌کند.

وی مواردی همچون بهبود نابرابری ثروت و افزایش درآمد دولت را از مزایای وضع مالیات بر ثروت دانست و افزود: هرچند در کشورهای عضو OECD سهم مالیات بر ثروت از کل درآمدهای مالیاتی حدود ۵ تا ۶ درصد است اما این پایه‌ها سهمی بالای ۹۰ درصد در درآمد دولت‌های محلی یعنی شهرداری‌ها دارند. ضمناً این پایه‌های مالیاتی اثرگذاری مثبتی در حوزه تنظیم‌گری اقتصاد دارند و به طور مثال مالیات بر زمین از خالی ماندن و بلا استفاده ماندن آن جلوگیری می‌کند و بهره‌وری را افزایش می‌دهد. در حال حاضر مالیات بر ارث و مالیات نقل و انتقال، سهم اصلی را در مالیات بر ثروت در اقتصاد ایران دارند و درآمد وصولی در این بخش نوسان زیادی در سال‌های مختلف داشته است؛ درحالی‌که لازم است پایه‌های مالیاتی دیگر نیز در این بخش به طور جدی مورد توجه قرار بگیرد.

کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس ضمن انتقاد از وضعیت نامطلوب مالیات‌ستانی در اقتصاد ایران گفت: ما هنوز نتوانسته‌ایم مالیات بر مجموع درآمد را که از نظر اجرایی ساده‌تر است اجرا کنیم؛ بنابراین به نظر می‌رسد در اجرای نظام پیچیده مالیات بر ثروت که نیاز به محاسبه خالص ثروت افراد دارد، با مشکلات جدی مواجه شویم. به همین دلیل به نظر من برای شروع، تمرکز باید روی اعمال مالیات بر عایدی سرمایه و مالیات بر مجموع درآمد باشد و بعد از آن می‌توان به سراغ اجرای مالیات بر ثروت رفت و در آن بخش لازم است از تغییر نرخ‌های مالیات بر ارث و مالیات املاک لوکس شروع کنیم.

کلیپ نشست چهارم

فیلم کامل نشست چهارم

نشست جایگاه مالیات در تقویت پول ملی و مهار تورم

نشست پنجم؛ مرکز پژوهش‌های مجلس

نشست «جایگاه مالیات در تقویت پول ملی و مهار تورم»، به‌عنوان پنجمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی سه‌شنبه ۱۳ آذر ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

میرهادی رهگشای کارشناس اندیشکده اقتصاد مقاومتی، میثم سادات فاطمی کارشناس اقتصادی، مجید فلاحی‌نیا معاون دفتر بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی، مهدی موحدی‌بک‌نظر رئیس مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی، محمد قائدامینی کارشناس اندیشکده اقتصاد مقاومتی و مهدی سرمست کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

۱- وضعیت ارزش پول ملی چگونه است و عوامل تضعیف آن چیست که منجر به افزایش تورم می‌شود؟

۲- رابطه بین مالیات و تورم چیست؟ نظام مالیاتی اعم از پایه‌ها و زیرساخت‌هایش چه اثری بر مهار تورم دارد و چه اثری از تورم می‌پذیرد؟

۳- طرح کنونی مالیات بر عایدی سرمایه (که در فرآیند تصویب است) را تا چه اندازه در کارکردها و آثار بیان شده در بخش قبل موثر می‌دانید؟ چه اصلاحاتی را برای کارآمدسازی این طرح پیشنهاد می‌دهید؟

نرخ مالیات بر عایدی سرمایه باید از سوداگری جذابیت زدایی کند

در این نشست مهدی موحدی بکنظر رئیس مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی، ضمن تاکید بر اینکه باید ماهیت تورم را به درستی درک کنیم، خاطر نشان کرد: خطای اول در بررسی ماهیت تورم این است که آن را صرفاً یک پدیده پولی و ناشی از سمت تقاضا بدانیم، درحالی که سمت عرضه نیز در این زمینه نقش مهمی دارد. خطای دوم آن است که وقتی در سمت تقاضا به دنبال دلایل ایجاد تورم هستیم، آن را صرفاً به کسری بودجه دولت محدود کنیم و از دیگر دلایل چشم‌پوشی کنیم. خطای سوم در این زمینه این است که بدون توجه به عملکرد بانک‌ها، صرفاً افزایش تسهیلات پرداختی آن‌ها را در ایجاد تورم موثر بدانیم و وارد جزئیات عملکرد آن‌ها نشویم. درحالی که کیفیت پرداخت تسهیلات بانک‌ها در مقایسه با کمیت تسهیلات، به مراتب اثرگذاری بیشتری بر تورم دارد.

دکتر موحدی نرخ ارز را به عنوان لنگر اسمی اقتصاد ایران دانست و گفت: افزایش نرخ ارز به هر صورت اثر خود را بر قیمت سایر کالاها می‌گذارد. بخش قابل توجهی از تقاضا در اقتصاد کشور به خصوص برای کالاهایی مثل مسکن از تقاضای مصرفی به سمت تقاضای سوداگرانه تغییر کرده است. کشور در ۵۰ سال گذشته دچار شکست ساختار تولید شده است

و به دلیل مشکلات بسیار زیاد فضای تولید به خصوص در بنگاه‌های کوچک و متوسط این تقاضاها برای تولید به تدریج از بین رفته و به سمت تقاضای سوداگرانه در بازارهایی مانند بازار سهام، رمزارزها و املاک و ارزش رفته است. در ایران سودآوری بسیار زیاد فعالیت‌های غیرمولد، فعالیت‌های تولیدی را غیر اقتصادی کرده است. راه حل این معضل استفاده از ابزارهای مالیاتی است. برای رفع این مشکل نه از منظر درآمدی و کاهش کسری بودجه، بلکه از منظر تنظیم‌گری باید سراغ مالیات رفت. پایه‌های مختلف نظیر مالیات بر عایدی سرمایه، مالیات بر ارزش افزوده، مالیات بر املاک و مالیات بر مجموع درآمد یا شکل مناسب خود را در ایران ندارند یا اساسا وجود ندارند. آمریکا پایه مالیات بر عایدی سرمایه را از سال ۱۹۱۳ و بریتانیا از ۱۹۶۵ اجرایی کرده‌اند و تا سال ۲۰۱۷ بیش از ۱۸۷ کشور این نوع مالیات را به کار گرفته‌اند؛ اما هنوز در ایران این پایه مالیاتی مورد تصویب قرار نگرفته است.

موحدی بکنظر درخصوص اهمیت تصویب طرح مالیات بر عایدی سرمایه در مجلس گفت: این طرح دو بخش مهم دارد؛ بخش اول بستر اجرایی مالیات بر عایدی سرمایه است که بسیار حائز اهمیت است. بخش دوم، محتوای آن است که شامل نرخ‌ها و معافیت‌ها است. بستر اجرایی در کنار سامانه مودیان شرایط را برای رصد تراکنش‌های بانکی و حکمرانی ریال فراهم می‌کند که امروز حلقه مفقوده نظام مالیاتی ایران است. آنچه در این طرح آمده نه تنها برای کاهش تورم، بلکه برای سیاست‌گذاری اقتصاد کشور در مواردی همچون کاهش قاچاق، شفافیت تعاملات اقتصادی و مهمترین مورد، رصد فعالیت‌های سوداگرانه و سفته بازانه کاربردی حیاتی دارد.

استاد دانشگاه شاهد، مسائل اقتصاد سیاسی را در تصویب طرح مالیات بر عایدی سرمایه بسیار موثر دانست و افزود: در اتخاذ تصمیمات سختی همچون وضع این پایه مالیاتی، ذی‌نفعان مانع می‌شوند و مشکلاتی را ایجاد می‌کنند. به طور خاص حذف بازار سهام از این پایه مالیاتی و وضع نرخ‌های پایین و معافیت‌های زیاد، حتما ریشه در مسائل اقتصاد سیاسی دارد. با توجه به اینکه نرخ تورم در سالیان اخیر ۴۰ درصد بوده، در نظر گرفتن نرخ ۳۵

درصدی برای مالیات بر عایدی سرمایه، آن هم در سال اول، به طور حتم اثرگذاری مطلوب را ندارد و نمی‌تواند از بازارهای سوداگرانه جذابیت زدایی کند. به عقیده من نرخ مالیات بر عایدی سرمایه برای تحقق هدف خود باید از مجموع تورم و بازدهی واقعی اقتصادی بالاتر باشد. بنابراین برای سال اول نرخ این مالیات باید بالای ۵۰ درصد و در حدود ۸۰ درصد وضع شود.

۳ مسیر اثرگذاری ابزارهای مالیاتی بر کاهش تورم

در ادامه مهدی سرمست کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، با اشاره به اینکه نظام مالیاتی حداقل سه پیوند با نظام پولی دارد، خاطرنشان کرد: پیوند اول در حوزه معافیت‌هاست. یک معافیت سود سپرده و یک معافیت هزینه بهره وام‌ها وجود دارد که به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی لحاظ می‌شود و سود تقسیمی شرکت‌ها هم معاف از مالیات است. این سه معافیت موجب این شده است که فشار زیادی برای اخذ تسهیلات از سوی شرکت‌ها به وجود بیاید و در مقابل انگیزه سرمایه‌گذاری دارایی‌های شرکت‌ها برای افزایش تولید کاهش یابد؛ که به نوبه خود در افزایش نقدینگی و رشد تورم موثر بوده است.

وی در ادامه با اشاره به بحث مالیات بر عایدی سرمایه به عنوان پیوند دوم نظام مالیاتی و پولی، خاطرنشان کرد: خلا این مالیات در اقتصاد ایران، بالا بودن تقاضا برای تسهیلات، به خصوص برای فعالیت‌های غیرمولد را در پی داشته است. علاوه بر اینکه تورم عمومی برای اقتصاد مضر است، نوسانات بسیار شدید هم برای اقتصاد مضر است و مالیات بر عایدی سرمایه باعث کاهش نوسانات و ثبات بخشی به بازار می‌شود. برخی متغیرها از جمله نرخ ارز نیز به عنوان لنگر اسمی سایر کالاها قرار می‌گیرند و مالیات بر عایدی سرمایه موجب کاهش نوسان این متغیرهای کلیدی می‌شود و بنابراین می‌تواند انتظارات تورمی را کاهش دهد. پیوند سوم مقوله مالیات با افزایش تورم نیز به کسری بودجه دولت مرتبط است. اگر درآمدهای دولت از محل منابع پایدار مالیاتی تامین نشود، به هر طریق دولت مجبور به

استقراض از بانک مرکزی و افزایش پایه پولی می‌شود که می‌تواند به تشدید تورم دامن بزند. سرمست ضمن تاکید بر ضرورت کنترل تقاضاهای سوداگرانه در اقتصاد ایران، گفت: در حال حاضر هر چه بیشتر نقدینگی ایجاد شود، به سمت فعالیت‌های غیرمولد می‌رود و جذابیت این بخش به مثابه یک سرطان در اقتصاد ایران عمل می‌کند. بنابراین برای رشد اقتصادی و کنترل تورم، علاوه بر رفع موانع تولید باید با پایه‌هایی مثل مالیات بر عایدی سرمایه، از جذابیت بخش غیرمولد کاسته شود. با همه اختلاف نظری که در مورد ماهیت تورم وجود دارد، این اتفاق نظر وجود دارد که با هر انگیزه‌ای که داریم باید به سمت کنترل تقاضاهای غیرمولد در اقتصاد برویم.

تضعیف پول ملی و افزایش تورم دو روی یک سکه هستند

در ادامه نشست مجید فلاحی‌نیا معاون دفتر بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی، تورم را ام‌المصائب اقتصاد کشور دانست و خاطرنشان کرد: اگر این مشکل حل شود، بقیه مشکلات نیز طبیعتاً برطرف می‌شود. چرا که افزایش تورم باعث افزایش سایر قیمت‌ها مثل ملک، خودرو و دستمزدها می‌شود. تجربه تورم در کشورهای دیگر در روبروی ماست و از آن اطلاع داریم. تورم تک عاملی نیست و اگر این طور به مسئله نگاه کنیم نتیجه درستی را به ما نمی‌دهد. در واقع عوامل موثر بر تورم هم از جانب تقاضا است، هم از جانب هزینه و هم از جانب انتظارات تورمی. بنابراین افزایش نرخ ارز حتماً موثر است، در واقع کاهش ارزش پول و تورم دو روی یک سکه است.

وی درخصوص ضرورت تامین بودجه از محل مالیات گفت: هر چقدر دولت به منابع پایدار متکی باشد، می‌تواند برنامه‌ریزی بهتری در خصوص کسری بودجه داشته باشد. بنابراین اتکالی به مالیات، پایداری بیشتری برای کشور در خصوص سایر منابع از جمله فروش نفت خواهد داشت؛ چرا که کشور درگیر با تحریم‌هاست. البته درآمدهای مالیاتی هم با توجه به رکود و رونق در اقتصاد، دستخوش تغییراتی می‌شود اما نوسان و تغییرات آن به مراتب کمتر

از نوسانات درآمدهای نفتی است. در سال ۹۰ حدود ۳/۳ درصد از منابع بودجه از مالیات بوده است. اگر روندش را بررسی کنیم افزایشی است. در هشت ماهه سال ۱۴۰۱ هم به ۳/۴۵ درصد رسیده است. مالیات باید بتواند حداقل بخش عمده هزینه‌های جاری دولت را پوشش دهد.

فلاحی‌نیا در پایان، مالیات بر عایدی سرمایه را ابزاری برای کنترل فعالیت‌های غیرمولد و سوق دادن سرمایه‌ها به بخش‌های تولیدی عنوان کرد و افزود: لازمه اجرای مناسب این قانون همراهی مردم است و برای آن باید اطلاع‌رسانی مناسبی صورت بگیرد و به مردم اطلاع داده شود که تنها بخش خاصی از سوداگران هدف این قانون هستند.

جذابیت بازارهای غیرمولد عامل اصلی افزایش نقدینگی است

در ادامه نشست محمد قائدامینی کارشناس حوزه پولی و بانکی، با تاکید بر اینکه از جنبه تنظیم‌گری مالیات بر اقتصاد کمتر صحبت شده است، خاطرنشان کرد: معمولاً در بحث ارتباط بین مالیات و تورم از کسری بودجه و استقراض زیاد صحبت شده اما به جنبه‌های تنظیم‌گری مالیات پرداخته نشده است. فشار اقتصادی کنونی صرفاً محصول تورم نیست، بلکه مجموع سه متغیر تورم، قدرت خرید مردم و ضریب جینی در این زمینه اثرگذار است و در سیاستگذاری برای اصلاح وضع موجود نیز نباید صرفاً به دنبال کاهش تورم باشیم و باید به طور همزمان برای هر سه این متغیرها برنامه‌ریزی شود. برای حل این مشکل رویکرد اول این است که تورم هر چه کمتر باشد بهتر است که برخی مواقع این رویکرد اصالت پیدا می‌کند که در دولت قبل چنین رویکردی حاکم بود که به قیمت رکود اقتصادی، نرخ تورم پایین نگه داشته شد. رویکرد دیگر، رویکرد هزینه-فایده است. یعنی کاهش تورم را هزینه فایده کنیم. یعنی تورم را به سطوح پایین‌تر منتقل کنیم و همزمان درآمد سرانه و فواید آن را هم لحاظ کنیم.

وی در رابطه با بحث مالیات و تورم تاکید کرد: متأسفانه رفتار سوداگرانه در حال همه‌گیری

در کشور است و این فرهنگ آثار مخربی در اجتماع و اقتصاد کشور خواهد داشت. در این رقابت بی‌حاصل هر کس به دنبال افزایش سهم خود از کیک اقتصاد است، به جای اینکه به دنبال افزایش اندازه کیک باشد. این روند جهانی موجب شده سرمایه‌داران روز به روز بر سرمایه خود بیفزایند و امکان فراهم کردن زندگی مطلوب از طریق پس انداز محدود و محدودتر شود. به عنوان مثال در اقتصاد آمریکا در سال ۲۰۲۲ افراد در بازه سنی ۲۵ تا ۴۰ سال که بزرگترین جمعیت نیروی کار فعال در این بازه سنی قرار دارند، حدود ۷ درصد ثروت را در اختیار داشته‌اند در حالی که ۵۰ سال قبل ۲۵ درصد ثروت در اختیار این بازه سنی بوده است. ارزش نسبی کار در نظام سرمایه‌داری در حال کاهش است. این روند جهانی که در ایران نیز در دهه‌های اخیر حاکم بوده، موجب تسری روحیه دلالی و نوسان‌گیری در اقتصاد کشور شده است. یعنی با کار کردن نمی‌توان هزینه‌های زندگی را تامین کرد و کسانی که از قبل سرمایه داشته‌اند درآمد بهتری دارند و علاوه بر شکاف طبقاتی، شکاف بین نسلی نیز شکل گرفته است و این موجب گسترش فرهنگ سفته بازی و فرهنگ مخرب می‌شود. نتایج این فرهنگ کاهش انگیزه کار است.

این کارشناس پولی و بانکی در پایان با تاکید بر اینکه اساسا باید به این مسئله پردازیم که چرا تورم داریم، خاطرنشان کرد: عده‌ای رشد نقدینگی را به عنوان علت تورم مطرح می‌کنند، در صورتی که جعبه سیاه رشد نقدینگی را باز نمی‌کنند. سودآوری بازار در همه کشورها بر متغیرهای پولی اثرگذار است و این مسئله در مقالات روز دنیا مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین بدون کنترل سودآوری در بازارها، امکان کنترل رشد نقدینگی فراهم نیست و در صورتی که بانک مرکزی تنها بخواهد از طریق اعمال محدودیت برای بانک‌ها به سراغ کنترل نقدینگی برود، به هیچ عنوان در این هدف موفق نخواهد شد. برای کنترل نقدینگی و تورم حتما باید سودآوری بازارهای غیرمولد در اقتصاد ایران با ابزارهای مالیاتی و به طور خاص مالیات بر عایدی سرمایه کنترل شود، چراکه جذابیت بازارهای غیرمولد عامل اصلی افزایش نقدینگی است.

معافیت زیاد و نرخ پایین، مالیات بر عایدی سرمایه را بی اثر می کند

در ادامه نشست میثم سادات فاطمی کارشناس اقتصادی، ضمن انتقاد از نگاه یکجانبه به ماهیت تورم خاطرنشان کرد: اگر مسائلی مثل کسری بودجه دولت و رشد نقدینگی حاصل از آن و از محل افزایش تقاضای آحاد جامعه در حوزه کالاهای مصرفی، دلیل تورم فعلی اقتصاد ایران باشد، باید خود را در تغییر الگوی مصرف مردم و افزایش مصرف نشان می داد. آمارها نشان می دهد در یک دهه اخیر مصرف سرانه مردم نه تنها افزایش نیافته، بلکه روند آن کاهش یافته است. بنابراین افزایش تقاضا و رشد نقدینگی نمی تواند دلیل تورم فعلی در اقتصاد ایران باشد. نکته دیگر اینکه اگر معتقدیم حجم نقدینگی در اقتصاد ایران بالاست و این مسئله عامل تورم است، باید آن را در مقایسه با تولید ناخالص داخلی تحلیل کنیم. نسبت نقدینگی به تولید داخلی در اقتصاد ایران در حدود ۰/۶ تا ۰/۷ است که به مراتب از دیگر اقتصادهای دنیا کمتر است و نشان می دهد اتفاقاً نقدینگی در اقتصاد ایران زیاد نیست و ریشه تورم فعلی در جای دیگری است.

این کارشناس اقتصادی تورم در دو دهه گذشته را بیشتر ناشی از تکانه های تورمی دانست و افزود: با به وجود آمدن جو روانی ملتهب ناشی از انتظارات تورمی در بازار دارایی ها، از مسیر قاعده همبستگی قیمت ها، انتظاراتی شکل می گیرد که کل اقتصاد را تحت الشعاع خودش قرار می دهد و وقتی به نقطه اوج خود می رسد و تکانه های خارج از کشور نیز وارد می شود، اول از همه نرخ ارز در بازار غیر رسمی تحت تأثیر حافظه تاریخی و جو روانی و انتظارات تورمی افزایش می یابد و بعد از آن قیمت اسمی کالا و خدمات افزایش می یابد و موجب افزایش تقاضای نقدینگی از سوی تولیدکنندگان برای تامین سرمایه در گردش می شود. در واقع فشار تقاضای پول است که به ناچار به رشد نقدینگی در اقتصاد منجر می شود و این طور نیست که رشد نقدینگی موجب افزایش قیمت ها شده باشد.

وی ادامه داد: اینکه بر اساس نظریه مقداری پول مطرح می شود که رشد نقدینگی یا به افزایش تولید منجر می شود یا قیمت ها را افزایش می دهد، یک تصور نادرست است. در

اقتصاد ایران سرعت گردش پول تحت کنترل نیست و این ظرفیت وجود دارد که در یک روز با یک حجم نقدینگی ثابت، چهار بار خرید و فروش انجام شود. در چنین شرایطی صحبت از اینکه تزریق نقدینگی عامل تورم است، بسیار ناقص است و حتما باید ابتدا با روش‌هایی، گردش پول تحت کنترل درآید.

سادات فاطمی خاطر نشان کرد: واقعیتی که وجود دارد این است که سرمایه توسط سرمایه‌گذار به سمتی که کمترین زحمت و بیشترین سود را برای سرمایه‌گذار تامین کند، می‌رود. اگر منشا تورم را از این مسیر تحلیل کنیم متوجه می‌شویم که این اتفاق در کشور رخ داده است. وقتی چنین مسیرهایی برای کسب درآمد در کشور وجود داشته باشد، پاشنه آشیل بخش مولد اقتصاد ایران می‌شود، چرا که تولید و کار مولد سود حسابداری دارد ولی سود اقتصادی ندارد و نمی‌تواند با بخش‌های غیرمولد رقابت کند. بخش تولید از سمت مصرف‌کننده نیز شمامت می‌شود که قیمت تمام شده‌اش بالا است اما سود کمتری از غیرمولد عایدش می‌شود. تا زمانی که گردش پول و انتقال دارایی‌ها شفاف نشود و تحت نظارت و سیاست‌گذاری حاکمیت قرار نگیرند و با استفاده از ابزارهای مالیاتی، فعالیت‌های غیرمولد از حیز انتفاع ساقط نشوند، وضعیت اقتصادی ما سامان نمی‌یابد و این نقطه شروع اصلاحات اقتصادی ماست.

این کارشناس اقتصادی، یکی از مهمترین کارکردهای طرح مالیات بر عایدی سرمایه را ایجاد بستر شفاف برای رصد میزان مصرف مورد نیاز کالاها و خدمات در کشور دانست و افزود: کشور سال‌ها از وجود چنین بستری محروم بوده است. وجود چنین زیرساختی به سوق دادن نقدینگی و اعتبارات و سرمایه‌گذاری‌ها در جهات اولویت‌دار کمک می‌کند و برای سیاست‌گذاری اقتصادی بسیار لازم است. به عنوان مثال الان مشخص نیست که میزان عرضه و میزان مصرف مورد نیاز بازار مرغ چقدر است و این عدم اطلاع از میزان مصرف، موجب سرمایه‌گذاری بیش از نیاز داخلی در حوزه تولید و متعاقب آن ایجاد مشکلاتی هم برای تولیدکننده و هم برای مصرف‌کننده شده است. در شرایط فعلی، این پایه مالیاتی یک گام مبارک است ولی این دغدغه وجود دارد که این طرح به خاطر مصلحت‌اندیشی‌هایی

که از جنس اقتصاد سیاسی است به نتیجه نرسد. به نظر می‌رسد معافیت‌های زیادی در این طرح گنجانده شده و نرخ‌های آن نیز هدف بازدارندگی را محقق نمی‌کند. دغدغه دیگر این است که اگر مردم حس کنند که این مالیات برای جبران کسری بودجه دولت است، به نتیجه مناسب نمی‌رسد و مردم تصور می‌کنند که دولت سوداگری را مجاز می‌داند و صرفاً با یک نرخ پایین و غیربازدارنده، به دنبال گرفتن سهم خود از این بازار است.

مهمترین نقص مهار تورم در ایران عدم استفاده از ابزارهای مالیاتی است

در ادامه نشست، میرهادی رهگشای کارشناس اقتصادی، ضمن تاکید بر اینکه ابزارهای مالیاتی در کنترل تورم موثر هستند، گفت: دولت‌ها در کشورهای مختلف جهان به خصوص بعد از بحران مالی ۲۰۰۸ منابع مالی بسیار زیادی را به بازار تزریق کرده‌اند و حتی در دوران کرونا هم حمایت‌ها و تامین مالی ادامه داشته است و در این مسیر بانک‌های مرکزی بیشترین همراهی را با دولت‌ها داشته‌اند و منابع مورد نیاز آن‌ها را تامین کرده‌اند که به افزایش کسری بودجه منجر شده است. این کسری بودجه در کشورهایی همچون آمریکا، ژاپن، چین و کشورهای اروپایی، به تورم منجر نشده است. اما چگونه است که در ایران کوچکترین کسری بودجه منجر به تورم می‌شود؟ پاسخ این تفاوت را باید در بحث درونزایی پول جستجو کرد. عطش تقاضای پول در ایران بسیار زیاد است؛ زیرا زیرساخت‌های اقتصادی ما قابل مقایسه با سایر کشورها نیست. مواردی همچون عدم رصد تراکنش‌های بانکی و رواج گسترده استفاده از ارز و سکه به عنوان شبه پول در اقتصاد ایران، موجب شده است فعالیت‌های غیرمولد حتی در زمان رکود اقتصادی نیز همواره عطش تقاضای پول داشته باشند و بخش زیادی از منابع بانک‌ها را به سمت خود جذب کنند. درحالی‌که در دیگر کشورها به این شکل نیست و عطش تقاضای پول به شدت کمتر است. برای رفع این نقیصه باید به طور جدی از ابزارهای مالیاتی استفاده شود و با کاهش جذابیت فعالیت‌های غیرمولد، ضمن فراهم کردن دسترسی بخش تولید به منابع بانکی، زیرساخت‌های کنترل تورم و کنترل رشد نقدینگی نیز ایجاد شود.

کلیپ نشست پنجم

فیلم کامل نشست پنجم

نشست حکمرانی داده و ظرفیت فناوری‌های مالی در مالیات ستانی

نشست ششم؛ معاونت فناوری‌های مالیاتی سازمان امور مالیاتی

نشست «حکمرانی داده و ظرفیت فناوری‌های مالی در مالیات ستانی»، به‌عنوان ششمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی سه‌شنبه ۲۰ دی ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در معاونت فناوری‌های مالیاتی سازمان امور مالیاتی برگزار شد.

وحید صیامی کارشناس فناوری‌های پولی و مالی، ابوذر زهره‌وند مدیر انتقال دانش سامانه مودیان، حمیدرضا هادی‌پور جانشین دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات، ندا بابادی معاون اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی، فاضل مریدی دستیار وزیر امور اقتصادی و دارایی و محمد مختوای کارشناس اندیشکده اقتصاد مقاومتی اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

۱- داده‌ها و کیفیت آن نظیر به روز بودن، یکپارچگی، برخط بودن، تمیز بودن و ... در حکمرانی و فضای اجرایی کنونی نظام مالیاتی کشور چه وضعیتی دارند و چه پیشینه‌ای در این زمینه وجود داشته است؟

۲- وضع مطلوب حکمرانی داده در فضای اجرایی نظام مالیاتی کشور چیست و چه ظرفیت‌های فناورانه‌ای اعم از داده کاوی، هوش مصنوعی و ... برای استفاده از داده‌ها و تقویت قدرت و کیفیت مالیات ستانی وجود دارد؟

۳- چه الزامات و ملاحظاتی از حیث ساختاری و اجرایی برای استقرار نظام داده محور و هوشمند مالیاتی باید رعایت و پیگیری شوند؟

بهبود عدالت مالیاتی با تمرکز بر تراکنش‌های بانکی و دارایی اشخاص

در ابتدای این نشست فاضل مریدی دستیار وزیر امور اقتصادی و دارایی، ضمن تاکید بر ضرورت رعایت عدالت افقی و عمودی در نظام مالیاتی کشور، گفت: نظام مالیاتی باید با افراد حاضر در یک طبقه مالیاتی یا همه شاغلین یک صنف برخورد یکسان داشته باشد و در عین حال از هر مودی متناسب با درآمدش مالیات اخذ کند. بنابراین عادلانه شدن نظام مالیاتی منوط به استفاده بهینه از داده‌هاست و اینکه از سطح درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی و میزان مالیات پرداختی آن‌ها آمار قابل اتکاء در دسترس باشد. بر اساس طرح تحول دولت باید نظام مالیاتی و نظام رفاهی کشور تا حدودی ادغام شود و در واقع از داده‌های مالیاتی افراد برای اینکه تشخیص داده شود شخص مستحق دریافت یارانه است یا مشمول پرداخت مالیات، استفاده می‌شود. بنابراین یکپارچگی نظام مالیاتی و رفاهی لازمه مهم تحقق عدالت افقی در سطح اشخاص حقیقی است. در خصوص عدالت افقی اشخاص حقوقی نیز در حال حاضر یک بخشی از اطلاعات در اختیار سازمان امور مالیاتی است و بخشی از اطلاعات نیز در اختیار بخش اعتبارسنجی وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دارد. بنابراین در این زمینه

نیز نیازمند به اشتراک‌گذاری اطلاعات بین سازمان امور مالیاتی و وزارت صمت هستیم. دستیار وزیر امور اقتصادی و دارایی اضافه کرد: در حال حاضر وصول درآمدهای مالیاتی بخش زیادی از وقت و تمرکز سازمان امور مالیاتی را به خود اختصاص داده است و این مسئله زمان و تمرکز برای حرکت به سمت اقدامات تحولی همچون تحقق حکمرانی داده را محدود کرده است که یکی از مهمترین اقدامات در این زمینه تمرکز بر داده‌های کلیدی است که مخرج مشترک همه پایه‌های مالیاتی است که به عقیده بنده تراکنش‌های بانکی، اطلاعات تسهیلات بانکی و مالکیت و نقل و انتقال املاک، خودرو، ارز و طلا را شامل می‌شود. تمرکز بر این داده‌های کلیدی می‌تواند با هزینه و زمان کمتر، درآمد مالیاتی بیشتری را در عین بهبود عدالت مالیاتی محقق کند. برخی از این داده‌ها در حال حاضر به طور خوبی جمع‌آوری و ثبت و ضبط نمی‌شود که به طور مثال می‌توان به اطلاعات مالکیت املاک اشاره کرد. به عقیده بنده ۸۰ درصد امکانات سازمان امور مالیاتی باید صرف کشف و تمیز کردن داده‌های مربوط به این حوزه‌ها شود و در این زمینه نیز باید عمده امکانات صرف مودیان بزرگ شود.

اقدامات متعدد سازمان امور مالیاتی برای یکپارچه سازی داده‌های مالی

در ادامه نشست ندا بابادی معاون اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی، با اشاره به دستی بودن ارائه اظهارنامه‌ها در روش سنتی گفت: در این روش اعلام‌ها با سرعت کمی انجام می‌شد و دقت اطلاعات نیز زیرسؤال بود. از طرف دیگر سامانه‌ها به صورت جزیره‌ای فعالیت می‌کردند. در طرح جامع مالیاتی یک پروژه به اسم SRP در دستور کار قرار گرفت که مطالعات در خصوص نحوه تبادلات اطلاعات ذیل آن انجام شد. بعد از انعقاد تفاهمنامه‌های متعدد با سازمان‌های متعدد، در نهایت سازمان امور مالیاتی موفق شد اطلاعات زیادی را برای اخذ عادلانه مالیات‌ها منعقد کند. سامانه یکپارچه مالیاتی نیز با هدف یکپارچه‌سازی اطلاعات در داخل سازمان اجرایی شد و مجموعه این اقدامات موجب شده است که در

سال‌های اخیر سازمان امور مالیاتی در خصوص استفاده از داده‌های مالیاتی پیشرفت مهمی را رقم بزند.

معاون اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی ضمن تاکید بر ضرورت همکاری دستگاه‌های اجرایی با سازمان امور مالیاتی، گفت: در صورتی که نظام مشخصی برای ارائه اطلاعات به سازمان امور مالیاتی رعایت شود و این سازمان در یک منظومه بتواند از این داده‌ها استفاده کند، وضعیت مالیات‌ستانی و اجرای بهینه قوانین مالیاتی به شکل بهتری فراهم می‌شود.

کسب و کارها باید به داده‌های مالیاتی مودیان دسترسی داشته باشند

در ادامه وحید صیامی کارشناس فناوری‌های پولی و مالی، با اشاره به تاکید برنامه هفتم توسعه به فراهم نمودن اطلاعات سطح خرد اقتصادی برای مردم توسط دولت، گفت: دولت باید اطلاعات مالیاتی اشخاص را در اختیار کسب و کارهای مختلف قرار دهد تا این اطلاعات مبنای تعامل کسب و کارها با یکدیگر و مردم قرار بگیرد و به این ترتیب انگیزه مودیان برای ارائه اطلاعات قابل اتکاء افزایش یابد. علاوه بر این زمانی که اشخاص حقیقی بتوانند با ارائه اطلاعات مالیاتی خود از مزایایی همچون دریافت تسهیلات و خدمات مالی بهره مند شوند، آن‌ها نیز انگیزه بیشتری برای پرداخت مالیات قانونی خواهند داشت.

صیامی ادامه داد: قانون تجارت الکترونیک ما مشکلاتی دارد که امروز مشکلاتی را در عملکرد سازمان امور مالیاتی ایجاد کرده است. به طور خاص در حال حاضر ارائه اطلاعات غلط به سازمان امور مالیاتی عملاً ریسکی ندارد. به همین دلیل در حال حاضر اطلاعاتی که به سازمان امور مالیاتی یا حتی نظام بانکی ما می‌رسد، قابلیت اطمینان بالایی ندارد و یکی از کلیدی‌ترین مولفه‌ها در این مسئله، بحث احراز هویت اشخاص است. سازمان امور مالیاتی اگر می‌خواهد نقش موثری در تحقق حکمرانی داده در کشور ایفا کند، حتماً باید برای تولید داده‌های قابل اتکا برنامه ویژه داشته باشد.

وی در پایان گفت: بحث صداقت مالی و قابل اتکا بودن اطلاعات مالی اشخاص که در دسترس سازمان امور مالیاتی قرار می‌گیرد، برای همه کشورها مسئله بوده است و برای بهبود آن برنامه‌ریزی کرده‌اند. اینکه سازمان امور مالیاتی انتظار داشته باشد اطلاعات به بهترین شکل با بهترین فرمت تهیه و در اختیار این سازمان قرار بگیرد، در هیچ جای دنیا در دستور کار نبوده و قابل تحقق نیست و سازمان امور مالیاتی باید در این زمینه نیز نقش‌آفرینی کند.

هوشمندی مالیاتی بدون دسترسی به اطلاعات نظام بانکی ممکن نیست

در ادامه محمد محتوای کارشناس حوزه مالیات، ضمن اشاره به اینکه عموم دستگاه‌های اجرایی کشور استفاده درستی از داده‌ها نمی‌کنند، گفت: در سطح اطلاعات معمولاً در گام اول یک سطح اتوماسیون وجود دارد که شامل استانداردسازی، تبادل و موارد مشابه می‌شود. سطح دوم پردازش اطلاعات است و سطح سوم داده هوشمند شده و در واقع استفاده نهایی از داده‌هاست. به عقیده من سازمان امور مالیاتی با وجود تلاش‌های زیادی که صرف جمع‌آوری اطلاعات کرده است، همچنان در سطح اول یعنی جمع‌آوری داده‌ها قرار دارد و هنوز در پردازش و دسته‌بندی داده‌ها پیشرفت زیادی را رقم نزده است و در گام بعدی نیز باید وارد فاز استفاده هوشمندانه از داده‌ها در زمان و مکان مناسب شود. در واقع در حال حاضر یک انبار از اطلاعات مالیاتی وجود دارد ولی برنامه روشنی برای پردازش آن‌ها در دستور کار قرار نگرفته است. در عین حال برای تحقق همین مرحله اول نیز سازمان امور مالیاتی زحمات زیادی کشیده است و به طور خاص تمیز کردن داده‌های مالیاتی از جمله مالیات بر خانه‌های خالی وقت و هزینه زیادی از سازمان امور مالیاتی گرفت.

محتوای اضافه کرد: هوشمندی مالیاتی متضمن همکاری نظام بانکی است و بدون دو بخش اعتبارسنجی و الگوهای تشخیص تقلب که اطلاعات آن در اختیار شبکه بانکی است، هوشمندی مالیاتی نیز رقم نمی‌خورد. در واقع اعتبارسنجی تا زمانی که به پرونده مالیاتی

افراد متصل نباشد، کاربرد اصلی آن مورد استفاده قرار نگرفته است. بنابراین همکاری شبکه بانکی برای تحقق هوشمندی مالیاتی الزامی است. سازمان امور مالیاتی در بخش تشخیص سایت‌های قمار و پولشویی و حساب‌های اجاره‌ای نیز بدون همکاری نظام بانکی، نمی‌تواند وظیفه خود را به درستی انجام دهد. در این زمینه باید توجه داشت که بررسی عملکرد مودیان مالیاتی بزرگ بدون دسترسی به حساب‌های بانکی امکان‌پذیر نیست و این تصور که باید تا زمان اجرایی شدن سامانه مودیان صبر کرد صحیح نیست و لازم است تا پیش از آن که سال‌ها طول بکشد، همه دستگاه‌ها اعم از شبکه بانکی داده‌های مهم خود را برای هوشمندسازی نظام مالیاتی به اشتراک بگذارند.

وی استفاده از ظرفیت شرکت‌های خصوصی در پردازش داده‌ها را ضروری دانست و افزود: در مجموع ۴۸ شرکت داریم که در حوزه پردازش داده‌ها کار می‌کنند ولی بررسی جزئی این شرکت‌ها نشان می‌دهد که تنها ۶ شرکت قابلیت پردازش بهینه داده‌ها را دارند و باید از ظرفیت این شرکت‌ها استفاده شود. این شرکت‌ها می‌توانند تنها با تحلیل اطلاعات روزنامه رسمی حجم عظیمی از شرکت‌های صوری را کشف کنند و در صورتی که دسترسی آن‌ها به شکل مناسبی به داده‌های مالی و مالیاتی برقرار شود، ظرفیت بالایی در خلق ارزش از داده‌ها دارند. محدودیت جذب نیرو در سازمان امور مالیاتی از یک سو و نبود بلوغ دیجیتال از سوی دیگر، استفاده از ظرفیت شرکت‌های خصوصی در خلق ارزش از داده‌های مالیاتی و حتی تکمیل داده‌ها و وصول مالیات را ضروری کرده است.

سازمان امور مالیاتی از داده‌ها برای اخذ مالیات استفاده نمی‌کند

در ادامه حمیدرضا هادی‌پور جانشین دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات، ضمن تاکید بر اینکه امروز با تحقق حکمرانی داده در سازمان امور مالیاتی بسیار فاصله داریم، گفت: جمع‌آوری داده‌ها باید به این منجر شود که به جای درخواست اظهارنامه از مردم، سازمان امور مالیاتی برای هر کدام از پایه‌های مالیاتی اشخاص تعیین تکلیف کند و از مودیان مطالبه نماید. به طور خاص در مورد مالیات بر ارث بارها و حتی در سطح رئیس‌جمهور، درخواست

شده است که امور اداری آن به صورت الکترونیکی و بدون نیاز به اظهارنامه متوفی انجام شود، اما برای تحقق این مهم نیز هنوز سازمان امور مالیاتی گام‌های مناسبی برنداشته است؛ در حالی که بخش زیادی از اطلاعات مورد نیاز برای این مهم را در دسترس دارد اما به درستی از آن‌ها استفاده نمی‌شود. تصور بنده این است که ید واحده‌ای در سازمان امور مالیاتی برای تحقق حکمرانی داده و استفاده بهینه از اطلاعات مودیان وجود ندارد و این مسئله دلیل اصلی عقب ماندگی کشور در این زمینه است.

هادی‌پور یکی از الزامات استفاده از ظرفیت‌های فناوری مالی را ارتقاء شناخت کارمندان سازمان امور مالیاتی از فناوری‌های مختلف دانست و افزود: در حال حاضر وضعیت مطلوبی در این زمینه وجود ندارد. سازمان امور مالیاتی در پنج سال گذشته بیشتر از هر بخشی، کارشناس فناوری اطلاعات و تحلیلگر داده جذب کرده است. طبق شنیده‌ها ۷۰ درصد این کارمندان نیز در بخش ممیزی مشغول فعالیت شده‌اند که امور جاری سازمان است و نباید اینطور باشد. در حال حاضر قوانین مالیاتی نیز در برخی موارد مانع تحقق اهداف مالیاتی هستند. به طور خاص روند فعلی از این قرار است که قوانین به شکلی بسیار جزئی به تصویب می‌رسند و فرآیند اصلاح آن‌ها نیز بسیار زمانبر است و نتیجه این است که دولت و سازمان امور مالیاتی انعطاف‌پذیری لازم در تحقق اهداف را ندارند.

سه هدف مهم هوشمندسازی نظام مالیاتی

در ادامه ابوذر زهره‌وند مدیر انتقال دانش سامانه مودیان، ضمن اشاره به اقدامات سازمان امور مالیاتی برای حرکت به سمت مالیات‌ستانی عادلانه و هوشمند، گفت: حجم داده‌های مالیاتی که سازمان دریافت می‌کند بسیار بالاست و برای بهره‌گیری صحیح از این داده‌ها تحقق حکمرانی داده و استفاده از فناوری‌های مالی در مالیات‌ستانی بسیار ضروری است. حکمرانی داده یک مفهوم کلان و راهبردی است و علاوه بر حوزه مالیات می‌تواند مزایای متعددی را در حوزه‌های دیگر نیز برای کشور رقم بزند. قواعد حکمرانی داده در سازمان امور مالیاتی در سال‌های اخیر در دستور کار قرار گرفته و امروز هرچند با وضعیت مطلوب فاصله داریم ولی

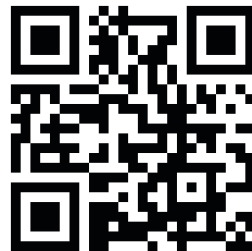
پیشرفت‌های زیادی نیز محقق شده است.

وی افزود: در حال حاضر دستگاه‌هایی که اطلاعات را جمع‌آوری می‌کنند، اهدافی متفاوت از سازمان امور مالیاتی دارند و این مسئله موجب شده است سازمان امور مالیاتی حتی در صورت دسترسی به این اطلاعات نیز در استفاده از آن‌ها با مشکلاتی مواجه شود. بنابراین یکی از اقدامات در این زمینه تعریف استاندارد مشترک بین سازمان امور مالیاتی و دستگاه‌های مختلف همچون بانک‌ها و دستگاه‌های اجرایی است که از مردم و کسب و کارها اطلاعات مختلف مالی و بانکی را جمع‌آوری می‌کنند. نبود آیین نامه مربوط به محرمانگی داده‌ها مانع مهم برون‌سپاری خلق ارزش از داده‌های سازمان امور مالیاتی است. در حال حاضر مشخص نیست که سازمان امور مالیاتی چه دسته از اطلاعات را می‌تواند در اختیار شرکت‌های پردازشگر اطلاعات بگذارد و از کمک آن‌ها برای اخذ عادلانه مالیات کمک بگیرد.

زهره‌وند درخصوص اهداف هوشمندسازی نظام مالیاتی و استفاده از فناوری‌های مالی در مالیات ستانی، گفت: کاهش مراجعات مردمی یکی از مهمترین اهداف تحقق حکمرانی داده و استفاده از فناوری‌های مالی در مالیات‌ستانی است. هدف دوم در این زمینه کاهش زمان رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی است که امروز حتی بیشتر از یکسال نیز برای برخی پرونده‌ها به طول می‌انجامد. هدف سوم نیز افزایش دقت مالیاتی با هدف بهبود عدالت و کاهش تبعیض مالیاتی است.

کلیپ نشست ششم

فیلم کامل نشست ششم

نشست جایگاه عوامل انسانی و سامانه‌ها در تشخیص فرار مالیاتی

نشست هفتم؛ مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی سازمان امور مالیاتی

نشست «جایگاه عوامل انسانی و سامانه‌ها در تشخیص فرار مالیاتی»، به‌عنوان هفتمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، یکشنبه ۹ بهمن ماه ۱۴۰۱ با حضور جمعی از اساتید و صاحب‌نظران و فعالان این حوزه در مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی سازمان امور مالیاتی برگزار شد.

محمد پاریزی مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی، بهرام مردان مدیر کل دفتر بازرسی سازمان امور مالیاتی، عزیز نادر سرپرست اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی، داریوش درویشی سرپرست اداره کل حسابرسی ویژه سازمان امور مالیاتی، وحید عزیزی مدیرکل دفتر بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی سازمان امور مالیاتی، محمد نوری مدیر گروه مالیات اندیشکده کانون‌های تفکر ایران (ایتان) و علی ملک زاده مدیر گروه مالیات اندیشکده اقتصاد مقاومتی اعضای اصلی این نشست بودند.

در این نشست به سوالات زیر پاسخ داده شد:

- ۱- آیا مهمترین زیرساخت اطلاعاتی آینده سازمان مالیاتی تحت عنوان سامانه مودیان، همه خواسته‌ها و اهداف نظام مالیاتی در کاهش فرار مالیاتی و تشخیص و وصول عادلانه مالیات را پوشش می‌دهد و نیاز سازمان مالیاتی به حسابرسی و ممیز را به صفر می‌رساند؟
- ۲- جانمایی ابزارهای مختلف تشخیص و وصول مالیات نظیر حسابرسی، بازرسی، دادرسی و استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث در نظام مالیاتی باید چگونه باشد و از هر کدام چگونه باید استفاده شود؟
- ۳- اولویت و مسیر دستیابی به نظام مالیاتی بهینه و قدرتمند در تشخیص و وصول مالیاتی و به حداقل رساندن فرار مالیاتی چیست؟

معافیت‌های گسترده قانونی بسترساز اصلی فرار مالیاتی

در ابتدای نشست محمد پاریزی مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی، ضمن تاکید بر اینکه تمام بودجه دولت باید از مالیات تامین شود، گفت: فرار مالیاتی یک اقدام آگاهانه از سوی مودیان مالیاتی است که هدف آن نپرداختن حقوق قانونی دولت است. به این ترتیب فرار مالیاتی به دو دسته قانونی و سیستماتیک تقسیم می‌شود. فرار مالیاتی قانونی به آن دسته از فرارها گفته می‌شود که به هر دلیلی در قانون زمینه آن چیده شده است و موجب شده برخی از مودیان مالیات خود را پرداخت نکنند. فرار سیستماتیک نیز آن دسته از فرارهاست که افراد به هر دلیلی از قانون موجود سرباز می‌زنند. بنابراین از نظر من این‌طور نیست که بگوییم اگر فردی طبق قانون عمل کرد فرار مالیاتی انجام نداده است. بلکه یکی از مسیرهای فرار مالیاتی، تلاش برای تصویب قانون نامناسب است که موجبات فرار مالیاتی عده‌ای را فراهم می‌کند. به طور مثال می‌شود به بحث معافیت مالیاتی صادرکنندگان، مناطق آزاد یا بخش آموزش و فرهنگ و هنر اشاره کرد که به طور غیر منطقی از مالیات معاف شده‌اند و حق دولت را پرداخت نمی‌کنند. نباید چشمان را روی این فرارهای بزرگ قانونی

بندیدیم و فقط به فرارهای سیستماتیک متمرکز شویم که آن هم ریشه‌اش در فرارهای قانونی است که عده‌ای از آن بهره‌مند شده‌اند.

وی همچنین گفت: امروز مقابله با فرار مالیاتی قانونی به مراتب مهمتر از فرار مالیاتی سیستماتیک است. در واقع ذی‌نفعانی همچون طلا فروشان به جای تلاش برای دور زدن قوانین، تلاش کرده‌اند در نهادهای قانون‌گذاری ورود کنند و قوانین را به نحوی تغییر دهند که از پرداخت مالیات معاف شوند. اگر با این فرار مالیاتی قانونی که ضد اهداف مالیاتی کلان کشور است، مقابله نشود همه فعالین اقتصادی انگیزه فرار خواهند داشت و اگر مقابله با فرار سیستماتیک هم به خوبی انجام شود باز هم عده‌ای خواهند توانست با تغییر قوانین خود را از پرداخت مالیات معاف کنند. از نظر من هر فردی که استعداد پرداخت مالیات دارد، به این معنی درآمد دارد، باید مالیات آن را بپردازد و در مورد هیچ فردی معافیت مالیاتی قابل قبول نیست.

مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی در ادامه گفت: من معتقدم در مالیات‌ستانی هیچ چیز مهمتر از جریان اطلاعاتی نیست. هرچه اطلاعاتی که در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار می‌گیرد، کامل‌تر و دقیق‌تر باشد، هزینه‌ها و زمان مقابله با فرار و وصول و رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی کاهش می‌یابد. در بین اطلاعات مختلف نیز اطلاعات مالی مهمترین نقش را دارند. در یک مقطعی خوشبختانه تلاش‌های سازمان امور مالیاتی برای دسترسی به اطلاعات مودیان جواب می‌دهد و اطلاعات بانکی به عنوان پایه‌ای‌ترین و اساسی‌ترین اطلاعات مودیان در اختیار سازمان قرار می‌گیرد. در دنیا نیز تمام تمرکز بر روی اطلاعات مالی است که تصویر مجازی هر چیزی است که در واقعیت اتفاق می‌افتد. اما امروز مشکل نظام مالیاتی ما این است که سازوکار مناسبی برای استفاده از این اطلاعات ندارد و باید برنامه‌ریزی‌ها و توسعه سامانه‌ها بر اساس استفاده بهینه از این اطلاعات انجام بگیرد. اما این اولویت‌بندی امروز وجود ندارد و تمرکز بر اطلاعات مالی در دستور کار قرار نگرفته است.

ایجاد زیرساخت و اصلاح قوانین پیش‌نیاز اساسی مقابله با فرار مالیاتی

در ادامه داریوش درویشی سرپرست اداره کل حسابرسی ویژه سازمان امور مالیاتی، ضمن انتقاد از اینکه افراد غیرتخصصی برای سازمان امور مالیاتی تصمیم می‌گیرند، گفت: یکی از مهمترین مشکلات در بحث فرار مالیاتی ورود این ذی‌نفعان به عرصه قانون‌گذاری برای بخش مالیات کشور است. به طور خاص از نظر بنده به عنوان یک کارشناس مالیاتی، بانک مرکزی بدترین مودی مالیاتی است که چون تاوان این بد بودن را نمی‌دهد، همواره به کار خود ادامه می‌دهد. فرار مالیاتی بزرگ کشور با تصویب قوانینی همچون معافیت‌های مالیاتی گسترده مناطق آزاد انجام می‌شود که درپوشی برای اقدامات نهادهایی همچون بانک‌ها می‌شود. سامانه مودیان نیز نمی‌تواند به تنهایی مشکلات فعلی فرار مالیاتی را در نظام مالیاتی کشور رفع کند. نکته دیگر اینکه عوامل و پرسنل سازمان امور مالیاتی یکی از عوامل اصلی فرار مالیاتی هستند و این مشکل با ایجاد سامانه‌ها به طور کامل رفع نمی‌شود. حتی سازمان‌های دولتی و حاکمیتی مالیات حقوق کارکنان خود را به درستی پرداخت نمی‌کنند و در این شرایط نمی‌توان از مودیان دیگر انتظار داشت فرار مالیاتی را امری نامناسب بدانند.

سرپرست اداره کل حسابرسی ویژه سازمان امور مالیاتی افزود: سازمان امور مالیاتی و وزارت اقتصاد و به طور کلی دولت هنوز نتوانسته‌اند یک نرم افزار جامع برای اخذ مالیات حقوق راه‌اندازی کنند. قانون مالیات بر ارزش افزوده به دلیل اجرای نادرست و نداشتن زیرساخت مناسب، هم سفره مردم را محدود کرد و هم درآمد قابل توجهی نصیب دولت نکرد. امروز بیشترین فرار مالیاتی مربوط به شرکت‌های صوری است که سردمداران و تصمیم‌گیران دولتی در صدر آن شرکت‌ها قرار دارند. طرح جامع مالیاتی نیز نتوانست کارایی لازم را داشته باشد و در حال حاضر هزینه آن به مراتب بیشتر از کارایی آن است. تا زمانی که اطلاعات سازمان امور مالیاتی کامل نشود، فرار مالیاتی وجود خواهد داشت؛ تکمیل اطلاعات نیز متوقف بر اصلاح قوانین مالیاتی است که در حال حاضر وضعیت مناسبی ندارد و جای تفسیرهای متعدد و متناقض دارد. بنابراین ایجاد زیرساخت‌های اطلاعاتی و بعد از آن اصلاح

قانون مالیات‌های مستقیم مهمترین اقدامات برای مقابله با فرار مالیاتی است.

«تبعیض مالیاتی» عامل مهم بالا رفتن انگیزه فرار مودیان

در ادامه نشست محمد نوری مدیر گروه مالیات اندیشکده کانون‌های تفکر ایران (ایتان)، ضمن اشاره به اینکه در اقتصاد ایران اصل بر نپرداختن مالیات است، گفت: در کشورهای پیشرفته پرداخت مالیات اصل است و فرار محدود است که با آن مقابله می‌شود. ولی در ایران به دلیل گستردگی معافیت‌ها و نرخ‌گذاری‌ها، اصل بر فرار مالیاتی است و عملاً کسی مالیات پرداخت نمی‌کند. این مسئله چه در خصوص اشخاص حقوقی و چه در مورد اشخاص حقیقی با درآمدهای بالا حاکم است. یکی از ریشه‌های این مسئله وفور درآمدهای نفتی است که در طول دهه‌های اخیر درآمد دولت را تامین کرده است ولی امروز این روند اساساً قابل تداوم نیست. در فضای کسب و کار فعلی کشور پرداخت مالیات یک استثناء است و یک احساس تبعیض وجود دارد که اجازه پرداخت مالیات عادلانه را به مودیان نمی‌دهد؛ چرا که اگر مالیات قانونی را بپردازد، به دلیل فرار مالیاتی دیگران، از آن‌ها عقب می‌افتد. به بیان دیگر در تعادل فعلی مودی که فرار مالیاتی کند برنده است و مودی که مالیات می‌پردازد، بازنده است. از طرف دیگر در تعادل فعلی ممیزی که رشوه دریافت کند برنده است و ممیزی که عادلانه برخورد کند بازنده است. این تعادل باید بهم بخورد. در معافیت‌های مالیاتی نیز به همین شکل است و همه در تلاشند برای خود معافیت مالیاتی دریافت کنند.

وی خاطرنشان کرد: این بازی باید تغییر کند و به جای معافیت مالیاتی باید اعتبار مالیاتی در نظر گرفته شود و سقف آن نیز مشخص و معین باشد؛ نه اینکه دولت یا مجلس با یک خط قانون یک حوزه را به کلی معاف از مالیات کند. اگر این تبعیض در تعادل کنونی از بین نرود، سامانه‌های مالیاتی نمی‌تواند به تنهایی مشکلی از نظام مالیاتی رفع کند. بنابراین ما باید موانع استقرار تعادل جدید را شناسایی و رفع کنیم و این مورد مسائل اجتماعی را نیز شامل می‌شود. امروز ممیز محوری و مالیات‌ستانی مبتنی بر چانه زنی برای اغلب مودیان یک نعمت است ولی باید به سمت داده محوری و مالیات‌ستانی مبتنی بر اطلاعات حرکت کنیم.

مدیر گروه مالیات اندیشکده ایتان افزود: از بعد دیگر باید توجه داشت که سامانه تنها شکل کار است و عمق آن چیز دیگری است که باید به آن توجه شود. به طور خاص در مالیات بر درآمد، باید این نکته مورد توجه قرار بگیرد که فروش هر مودی باید درآمد مودی دیگر باشد. در مالیات بر ارزش افزوده نیز چنین امری صادق است. در دنیا همه تلاش‌ها به این سمت است که احراز و صحت‌سنجی اظهارنامه‌های مالیاتی به روز و سیستمی باشد. حرکت به سمت مالیات ستانی هوشمند اجتناب‌ناپذیر است ولی در کشور ما به دلیل شکل قوانینی که تصویب می‌شود و پر از معافیت‌های مختلف است، حتماً به تشخیص عامل انسانی نیاز است و نمی‌توان اجرای آن را به طور کلی به سامانه‌ها و سیستم‌ها سپرد.

تجمیع اطلاعات کلیدی‌ترین اقدام در مقابله با فرار مالیاتی است

در ادامه نشست بهرام مردان مدیر کل دفتر بازرسی سازمان امور مالیاتی، وضعیت فعلی فرار مالیاتی در کشور را نابسامان توصیف کرد و افزود: از دهه ۱۳۶۰ طرح‌های زیادی در حوزه مالیاتی اجرایی شده اما مسئله تجمیع اطلاعات، آن طور که باید مورد توجه قرار نگرفته است. تجمیع اطلاعات مالیاتی یکی از کلیدی‌ترین اقدامات برای مقابله با تخلفات و فرارهای مالیاتی است. اما تجمیع اطلاعات و مقابله با تخلفات مالیاتی و غیره، ذی‌نفعان جدی دارد که گاهی اوقات در دولت‌ها نیز وارد شده‌اند و تلاش کرده‌اند برای نفع شخصی خودشان از تجمیع اطلاعات جلوگیری کنند.

وی ادامه داد: مسئله دیگر بحث معافیت‌های مالیاتی گسترده است که حتی به دغدغه مراجع تقلید نیز تبدیل شده است. دولت و مجلس نباید معافیت‌های گسترده و بی‌قید و شرط به هیچ‌بخش اقتصادی کشور اعطا کنند و این معافیت‌ها باید کاملاً موردی و مبتنی بر شرایط خاص و مقطعی اعطا شود. حتی سیره عملی امیرمومنان (علیه السلام) در چهار سال حکومتشان هم این‌گونه بوده است. یکی دیگر از نقاط ضعف نظام مالیاتی ما عدم محاسبه مواردی همچون میزان فرار مالیاتی و شکاف مالیاتی است. کشورهای پیشرفته همچون

بریتانیا علاوه بر برنامه‌ریزی برای مقابله با فرار مالیاتی، میزان آن را محاسبه می‌کنند و برای برنامه‌ریزی‌ها نیز هدفگذاری دقیقی تعیین می‌کنند. در حالی که در ایران اینطور نیست و ما در برنامه‌ریزی و محاسبه و هدفگذاری نیز کاستی‌های جدی داریم.

چالش‌های استفاده از فناوری اطلاعات در مقابله با فرار مالیاتی

در ادامه نشست عزیز نادر مدیرکل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی، ضمن برشمردن اهداف استفاده از فناوری اطلاعات در نظام مالیاتی کشور گفت: همواره تلاش ما در اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی این بوده است که مراجعه مودیان به سازمان کاهش یابد. هدف بعدی تسهیل و تسریع در فرآیندهای مالیاتی برای مامورین مالیاتی بوده است. همواره تلاش کردیم همکاران ما در اخذ مالیات ابزارهایی در حسابرسی و رسیدگی در اختیار داشته باشند که با زحمت کمتر و سرعت بیشتر وظایفشان را انجام دهند و فاصله بین تشخیص و وصول مالیات به حداقل برسد. من معتقدم در این زمینه در سال‌های اخیر موفقیت‌هایی حاصل شده است. هدف سوم نیز افزایش میزان تمکین مودیان و کاهش فرار مالیاتی بوده است. اساساً تمامی فعالیت‌های ما ذیل این سه هدف برنامه‌ریزی و دنبال شده است.

وی در ادامه چالش‌های پیش روی استفاده از فناوری اطلاعات در مقابله با فرار مالیاتی را برشمرد و گفت: در شناسایی و جلوگیری از فرار مالیاتی چالش‌هایی وجود دارد که اولین آن عدم همکاری دستگاه‌ها در تامین اطلاعات لازم برای سازمان امور مالیاتی است. این یک چالش بزرگ سازمان امور مالیاتی است و بدون همکاری اطلاعاتی دیگر نهادها امکان جلوگیری از فرار مالیاتی فراهم نخواهد بود. نبود فرآیند مناسب برای پالایش و پاکسازی اطلاعات نیز چالش دوم پیش روی شناسایی و جلوگیری از فرار مالیاتی است که مانع استفاده بهینه از اطلاعات موجود بوده است. چالش سوم ساختار سازمان امور مالیاتی است که موانعی را ایجاد کرده است و متناسب با کارکردهای لازم نیست. چالش چهارم اینکه در

سازمان امور مالیاتی یک مقاومت در برابر تغییر وجود دارد و این مسئله کارکرد سامانه‌ها و هر نوع تغییر را با مخاطره مواجه می‌کند. چالش بعدی ما عدم آگاهی مودیان از تکالیفشان است و برای رفع این نقیصه لازم است آموزش و اطلاع‌رسانی کافی به مودیان ارائه شود. چالش بعدی ما قدیمی بودن برخی قوانین است؛ قانون مالیات‌های مستقیم مربوط به سال ۱۳۴۵ است و در آن نگاهی به بسترهای فناوری نشده است و این مسئله شناسایی و مقابله با فرار مالیاتی با استفاده از سامانه‌ها را با چالش مواجه کرده است. چالش بعدی این است که ما به تعداد ماموران مالیاتی مجتهد مالیاتی داریم و همه قوانین را تفسیر می‌کنند و تفاسیر مختلف یکی از چالش‌های جدی ما است.

نادر همچنین خاطرنشان کرد: من معتقدم استفاده از سامانه‌های مالیاتی می‌تواند نقشی اساسی در رفع مشکلات فعلی سازمان امور مالیاتی در مقابله با فرار مالیاتی داشته باشد. هرچند نباید انتظار داشت رفع این مشکلات در زمانی کوتاه محقق شود؛ بلکه اجرایی شدن کامل قانون سامانه مودیان و پایانه‌های فروشگاهی به زمان نیاز دارد و لازم است برای تحقق اهداف آن نهادهایی همچون بانک مرکزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت همکاری لازم را با سازمان امور مالیاتی داشته باشند.

مقابله با فرار مالیاتی باید از دانه درشت‌ها شروع شود

در ادامه نشست وحید عزیزی مدیرکل دفتر بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی سازمان امور مالیاتی، مقابله با فرار مالیاتی را امری بسیار حیاتی و ضروری خواند و افزود: امروز نظام مالیاتی چه از جهت افزایش درآمدهای دولت چه تنظیم‌گری و چه جهت‌دهی به اطلاعات فعالان اقتصادی، مهم‌ترین بازوی اجرایی حاکمیت است. بنابراین انتظار می‌رود به همین اندازه دولت و حاکمیت، نقشی ویژه برای سازمان امور مالیاتی قائل شوند و این نهاد را به عنوان مرجعیت در اختیار داشتن اطلاعات اقتصادی مردم به رسمیت بشناسند. باید سایر نهادها تعریف استاندارد دریافت اطلاعات اقتصادی از سازمان‌ها و دستگاه‌های مختلف را از

سازمان امور مالیاتی بگیرند؛ این مهم لازمه استفاده بهینه از اطلاعات برای اموری همچون مقابله با فرار مالیاتی در سازمان امور مالیاتی است. بحث دیگر استفاده از شرکت‌های دانش بنیان در امر الگوهای کشف فرار مالیاتی است. به نظر من در این بخش هم به افرادی نیاز داریم که در رسیدگی با تجربه هستند و چندین سال در نظام مالیاتی کشور مشغول کار بوده‌اند و هم به افراد تازه نفس نیاز داریم که ذهنشان نسبت به فضای موجود قالب نگرفته باشد. الگوهای کشف فرار نیز در هر موضوع و صنفی باید ناظر به همان حوزه و به صورت تخصصی طراحی شود.

این کارشناس مالیاتی اولویت مقابله با فرار مالیاتی را برخورد با فراریان شناخته شده در عموم مردم عنوان کرد و افزود: شاید فرار مالیاتی برخی اصناف مثل دسته‌ای از پزشکان در مجموع، عدد زیادی نباشد اما همه مردم با آن مواجه هستند و تلاش‌های این عده برای عدم پرداخت، احساس نااطمینانی به نظام مالیاتی را افزایش می‌دهد. همچنین مقابله با افراد و مصادیق بزرگی که حساسیت افکار عمومی روی آنها وجود دارد، برای اعتمادسازی لازم است. به عنوان مثال اگر افرادی در بین متخلفان، دارای روابط سیاسی و اقتصادی جدی هستند ابتدا باید با آنها برخورد شود تا دیگران عزم حاکمیت را درک کنند. حتی لازم است برای رساندن این احساس اطمینان درخصوص مقابله با فرار مالیاتی به مردم، دادگاه‌های مالیاتی افراد معروف تشکیل شود.

مدیرکل دفتر بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی سازمان امور مالیاتی اضافه کرد: راه‌اندازی سامانه مودیان اقدامی ضروری است اما باید توجه داشت که نمی‌توان از سامانه مودیان انتظار داشت کلیه مشکلات کشور را در مقابله با فرار مالیاتی رفع کند و در هیچ جای دنیا نیز چنین تجربه‌ای که بتوان به صورت سیستمی همه مسائل مربوط به نظام مالیاتی را با هوشمندسازی رفع کرد، وجود ندارد. در سایر کشورها نیز با وجود پیشرفت‌های سیستمی، دیگر ابزارهای سازمان امور مالیاتی مانند بازرسی مالیاتی، رسیدگی موردی به ریزتراکنش‌های بانکی، بررسی گزارش‌های مردمی و ... با قوت حداکثری و با تعداد نیروی

انسانی بالا مورد استفاده قرار می‌گیرد. بنابراین نباید یک تصور غیر واقعی از هوشمندسازی ایجاد کنیم و بر مبنای آن ابزارهای واقعی و کاربردی فعلی را از سازمان امور مالیاتی سلب کنیم. به بیان دیگر نباید در این زمینه بین هوشمندسازی و سایر ابزارها، فضای دوگانه ایجاد کنیم.

عزیزی افزود: چطور می‌توانیم از هوشمندسازی صحبت کنیم وقتی اطلاعات بانکی یک مودی معروف بعد از خروج وی از کشور به دست سازمان امور مالیاتی برسد یا گزارش‌های فرار مالیاتی از سایر دستگاه‌ها نیز عمدتاً مربوط به مواردی باشد که اطلاعات کامل ندارد یا جزو اطلاعاتی باشد که برای سازمان قابل رصد و تشخیص نیست؟

برآورد دقیقی از میزان فرار مالیاتی در اقتصاد ایران وجود ندارد

در پایان نشست علی ملک‌زاده مدیر گروه مالیات اندیشکده اقتصاد مقاومتی، بالا بودن فرار مالیاتی را نشانه‌ای از وضعیت نامطلوب نظام مالیاتی کشور دانست و افزود: برآورد دقیقی از میزان فرار مالیاتی نداریم و نمی‌دانیم باید چه میزان آن را کاهش دهیم. اگر مهمترین موضوع را در فرار مالیاتی بحث تشخیص آن بدانیم، بحث اطلاعات و استفاده از سامانه‌های اطلاعاتی بسیار حائز اهمیت است. در گذشته اطلاعات به شکل قدیمی و بر اساس پر کردن اظهارنامه‌ها به دست سازمان امور مالیاتی می‌رسید و بررسی دستی حساب‌ها می‌توانست فرار مالیاتی احتمالی را کشف کند. اما امروزه تلاش شده است داده‌ها به شکل سیستمی و از مبدا به سازمان امور مالیاتی برسد که پیشرفت بزرگی محسوب می‌شود ولی همچنان نمی‌توان گفت سامانه‌ها، نظام مالیاتی را از هوش انسانی بی‌نیاز کرده است.

ملک‌زاده افزود: در کشور ما بسیاری از نهادها در ارائه اطلاعات به سازمان امور مالیاتی کم‌کاری می‌کنند. برای رفع این مشکل در دیگر کشورها بهانه گرفتن اطلاعات، اخذ مالیات نبوده است، بلکه مسئله مقابله با پولشویی و تامین مالی فعالیت‌های مجرمانه، به عنوان دلیل اصلی مطرح می‌شود. در این شرایط نهادها حق ندارند از همکاری و ارائه اطلاعات

اجتناب کنند و پس از آن همین اطلاعات برای اخذ مالیات در اختیار سازمان امور مالیاتی نیز قرار می‌گیرد. در نهایت نباید به سامانه‌ها در مقابله با فرار مالیاتی بسنده شود؛ چرا که این سامانه‌ها نیز از سوی هوش انسانی توسعه یافته است و ممکن است روزهایی در آن باشد که جز با هوش انسانی قابل تشخیص نیست. در دیگر کشورها نیز با وجود هوشمندسازی نظام مالیاتی، نیاز به کارمند نیز افزایش یافته است و ما نیز در ایران باید به این نکته توجه داشته باشیم.

این کارشناس حوزه مالیاتی در پایان گفت: اگر می‌خواهیم در بحث فرار مالیاتی بهبودی حاصل کنیم ابتدا باید وضع مطلوب و وضع فعلی خودمان را تشخیص دهیم. ظرفیت مالیات‌ستانی قانونی در کشور به مراتب بیشتر از مقدار فعلی است. یک شاهد مثال در این زمینه استفاده از کارتخوان‌ها و افزایش چند برابری مالیات مشاغل است که نشان می‌دهد حتی با همین قوانین فعلی و معافیت‌های گسترده فعلی، ظرفیت اخذ مالیات به مراتب بیشتری وجود دارد. بنابراین به عقیده من علاوه بر اطلاعات محوری، لازم است سنجش وضعیت موجود مالیات‌ستانی و میزان فرار و شکاف مالیاتی در دستور کار قرار بگیرد. همچنین لازم است معافیت‌های مالیاتی نیز ساماندهی شود و کارکرد و عایدی آن‌ها از سوی حاکمیت مورد بازبینی قرار بگیرد.

کلیپ نشست هفتم

فیلم کامل نشست هفتم

اختتامیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند»

دوم اسفند ماه ۱۴۰۱؛ وزارت امور اقتصادی و دارایی

اختتامیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» ۲ اسفندماه به همت اندیشکده اقتصاد مقاومتی و با حضور مسئولین سازمان امور مالیاتی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و جمعی از کارشناسان حوزه مالیات، در سالن شهید مدرس وزارت اقتصاد برگزار شد. در این مراسم دبیر علمی همایش، وزیر اقتصاد و مدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی به سخنرانی پرداختند و همچنین ۳ طرح سیاستی برگزیده ارائه شد. در پایان نیز از اعضای کمیته علمی همایش و ارائه دهندگان طرح‌های سیاستی منتخب تقدیر به عمل آمد.

در ابتدای این مراسم مهدی موحدی بکنظر دبیر علمی همایش و رئیس مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی، گزارشی در خصوص محورهای اصلی همایش، خلاصه‌ای از سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی کشور و همچنین گزارشی از روند نشست‌های برگزار شده ارائه کرد.

ارتباط نظام مند ساحت تصمیم سازی و تصمیم گیری ضروری است

موحدی ضمن اشاره به اهمیت تدوین طرح‌های پژوهشی قابل اجرا و مورد نیاز بخش اجرایی کشور، گفت: برای ایجاد تحول در نظامات اقتصادی اعم از بعد سیاستگذاری و یا بعد اجرایی، این ساحت باید رابطه بسیار نزدیکی با محفل‌های علمی داشته باشد که می‌توانند تصمیم سازی انجام دهند و این مهم مستلزم یک ارتباط نظام مند بین ساحت تصمیم سازی و تصمیم گیری است. در همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ما دنبال این بودیم که پاسخ‌های برآمده از نگاه اندیشگاهی را به نیازهایی که در ساحت تصمیم‌گیری چه در عرصه قانونگذاری و سیاستگذاری و چه در عرصه اجرا نیاز دارد بدهیم. به همین دلیل شیوه خاصی برای برآورده کردن این نیاز در این همایش در دستور کار قرار گرفت. تمام تلاش ما این بود که فضای متعارف و کلیشه‌ای علمی را که به طور معمول در همایش‌ها وجود دارد تغییر دهیم و فضایی را برای ارائه راهکارهای مورد نیاز کشور فارغ از چارچوب‌های محدودکننده آکادمیک، فراهم کنیم. در این فضا هر شخصی، اعم از کارشناسان و مسئولین یا حتی افراد معمولی می‌تواند حاصل کار پژوهشی خود را به این همایش ارائه دهد.

وی افزود: تعداد چکیده‌های ارسالی به کمیته علمی همایش حدود ۴۷ چکیده بود که ۳۵ طرح مورد پذیرش قرار گرفت و از آن‌ها درخواست شد که طرح سیاستی خود را ارسال کنند. از این ۳۵ طرح، تعداد ۲۹ طرح در دو روز تمام وقت مورد ارزیابی و داوری کمیته علمی قرار گرفت. بخش زیادی از این طرح‌ها از سراسر کشور و برخی توسط همکاران مالیاتی ما ارسال شده بود.

برگزاری ۷ نشست تخصصی در نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

رئیس مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی ادامه داد: در کنار این طرح‌های سیاستی، سعی ما بر این بود که این همایش به شکل یک رویداد یک روزه نباشد و در طول برگزاری افتتاحیه تا اختتامیه آن که حدود ۳ ماه بود، ۷ نشست تخصصی در حوزه‌ها و موضوعات

مختلف مالیاتی برگزار شد. سعی کردیم این نشست‌ها همگی در مراکز و نهادهای مرتبط برگزار شود.

موحدی ضمن برشمردن موضوعات ۷ نشست تخصصی برگزار شده در قالب نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، گفت: تلاش کردیم در این نشست‌های تخصصی ضمن دعوت از کارشناسان و مسئولین مرتبط، از همکاری ۵۰ اندیشکده، دانشگاه، پژوهشکده و نهاد علمی کمک بگیریم که در نهایت به جمع بندی و تدوین سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی با تمرکز بر عادلانه بودن و هوشمندی منجر شد.

وجه تمایز همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، کیفیت بالا و هزینه و تشریفات اندک

در بخش دیگری از این مراسم محمد امینی رعیامدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی، ضمن تاکید بر اهمیت مالیات در مقاوم سازی اقتصاد کشور، گفت: امیدوارم که جریان این همایش که یک جریان کارشناسی و سیاست پژوهانه بوده است بتواند به بهبود کیفیت تصمیم گیری در نظام مالیاتی کشور کمک کند. در همایش‌های مرسوم تشریفات زیاد است ولی در برخی موارد کیفیت پایین است و خروجی مطلوبی برای کشور تولید نمی‌شود. در همایش سالانه اقتصاد مقاومتی که امسال نهمین دوره آن با موضوع «نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند» برگزار شد، اندیشکده اقتصاد مقاومتی تلاش کرده است با تشریفات و هزینه کمتر، کیفیت بالایی را ایجاد کند و شرایط را برای اثرگذاری مثبت در ساحت تصمیم گیری کشور فراهم نماید. در طول ۹ سال اخیر الگوی برگزاری همایش بهبود پیدا کرده است. در همایش نهم در ابتدا افتتاحیه در سازمان امور مالیاتی برگزار شد، سپس ۷ نشست تخصصی در نهادها و دستگاه‌های مرتبط برگزار شد و همچنین طرح‌های سیاستی متعددی به دبیرخانه همایش ارسال شد که ۲۹ مورد آن به مرحله ارائه و داوری رسید و با حضور کمیته علمی همایش داوری شد که ۳ طرح برگزیده امروز در اختتامیه همایش و در حضور وزیر اقتصاد ارائه خواهد شد.

کمک به بهبود کیفیت تصمیم‌گیری و پیگیری اجرای پیشنهادات از سوی اندیشکده اقتصاد مقاومتی

وی افزود: خروجی اولیه این همایش در قالب سند اقدامات راهبردی یک جمع‌بندی از نشست‌هایی که برگزار شده و علاوه بر آن مطالعات و پژوهش‌های میدانی گروه مالیات اندیشکده است. اندیشکده اقتصاد مقاومتی تلاش کرده‌است ضمن دقیق کردن مطالعات و پژوهش‌های انجام شده در کشور، شرایط را برای پیگیری طرح‌های کارشناسی که خروجی این پژوهش‌هاست فراهم نماید.

امینی رعیا ضمن برشمردن ۱۲ اقدام راهبردی پیشنهادی این همایش برای نظام مالیاتی کشور و تشریح هر کدام از آنها، گفت: امیدواریم سازمان امور مالیاتی و دیگر نهادهای تصمیم‌گیری و قانونگذاری در کشور ضمن توجه به این اقدامات راهبردی، شرایط را برای بهبود عملکرد نظام مالیاتی کشور فراهم کنند.

عزم وزارت اقتصاد و سازمان مالیاتی برای کاهش بار مالیاتی بخش تولید

در بخش دیگری از این مراسم سید احسان خاندوزی وزیر امور اقتصادی و دارایی، ضمن تقدیر از برگزارکنندگان نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، بر ضرورت بهبود شرایط نظام مالیاتی کشور تاکید کرد و افزود: مسیر حرکت به سمت نظامات اقتصادی در بسیاری از مواقع در عملیات و اجرای ایده‌ها دچار توقف می‌شود. زمانی که من نماینده و عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی بودم، در جلسه‌ای با وزیر اقتصاد وقت پرسیدم که چرا با وجود ایده‌ها و طرح‌های متعدد، در بخش اجرا شاهد خروجی مطلوب نیستیم؛ ایشان به بنده گفت ما هم دنبال اجرای طرح‌ها هستیم ولی هماهنگی در سطح عالی دولت و پیشبرد امور در این سطح وجود ندارد. امروز در دولت ما تغییرات برای اصلاح سازکارهای معیوب و غلط را آغاز کرده‌ایم و به طور خاص در سازمان امور مالیاتی در سال‌های اخیر گام‌های متعددی

در جهت کاهش بار مالیاتی بخش تولید و افزایش اخذ مالیات از بخش‌های غیرمولد برداشته شده است.

کنترل سوداگری در کالای اساسی با ابزارهای مالیاتی ضروری است

خاندوزی ادامه داد: در حال حاضر در هیچ جای دنیا این اجازه داده نمی‌شود که دارایی‌های مردم تحت تاثیر سوداگرانی قرار بگیرد که در بازارهایی همچون ارز و مسکن اخلاص ایجاد می‌کنند. حتی اگر بخشی از مردم نیز در برخی مواقع در بازارهای دارایی وارد می‌شوند، ریشه آن در ایجاد هراسی است که از سوی معدود سوداگران ایجاد شده است. این گروه‌ها که به عنوان پیشروهای اخلاص و نابودی اقتصادی کار می‌کنند، در دیگر کشورها دست باز برای انجام مبادلات و دسترسی به نقدینگی ندارند؛ چراکه نه شغلی ایجاد می‌کنند، نه صادراتی به همراه دارند و نه به تولید ملی کمک می‌کنند و تنها به افزایش قیمت و ایجاد نوسانات گسترده در بازارهای ملک و ارز دامن می‌زنند. اینکه امروز در اقتصاد ایران دست این گروه باز است و در بازارها جولان می‌دهند، محصول دهه‌ها کم کاری در نظام مالیاتی کشور بوده است.

همایش اقتصاد مقاومتی بستر ساز ارائه طرح‌های سیاستی کاربردی

وی ضمن تقدیر از شیوه همایش سالانه اقتصاد مقاومتی در بررسی طرح‌های سیاستی، گفت: اینکه چارچوب‌های محدودکننده مقالات علمی کنار گذاشته شد و طرح‌های سیاستی که میتواند برای مسئولین و دست اندرکاران راهگشا باشد مورد توجه قرار گرفت بسیار شایسته تقدیر و تشکر است. ما هم در وزارت امور اقتصادی و دارایی، تلاش داریم در حوزه‌های مختلف از جمله مالیات، بیمه، بانک و واگذاری‌ها و غیره از نظرات کارشناسان و رویدادهایی همچون این همایش سالانه استفاده کنیم.

کلیپ اختتامیه

فیلم کامل اختتامیه

فصل چهارم

چکیده طرح‌های سیاستی مورد تایید

از حدود ۵۰ طرح سیاستی ارسالی برای دبیرخانه همایش، ۲۹ طرح در مرحله اول مورد تایید قرار گرفت و وارد فرآیند بررسی نهایی شد. از این تعداد، ۱۷ طرح سیاستی به تایید نهایی کمیته علمی رسید و حد نصاب لازم را کسب نمود.

محسن شوریده

کارکرد، اهداف و آسیب‌شناسی مالیات بر دارایی در ایران

مسئله:

مالیات بر دارایی یکی از پایه‌های مالیاتی است که با اخذ مالیات از اصل دارایی افراد می‌تواند در تحقق کاهش نابرابری در ثروت، تأمین مالی دولت و افزایش کارایی اقتصادی موثر باشد. روند آماری نابرابری ثروت، پایین بودن سهم مالیات بر ثروت از درآمدهای دولت و عدم کارایی ثروت در ایران نیازمندی استفاده صحیح از ابزار مالیات بر ثروت را نشان می‌دهد.

راهکار سیاستی:

ابتدا باید مبنای قانونی مالیات بر دارایی (ثروت) اصلاح و سپس با ایجاد زیرساخت‌های داده‌ای لازم، زمینه اخذ مالیات بر ثروت فراهم شود. بر این اساس سیستم مالیاتی نیازمند بیشتر شدن دارایی‌های مشمول مالیات است از این جهت پیشنهاد می‌شود، مالیات بر دارایی‌های دیگر از قبیل وسایل نقلیه املاک تجاری و صنعتی، طلا، فلزات گرانبها، سپرده بانکی بلندمدت، اراضی واقع در محدوده شهرها و دارایی‌های مالی و ارزشهای دیجیتال و خارجی در کنار مالیات بر ارث و حق تمبر مورد توجه قرار گیرد.

حمیدرضا بهرمن

یکپارچه‌سازی نظام مالیاتی و حمایتی در ایران

مسئله:

در شرایط کنونی نظام مالیاتی متناسب با درآمد افراد از برخی از اشخاص دارای درآمد، مالیات اخذ کرده و از برخی افراد با وجود درآمد زیاد چشم پوشی می‌کند. از طرف دیگر نظام حمایتی به دلیل ضعف در شناسایی تقریباً به صورت همگانی عمل می‌کند و یارانه نقدی را به ۷ دهک پرداخت می‌کند.

راهکار سیاستی:

می‌توان به صورت یکپارچه در قالب مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی و به مثابه برنامه‌ای جامع برای کاهش نابرابری و رفع فقر مطلق عمل کرد. در این طرح خانوار با ارائه اظهارنامه مالیاتی، درآمد خود را مشخص کرده و سازمان امور مالیاتی با استفاده از بانک اطلاعاتی خود آن را راستی‌آزمایی می‌کند. خانوارهای پردرآمد مشمول مالیات بر درآمد با نرخ‌های تصاعدی یا تناسبی شده و خانوارهای کم‌درآمد مشمول حمایت می‌شوند.

حمیدرضا سحری

بررسی ابعاد طراحی و اجرایی اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه بنگاه‌های اقتصادی ایران

مسئله:

نظر به شرایط تحریمی اقتصاد ایران و نیاز مبرم به انجام تحقیق و توسعه در صنایع برای مقاوم‌سازی اقتصاد کشور، حمایت‌های هدفمندتر از فعالیت‌های تحقیق و توسعه در بخش بنگاه‌های اقتصادی ضروری به نظر می‌رسد.

راهکار سیاستی:

طراحی اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه با ملاحظه چهار بعد اصلی تعیین گروه هدف، تعیین میزان اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، مبنای محاسبه اعتبار مالیاتی و قابلیت انتقال‌پذیری به سال‌های آینده الگوی اجرایی پیشنهادی دارای سه بعد اصلی شناسایی و تعیین پروژه‌های تحقیق و توسعه، اقلام هزینه‌کرد تحقیق و توسعه واجد شرایط و در نهایت فرآیند ارزیابی و راستی‌آزمایی هزینه‌کرد تحقیق و توسعه است.

محمد رضا شهبازی

مالیات بر سود سپرده و اثر آن در کاهش کسری بودجه دولت

مسئله:

یکی از مشکلات اصلی اقتصاد کشور وجود ناترازی در بودجه و وابستگی آن به منابع تحریم‌پذیر و ناپایدار نفت است که مانع مهمی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی به شمار می‌آید. تکیه بر درآمدهای پایدار مانند درآمدهای مالیاتی می‌تواند در راستای کاهش کسری بودجه و افزایش ثبات اقتصادی کشور تأثیر گذار باشد. افزایش کسری بودجه در سال‌های اخیر و تامین آن از طریق استقراض از بانک مرکزی و سیستم بانکی از عوامل اصلی ایجاد تورم است.

راهکار سیاستی:

یکی از راه‌های رفع ناترازی بودجه گسترش پایه‌های مالیاتی است. در این راستا مالیات بر سود سپرده می‌تواند به‌عنوان یکی از پایه‌های مالیاتی در جهت کاهش کسری بودجه مورد استفاده سیاست‌گذار قرار گیرد. نکته قابل توجه این است که مالیات بر سود سپرده علاوه بر کارکرد تامین منابع مالی می‌تواند در جهت بهبود شاخص‌های عدالت نیز موثر واقع شود.

محمد عبدوسی

شناسایی حسابهای اجاره‌ای مرتبط با فرار مالیاتی پزشکان با استفاده از حاکمیت داده

مسئله:

بسیاری از پزشکان یا از کارتخوان‌های مرتبط با فعالیت صنفی غیر از پزشکی نظیر خیاطی، میوه‌فروشی و ... استفاده می‌کنند یا مبلغ ویزیت را به صورت نقدی دریافت کرده و یا با استفاده از شماره کارت خود یا دیگران اقدام به اخذ هزینه ویزیت می‌نمایند و ضمن اذیت مردم، فرار مالیاتی می‌کنند.

راهکار سیاستی:

با استفاده از تحلیل‌های آماری روی داده‌های اطلاعاتی مانند میزان واریزی و زمان آن می‌توان حسابهای مشکوک را شناسایی نمود.

محمد عبدوسی

شناسایی شرکتهای صوری و کد فروش با استفاده از هوش مصنوعی

مسئله:

شرکتهای صوری و کاغذی شرکتهایی هستند که با اخلال در نظام اقتصادی سعی می کنند فاکتورهای غیر واقعی ارائه داده و باعث هدر رفت هزاران میلیارد از مالیاتی که باید به دولت پرداخت شود گردند.

راهکار سیاستی:

استفاده از هوش مصنوعی و الگوریتمهای داده کاوی و یادگیری عمیق نقش ویژه ای را در کشف و شناسایی تقلب ایفا می کند و این الگوریتم ها می توانند با استفاده از داده های مستخرج از منابع مختلف خروجی های مطلوبی را ارائه دهند.

اصلاح نظام مالیاتی در بخش حمل بار جاده‌ای

مسئله:

خدمات حمل و نقل از مالیات بر ارزش افزوده معاف است. این مسئله علاوه بر آنکه عملاً تأثیری در توسعه شرکت محوری ندارد، از سویی موجب تشدید ناکارآمدی و فرار مالیاتی از سوی شرکت‌ها شده و از سوی دیگر، نوعی تعارض منافع با اهداف در سازمان راهداری به عنوان متولی این بخش، پدید آورده است.

راهکار سیاستی:

پیشنهاد می‌شود مالیات بخش راهداری یا همان عوارض جاده‌ای که به خزانه دولت واریز می‌شود، بجای بارنامه، از روی سوخت دریافت شود. در سال ۱۴۰۰ مجموع عوارض جاده‌ای رقمی بین ۱۲ تا ۱۳ ه. م. ت بوده است.

امیر شرفی

ارائه الگوی مطلوب مالیات ستانی از رمزارزها

مسئله:

رمزارزها از سه کارکرد اصلی پول یعنی واسطه مبادله، معیار سنجش ارزش و ذخیره ارزش، بیش از هر چیز کارکرد سوم را با خود به همراه داشتند و سهولت مبادله بین انواع مختلف رمزارزها فرصت مناسبی به منظور انباشت و ازدیاد ثروت برای سفته‌بازان فراهم آورد. با بروز چنین مسئله‌ای باب تحقیقات اقتصادی فراوانی باز شد که از جمله آن می‌توان به لزوم اخذ مالیات از فعالیت‌های مربوط به رمزارزها با توجه به فضای به‌شدت سفته‌بازانه آنها اشاره کرد.

راهکار سیاستی:

اگرچه ضرورت مالیات‌ستانی از رمزارزها با توجه به فضای سفته‌بازانه آنها بر کسی پوشیده نیست؛ اما توجه به این نکته ضروری است که اخذ مالیات نباید به‌گونه‌ای صورت بگیرد که مزایای این پدیده را نیز از بین ببرد.

محمد علی طاهری مهر

مالیات خودکار بر تراکنش‌ها

مسئله:

کارکرد درآمدی، تنظیمی و بازتوزیعی سه کارکرد مالیات در نظام اقتصادی و مالی یک کشور هستند. وجود نقص‌های فراوان در هر یک از کارکردهای مالیات در ایران، نظام مالیاتی کشور را به نظامی ناعادلانه تبدیل کرده‌است.

راهکار سیاستی:

باتوجه به مسائل مطروحه فوق راجع به اینکه هر سه کارکرد مالیاتی در نظام فعلی مالیاتی نقض می‌شود و تولید در این نظام مالیاتی متضررترین بخش است توجه به رویکردهای عادلانه و شفاف در نظام مالیاتی ایران ضروری به نظر می‌رسد که پیشنهاد نظام مالیاتی ATP (مالیات خودکار بر تراکنش‌ها) در همین راستا، کارساز خواهد بود.

محمد مختوای

نقش راهبرد اطلاعات اشخاص ثالث در کاهش شکاف مالیاتی

مسئله:

فرار و اجتناب گسترده مالیاتی موجب می‌شود دولت در تخصیص منابع برای امور جاری دچار اختلال و کمبود شود و برای جبران این نقیصه به راهکارهای تورم‌زا از جمله استقراض از بانک مرکزی متوسل شود. از این رو کاهش فرار و اجتناب مالیاتی نقش مؤثری در ثبات اقتصادی کشور ایفا می‌کند.

راهکار سیاستی:

سازمان امور مالیاتی با ارتقای سامانه سوت زنی خود و تغییر نظام پرداخت جوایز (افزایش مشوق‌ها) و همچنین مدیریت ریسک مودیان مالیاتی می‌تواند نسبت به استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث برای مبارزه با فرار مالیاتی و کاهش شکاف مالیاتی اقدام کند.

رگولاتوری مبادلات رمزارزها بر پایه حساب ابری مرکزی

مسئله:

آمارهای غیررسمی حاکی از آن است که در سال ۱۴۰۱ روزانه حداقل حدود هزار و به طور میانگین ۳ تا ۵ هزار میلیارد تومان مبادلات رمزارز در کشور صورت می‌گیرد. مبادلاتی که نه تنها نظارتی بر آن و جریان مالی مرتبط با آن وجود ندارد، بلکه به واسطه اینکه عملاً معاف از مالیات و سایر محدودیت‌های تراکنش‌های مالی است، به نوعی دارای مزیت رقابتی نسبت به سایر بازارها است.

راهکار سیاستی:

برای کنترل و اعمال حاکمیت بر حوزه رمزارزها بر پایه دو محور «ایجاد یک ابزار» و «تنظیم‌گری روابط حاکم بر آن» چند جنبه مدنظر قرار گیرد: ۱- بهره‌گیری از ویژگی‌های منحصر بفرد بلاک‌چین‌ها از جمله امکان رصد جریان مالی روی زنجیره بلاک ۲- توجه به زیرساختها و توانمندی‌های بالقوه و بالفعل موجود در کشور نظیر ویژگی‌های شبکه پرداخت، بستر کیف پولهای دیجیتال و الکترونیک بانک مرکزی، قابلیت‌های فعالان حوزه رمزارزها از جمله پلتفرم‌های داخلی و نهایتاً بانکهای اطلاعاتی موجود (سجام، ام‌تا، ثنا و ...) ۳- حفظ منافع، عدم ایجاد محدودیت و کمترین تاثیر بر روی کلیه بازیگران فعلی این بازار (کاربران، صرافان، پلتفرم‌ها، استخراج‌کنندگان و ...)

رضا میرزایی

کاربرد GIS در سیستم مدیریت مکانی مالیات بر خانه‌های خالی

مسئله:

روش جمع‌آوری اطلاعات در اجرای قانون مالیات بر خانه‌های خالی دچار چالش‌ها و ایرادات فراوانی است. شناسایی خانه‌های خالی بر اساس خوداظهاری و اطلاعات سامانه ملی املاک و اسکان کشور، عملاً دچار شکست شده است و اثرات اجرای قانون برای کاهش قیمت اجاره مسکن به نتیجه نرسیده است.

راهکار سیاستی:

تجربه کشورهای زیادی در عملیاتی نمودن اخذ این نوع مالیات همگی حاکی از ضرورت بهره‌مندی از فناوری‌های نوین در این امر است. کشورهای زیادی در سال‌های اخیر با بهره‌مندی از فناوری سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) در ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی مکان و اتصال آن به پایگاه‌های اطلاعاتی توصیفی موجود، توانسته‌اند ارزیابی و مدیریت مالیات بر دارایی‌ها را ساده نموده و فرآیند جمع‌آوری مالیات را بهبود بخشند.

محمد قائدامینی

تأثیر وضع مالیات‌های تنظیمی بر کنترل متغیرهای پولی (رهیافتی از نظریه درون‌زایی پول)

مسئله:

زمانی که فعالیت‌های نامولد و سفته‌بازانه بدون هزینه باشند، علاوه بر اینکه به عنوان رقیب تولید عمل می‌کنند، منجر به تغییر رفتار متغیرهای پولی (از جمله رشد نقدینگی) نیز می‌شوند. این رشد درون‌زای نقدینگی در ادامه منجر به تورم عمومی می‌گردد.

راهکار سیاستی:

مالیات‌های تنظیمی (از جمله مالیات بر عایدی سرمایه) از طریق ایجاد هزینه و محدودیت بر فعالیت‌های نامولد و سفته‌بازانه می‌تواند به عنوان نقطه شروع موثری در چارچوب یک بازی تکرار شونده برای کنترل مسأله‌ی تورم در اقتصاد ایران عمل نماید. این پایه مالیاتی می‌تواند تخصیص و هدایت بهینه منابع و کاهش نابرابری درآمدی ناشی از وجود دارایی را نیز به دنبال داشته باشد. وضع هوشمندانه و دقیق مالیات و توجه به نرخ آن، تقاضای کاذب و سوداگرانه موجود در بازارهای غیرمولد را حذف می‌کند و منابع نقدینگی موجود در این بازارها را به سمت فعالیت‌های مولد مانند ساخت و ساز سوق خواهد داد.

مالیات ساخت و فروش (ماده ۷۷) مشکلات و راهکارها

مسئله:

مالیات ساخت و فروش (ماده ۷۷ ق.م.م) دارای مشکلات اجرایی و فنی است. این ماده در تشخیص زمان مودی شدن شخص ابهام دارد. معافیت‌های اعطایی آن غیرهدفمند و ناکاراست. موجب اجتناب مالیاتی اشخاص حقوقی شده است و قیمت‌گذاری عرصه نقص دارد.

راهکار سیاستی:

این ماده نیازمند بازطراحی است. باید مضمولین این ماده بازتعریف شوند و پیشنهاد این است که با تعاریف موجود در بستر اجرایی طرح مالیات بر عایدی سرمایه این کار انجام گیرد. همچنین ساز و کار اخذ و محاسبه مالیات باید مبتنی بر سامانه مودیان متفاوت گردد و معافیت‌های اعطایی مبتنی بر معافیت مالیات بر درآمد اتفاقی تعریف شده در طرح مالیات بر عایدی سرمایه تعریف شوند.

جواد اسکندری

اظهارنامه پیش فرض، کاربردها و مزایای آن مبتنی بر تجارب سایر کشورها

مسئله:

«شناسایی و تشخیص درآمد» پیش نیاز محاسبه و اجرای هرگونه مالیات بر درآمد است. اکنون شناسایی درآمد افراد از فرآیندی غیرکارآمد و پرهزینه انجام می‌پذیرد و موجب نارضایتی مودیان و فرار مالیاتی شده است.

راهکار سیاستی:

با تغییر فرآیند تشخیص درآمد مودی به فرآیند اظهارنامه پیش فرض و گرفتن اطلاعات اشخاص ثالث برای تولید اظهارنامه و خدمت به مودی در مقابل رویکرد الزام به مودی، هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی کاهش قابل توجهی خواهد داشت. تعامل غیرضرور میان مودیان و سازمان نیز کاهش قابل توجهی خواهد داشت و دقت و سرعت بالا در پردازش داده‌های مالیاتی و گزارش نتایج به مودیان بدست خواهد آمد.

مهدی بنده علی

مدل مطلوب مالیات یکپارچه بر مجموع درآمد برای ایران

مسئله:

ساختار مالیات بر درآمد کنونی در ایران بسیار ناعادلانه است به نحوی که در آن نه عدالت افقی رعایت می‌شود و نه عدالت عمودی. در صورت تداوم سبک فعلی مالیات بر درآمد همچنان شاهد شکاف، نابرابری و تبعیض خواهیم بود.

راهکار سیاستی:

طبق تجربه جهانی یکی از روشهای مهم در جهت کاهش نابرابری، اعمال صحیح مالیات بر مجموع درآمد است. برای تغییر وضعیت فعلی نیاز است که قانون و مدل جدیدی برای مالیات بر مجموع درآمد در نظر گرفته شود.

مهدی حکیمی - روح الله علی نژاد

ضرورت بازنگری در چارچوب تقنینی قواعد مرور زمان مالیاتی

مسئله:

وجود نارسایی های جدی در قاعده مرور زمان مالیاتی و ایجاد مشکلاتی نظیر تنزل در کیفیت فرایند حسابرسی و مشمولیت جرائم مربوطه

راهکار سیاستی:

تغییر قواعد مربوط به مرور زمان مالیاتی با تعدیل در جنبه لاوصولی مرور زمان مالیاتی،
ترمیم در بازه های زمانی مرور زمان و...

سند اقدامات راهبردی نظام مالیاتی کشور

مقدمه

نظام مالیاتی مهمترین عنصر ساختار سیاست‌های مالی در اقتصاد است. عملکرد مناسب و متوازن نظام مالیاتی بر سایر سیاست‌های اقتصادی و رفاهی کشور تاثیرگذار است. لذا کشورها در طراحی و تحلیل اثرات نظام مالیاتی حساسیت بسیار زیادی به خرج می‌دهند و بهبود مستمر نظام مالیاتی از برنامه‌های همیشگی نظامات مالیاتی موفق دنیاست.

طراحی نظامات مالیاتی از اصول و چارچوب‌های مبتنی بر ارزش‌ها نشئت می‌گیرد و شناخت و تبیین اصول، گام اساسی در انسجام‌بخشی به قوانین و مقررات بوده و راهگشای حل مسائل اختلافی در نظام مالیاتی و طراحی پایه‌های مالیاتی است. لذا لازم است قبل از ترسیم راهبردها و راهکارهای عملیاتی حل مسائل نظام مالیاتی، اصول موضوعه و مورد پذیرش و منطبق با ارزش‌های اسلامی و اقتصاد مقاومتی را مرور کرد.

تعریف مالیات

قبل از بیان اصول، باید به تعریف مالیات پرداخت. مالیات، برداشت دولت از منابع بخش خصوصی است بدون اینکه تعهدی از ناحیه دولت نسبت به پرداخت کننده ایجاد شود. (برخلاف عوارض و استقراض)

الزامات و اصول طراحی ساختار مالیاتی عادلانه و کارا

در این بخش به صورت فهرست‌وار و خلاصه به مهمترین اصول و الزامات طراحی یک ساختار مالیاتی مناسب برای نیل به بالاترین سطح عدالت و کارایی اشاره می‌شود. این اصول عبارتند از:

- ۱- توزیع بار مالیاتی باید عادلانه باشد. (پرداخت سهم عادلانه)
- ۲- هر مودی باید بر اساس درآمد خود و به میزان توانایی‌اش مالیات بپردازد. (اصل توانایی پرداخت)

۳- هر مودی باید بر اساس منفعتی که از خدمات عمومی بدست می‌آورد، مالیات بپردازد.
(اصل منفعت)

۴- اصل توانایی پرداخت از حیث عدالت مالیاتی بر اصل منفعت اولویت دارد و باید عدالت از حیث افقی (پرداخت مالیات یکسان برای افراد با درآمد یکسان) و از حیث عمودی (پرداخت مالیات با نرخ‌های بالاتر برای افراد با درآمد بالاتر با رعایت قاعده چشم‌پوشی یکسان از سطح رفاه) رعایت شود.

۵- مالیات در بازارهای کارا و بدون شکست باید خنثی باشد. (اثر حداقلی بر تصمیمات اقتصادی در بازارهای کارا)

۶- استفاده تنظیم‌گرانه از مالیات باید با اولویت رعایت عدالت باشد. (تنظیم‌گری با رعایت عدالت)

۷- نظام مالیاتی باید دستیابی به رشد و تثبیت اقتصادی را تسهیل نماید. (تسهیل‌گری رشد و تثبیت)

۸- نظام مالیاتی باید جامع، مانع و قابل فهم برای همه باشد و در عین رعایت عدالت که ناگزیر از عدم رعایت سادگی است، تلاش شود که پیچیدگی‌ها کاهش یابد، زیرا که پیچیدگی زیاد خود موجب فرار مالیاتی و عدم رعایت عدالت است. (تفسیرناپذیری و سادگی با رعایت حداکثری عدالت)

۹- هزینه اداره نظام مالیاتی و تمکین مالیاتی باید در حداقل ممکن و سازگار با سایر اهداف باشد. (حداقلی بودن هزینه وصول با رعایت سازگاری اهداف)

۱۰- مبنای اصلی مالیات‌ستانی از حیث عدالت مالیاتی، به ترتیب درآمد، مصرف و ثروت است و مالیات بر ثروت به عنوان مالیات تکمیلی به خصوص هنگامی که تمامی انواع درآمدها مشمول مالیات نشده و یا فرار مالیاتی گسترده در نظام مالیاتی وجود دارد، لازم است. ترکیب و انتخاب مبنای مالیاتی در تناظر مستقیم با ساختارها و سیاست‌های

کلان اقتصادی است.

- ۱۱- تبعیض و تخفیف مالیاتی برای درآمد حاصل از کار و دستمزد باید نسبت به درآمد حاصل از سرمایه و علی‌الخصوص سرمایه راکد و غیرمولد بیشتر باشد.
- ۱۲- از یک شخص به خاطر کسب درآمد از یک منبع یا مصرف از یک کالای مصرفی نباید بیش از یکبار مالیات گرفت. (عدم اخذ مالیات مضاعف)

اقدامات راهبردی حل مسائل نظام مالیاتی ایران

بعد از مرور اصول طراحی ساختار عادلانه نظام مالیاتی، می‌توان با همگرایی و انسجام مناسب‌تری برای حل مسائل نظام مالیاتی ایران اندیشید و راهکارهای متناسب با اصول و اهداف نظام مالیاتی ارائه داد. نظام مالیاتی ایران نزدیک به یک سده قدمت دارد و در این بازه دچار تغییر و تحولات فراوانی شده است. فقدان دید کلان به مالیات و عدم شناخت اثرات اقتصادی این ابزار سیاستی، موجب بروز مشکلاتی در تامین اهداف و کارکردهای مالیات شده و از سوی دیگر اثرات اقتصادی منفی و نامناسب پدید آورده است.

نظام مالیاتی ایران از دو بخش نهاد قانونی و نهاد مجری تشکیل شده است. قوانین و مقررات و سازمان امور مالیاتی اجزای اصلی نظام مالیاتی هستند. مأموریت اصلی سازمان امور مالیاتی، وصول کارا و عادلانه درآمدهای مالیاتی کشور وفق قوانین و مقررات از طریق طراحی و استقرار نظام مالیاتی هوشمند و ارتقاء تمکین داوطلبانه مودیان است.

اصلاح نظام مالیاتی باید در ابعاد قانونی و اجرایی صورت پذیرد. محورهای اصلاح نظام مالیاتی در محورهای حکمرانی مالیاتی، ترکیب و پایه‌ها، فرآیند و فناوری، شاخص‌های عملکردی و کارکردها و آثار طراحی شده و در این راستا اقدامات راهبردی پیشنهاد می‌گردد:

یکپارچه سازی نظام تقنینی و نظارتی مالیاتی با تشکیل شورای عالی سیاستگذاری مالیه عمومی

نظام مالیاتی در ایران از حیث سیاستگذاری و اجرا یکپارچه نیست و مسیر طولانی روند قانونگذاری، انحراف از اهداف تصمیم‌سازان، اثرگذاری ذینفعان، امکان تضعیف انسجام کلی قانون و غیره از آسیب‌های این نظام تقنینی است که کارکرد لازم سیاست مالیاتی را دچار خدشه می‌کند. لازم است به منظور ایفای نقش سیاستگذاری و ارزیابی عملکرد سازمان امور مالیاتی و نهادهای مرتبط با مالیه عمومی دولت، شورای عالی سیاستگذاری مالیه عمومی تشکیل شده و پیشنهاد قوانین لازم و نظارت از این مسیر صورت گیرد.

تنقیح قوانین مالیاتی و تدوین و تجمیع مواد قانونی مالیاتی در قوانین مادر مالیاتی

قوانین و مقررات متعدد، پیچیده، تفسیرپذیر و بعضاً متناقض، عدم وجود تعاریف مرجع و مشخص از مفاهیم و حقوق مالیاتی، احکام مالیاتی موجود در برنامه‌های توسعه، بودجه‌های سالانه و سایر قوانین و در کنار آنها بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مالیاتی صادر شده سبب درهم ریختگی و چندپارگی در قوانین مالیاتی کشور شده و زمینه فساد و فرار مالیاتی و همچنین بی‌ثباتی در اقتصاد کشور و درآمدهای دولت را فراهم کرده است. ضمن اینکه وجود چنین فضای مبهمی در قوانین مالیاتی موجب سردرگمی ماموران سازمان مالیاتی و ابطال چندین باره آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و آرای مالیاتی توسط دیوان عدالت اداری شده است. از سوی دیگر پیچیدگی قوانین موجب مراجعه بالاجبار مودیان به مشاوران مالیاتی شده که هزینه‌ها و عدم رضایت مودیان را افزایش داده است. پیشنهاد می‌شود کارگروهی متشکل از نمایندگان دولت و قوه مقننه و خبرگان حقوقی تشکیل شده و بازنگری موسعی در قوانین و مقررات مالیاتی صورت پذیرد و ضمن ارائه لایحه‌ای به مجلس، قوانین اضافی و مزاحم حذف و قوانین پراکنده در قوانین مادر مالیاتی (قانون مالیات‌های مستقیم، قانون مالیات بر

ارزش افزوده و قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان) تجمع شده و تغییرات لازم انجام گیرد.

بازطراحی ساز کار اعطای مشوق‌های مالیاتی و تعیین مخارج مالیاتی در بودجه سالانه

مشوق مالیاتی معنایی فراتر از معافیت مالیاتی دارد و ابزارها و سازکارهای متعددی نظیر معافیت، تخفیف، اعتبار، تعطیلی، تقسیط، هزینه قابل قبول، نرخ صفر و غیره را شامل می‌شود که به کارگیری هر ابزار، بسته به نوع هدف سیاستگذار متفاوت است. نظام مشوق‌های مالیاتی در ایران بسیار پراکنده است و دامنه گسترده‌ای از فعالیت‌ها را شامل می‌شود به طوری که بر اساس بررسی‌های غیررسمی، بین ۴۰ تا ۴۵ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور به دلیل اعطای انواع مشوق‌های مالیاتی از پرداخت مالیات معاف است. ایرادها و پیامدهای دیگر نظام مشوق‌های مالیاتی ایران، غیرهدفمندی، عدم اصابت به مخاطبان، زماندار نبودن، بسترسازی عدم شفافیت، فساد و فرار مالیاتی، عدم ادراک دولت از میزان مخارج مالیاتی و غیره است. در واقع مشوق‌های مالیاتی همیشه اثرات مثبت ندارند بلکه ممکن است چالش‌هایی ایجاد کنند و باید هزینه-فرصت آن‌ها سنجیده شود. بنابراین، لازم است که اهداف، اصول و سازکارهای اعطای مشوق‌های مالیاتی مورد بازبینی قرار گیرد و مخارج مالیاتی به عنوان یک شاخص کمی قابل سنجش و ملموس هر ساله توسط دولت (سازمان مالیاتی یا سازمان برنامه) اندازه‌گیری و در بودجه سالیانه منتشر شود.

تغییر نرخ‌های مالیات بر ارزش افزوده با کاهش نرخ کالاهای اساسی و افزایش نرخ کالاهای لوکس

به لحاظ نظری مالیات بر ارزش افزوده اثر اختلال‌زایی بر تولید ندارد و نسبت به سایر درآمدهای مالیاتی از هزینه وصول پایین‌تر و پایداری بیشتری برخوردار است. طرفداران

سرمایه‌گذاری بر توسعه مشمولیت و نرخ این مالیات تاکید دارند، اما طرفداران عدالت معتقدند مالیات بر ارزش افزوده همخوانی لازم را با عدالت ندارد. آن‌ها معتقدند از آنجا که مالیات بر ارزش افزوده یک نوع مالیات بر مصرف است لذا مالیاتی «تنازلی» است. به این معنا که این مالیات بدون توجه به اینکه پرداخت کننده مالیات چه میزان توانایی مالی برای پرداخت دارد، آن را مشمول مالیات می‌کند. لذا در مورد مالیات بر ارزش افزوده یک کالای خاص که توسط یک فرد غنی و یک فرد فقیر خریداری شده، تفاوتی در میزان مالیات پرداختی مشاهده نمی‌شود و این مالیات اثرات ضدتوزیعی دارد. لذا از بعد عدالت مالیاتی، باید رفتار متفاوتی از جهت نرخ داشت و کالاهای اساسی با نرخ کمتر و کالاهای گرانبه با نرخ‌های بالاتری مشمول مالیات شوند.

تمرکز بر مالیات بر ثروت، دارایی و اشخاص حقیقی و کاهش فشار بر بخش تولیدی و شفاف

مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی یا همان مالیات بر درآمد شرکت‌ها، یکی از زیرمجموعه‌های مالیات‌های مستقیم است که نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی دارد. در طول تاریخ نظام مالیاتی، اشخاص حقوقی و تولیدی همواره به دلایلی چون سهل الوصول بودن اخذ مالیات، هزینه‌های سیاسی و اجتماعی نسبتاً پایین مالیات‌ستانی از این بخش و رسمی و شفاف بودن، به عنوان یکی از منابع مهم تامین مالی بودجه مورد توجه دولت‌ها بوده است. لذا نحوه سیاست‌گذاری و قانونگذاری در این حوزه باید به گونه‌ای باشد که جنبه درآمدی مالیات کمترین اختلال‌زایی و اثر انگیزشی منفی را در اقتصاد داشته باشد. از سوی دیگر ثروت‌های بادآورده و حبس شده که عموماً از طریق فرار مالیاتی و روش‌های غیرمولد از چرخه مالی اقتصاد خارج شده‌اند کمترین مالیات ممکن را تحت عنوان مالیات بر ثروت و دارایی می‌پردازند. لذا لازم است تمرکز بار مالیاتی از فعالیت‌های رسمی و تولیدی به سمت مالیات بر ثروت و دارایی و مبتنی بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی (TIP) حرکت کند.

هوشمندسازی با ملاحظه نقش آفرینی موثر عامل انسانی و کاهش اعمال سلیقه و انحرافات

با پیچیده‌تر شدن نظام مالیاتی، تعدد فرآیندها و گسترش دایره مضمولین و مودیان، ضرورت استفاده از ظرفیت فناوری اطلاعات بالاتر می‌رود. همچنین می‌توان با هوشمندسازی نظام مالیاتی نیز از دخالت عامل انسانی کاست. ایفای نقش آزادانه عامل انسانی در تشخیص و وصول و سایر فرآیندهای مالیاتی، می‌تواند زمینه‌ساز اعمال سلیقه، فساد و دعاوی مالیاتی شود. باید در نظر داشت که هوشمندسازی نظام مالیاتی به منظور کاهش دخالت عامل انسانی به معنای حذف نیروی انسانی نیست، بلکه در صورت استقرار نظام هوشمند مالیاتی، نیاز بیشتری به نیروی انسانی ماهر و کارآمد احساس خواهد شد. در واقع نقش آفرینی نیروی انسانی موثر و سالم خواهد بود و مقابله با انحراف در اهداف مالیاتی با طراحی صحیح فرآیندها امکان‌پذیر می‌گردد. عامل انسانی باید نقش فرمانروا و مغز مجموعه را ایفا کند و با بروزرسانی فرآیندها و سامانه‌ها و راهبری آن‌ها، پیچیده‌ترین رفتارها را مدیریت نماید.

استفاده کارا از اطلاعات اشخاص ثالث و حرکت به سمت تولید اظهارنامه پیش فرض

سامانه مودیان با همه مزیت‌هایی که ایجاد می‌کند، برای دریافت همه اطلاعات کافی نیست. اکتفا کردن به سامانه مودیان به دلیل پیچیدگی رفتار انسانی و بر اساس تجربه جهانی متمر ثمر نخواهد بود. زیرا که رفتار انسان متناسب با شرایط تغییر می‌کند و به صورت کامل با برنامه‌نویسی و سامانه‌ها قابل کنترل نیست. لذا ضروری است از روشی استفاده شود که بدون تغییر بنیادین در قوانین و نیروی انسانی سازمان و با تکیه بر امکانات و اطلاعات موجود به مقابله با فرار و اجتناب مالیاتی اقدام کند. اقدام مکمل سامانه مودیان، دریافت اطلاعات اشخاص ثالث و سازماندهی دقیق برای استفاده از این اطلاعات است. تجربه جهانی نشان می‌دهد، این اقدام به کاهش بار اداری، افزایش سرعت، دقت و کیفیت حسابرسی، کاهش

معنادار فرار مالیاتی و افزایش رضایت مودیان منجر می‌شود. بنابراین فناوری استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث باید به منظور دریافت و پردازش گزارش‌های همگانی، سوت‌زنی و ذینفع‌محور علاوه بر دریافت اطلاعات از نهادهای رسمی، طراحی شود. بعد از دریافت اطلاعات از اشخاص ثالث باید برنامه و طراحی مناسب برای استفاده بهینه از این اطلاعات داشت و با استفاده از این اطلاعات و اطلاعات سامانه مودیان، اظهارنامه پیش‌فرض و یا از پیش پر شده تولید نمود. این اقدام ضمن کاهش هزینه‌های مدیریت نظام مالیاتی، رضایت‌مندی مودیان را به شکل ویژه‌ای افزایش خواهد داد.

ارتقا و پایش مستمر شاخص‌های عملکردی به ویژه شکاف و تمکین مالیاتی

شاخص‌های عملکردی نمایانگر وضعیت موجود و ابزارهای مهمی برای اتخاذ سیاست مناسب برای رسیدن به وضع مطلوب هستند. درک عملکرد نظام مالیاتی و کارایی آن نیازمند استفاده از معیارها و شاخصه‌هایی است که بتواند به خوبی وضعیت نظام مالیاتی را در ابعاد مختلف نمایش دهد. برای مشخص کردن شاخص‌های مناسب مالیاتی باید توجه داشت که این شاخص‌ها باید صحیح، دقیق و معتبر باشند. شکاف و تمکین مالیاتی دو شاخص بسیار مهمی هستند که به طور مستقیم نمایانگر وضعیت کارایی نظام مالیاتی در مهمترین هدف و کارکرد خود، یعنی کارکرد درآمدی است. درک حجم شکاف مالیاتی و برآورد آن به سیاستگذار کمک می‌کند با استفاده از ظرفیت موجود، کارایی نظام مالیاتی را بالا ببرد و با کشف عوامل شکاف مالیاتی، نارسایی‌ها و عملکردهای نامناسب را کاهش دهد. برآورد و تحلیل شکاف مالیاتی می‌تواند پایه اصلاحات مالیاتی از نظر ساختاری، قانونی، فرآیندی، نرم و حتی عوامل بیرونی باشد. در واقع درک میزان کارایی نظام مالیاتی به یک شاخص مناسب به نام شکاف مالیاتی و یا نرخ تمکین داوطلبانه نیاز دارد. اهتمام جدی سازمان‌های مالیاتی در

سراسر جهان، نظیر بریتانیا، کانادا، آمریکا و استرالیا در برآورد شکاف مالیاتی به طور مستمر و تلاش برای کاهش هرچند ناچیز شکاف مالیاتی نشان از اهمیت این شاخص دارد. در شرایط فعلی نظام مالیاتی ایران، مهم‌ترین اقدامات عملیاتی جهت کاهش شکاف مالیاتی جدای از اقدامات بلندمدت در تغییر ساختار نظام مالیاتی، اقدامات کوتاه‌مدت و میان‌مدت است که اولین اقدام در این زمینه باید پایش، تحلیل و برآورد مستمر وضعیت شکاف مالیاتی باشد.

تحول در حکمرانی داده با تمرکز بر داده‌های کلیدی و یکپارچه‌سازی تولید داده با محوریت مالیات

حجم داده‌های مالیاتی که سازمان امور مالیاتی دریافت می‌کند بسیار بالاست و برای بهره‌گیری صحیح از این داده‌ها تحقق حکمرانی داده در مالیات ستانی بسیار ضروری است. حکمرانی داده یک مفهوم کلان و راهبردی است و علاوه بر حوزه مالیات می‌تواند مزایای متعددی را در حوزه‌های دیگر نیز برای کشور رقم بزند. یکی از مهمترین اقدامات در این زمینه تمرکز بر داده‌های کلیدی است که مخرج مشترک همه پایه‌های مالیاتی است که تراکنش‌های بانکی، اطلاعات تسهیلات بانکی و مالکیت و نقل و انتقال املاک، خودرو، ارز و طلا را شامل می‌شود. تمرکز بر این داده‌های کلیدی می‌تواند با هزینه و زمان کمتر، درآمد مالیاتی بیشتری را در عین بهبود عدالت مالیاتی محقق کند. همچنین برای رفع مشکل عدم یکپارچگی داده‌ها که منجر به کاهش بهره‌وری داده می‌گردد، داده‌های مالی باید با تعریف استاندارد مشترک دریافت داده بین سازمان امور مالیاتی و سایر نهادها، به شکل متمرکز و یکپارچه در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار بگیرد. حاکمیت باید سازمان مالیاتی را به عنوان مرجعیت در اختیار داشتن اطلاعات اقتصادی مردم به رسمیت بشناسد و باید سایر نهادها تعریف استاندارد دریافت اطلاعات اقتصادی از سازمان‌ها و دستگاه‌های مختلف را از سازمان امور مالیاتی بگیرند.

استفاده از ظرفیت فناوری‌های مالی و برون سپاری تحلیل داده برای تامین مقاصد مالیاتی

در سطح اطلاعات معمولاً در گام اول یک سطح اتوماسیون وجود دارد که شامل استانداردسازی، تبادل و موارد مشابه می‌شود. سطح دوم پردازش اطلاعات است و سطح سوم داده هوشمند شده و در واقع استفاده نهایی از داده‌هاست. سازمان امور مالیاتی با وجود تلاش‌های زیادی که صرف جمع‌آوری اطلاعات کرده، همچنان در سطح اول یعنی جمع‌آوری داده‌ها قرار دارد و هنوز در پردازش و دسته‌بندی داده‌ها پیشرفت زیادی را رقم نزده است و در گام بعدی نیز باید وارد فاز استفاده هوشمندانه از داده‌ها در زمان و مکان مناسب شود. در واقع در حال حاضر یک انباره از اطلاعات مالیاتی وجود دارد ولی برنامه روشنی برای پردازش آن‌ها در دستور کار قرار نگرفته است. البته سازمان به دلیل کمبود نیروی انسانی متخصص در این زمینه و حجم بالای سایر کارها، فرصت چندانی برای پردازش اطلاعات ندارد ولی می‌تواند با برون‌سپاری در بستری امن، چنین قابلیت‌هایی را فعال کند. نبود آیین نامه مربوط به محرمانگی داده‌ها مانع مهم برون‌سپاری خلق ارزش از داده‌های سازمان امور مالیاتی است. در حال حاضر مشخص نیست که سازمان امور مالیاتی چه دسته از اطلاعات را می‌تواند در اختیار شرکت‌های پردازشگر اطلاعات بگذارد و از کمک آن‌ها برای اخذ عادلانه مالیات کمک بگیرد. لذا تدوین آیین‌نامه مربوطه باید در دستور کار سازمان امور مالیاتی قرار بگیرد.

گزارش تصویری

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On
Moqavemati Economy

افتتاحیه

با حضور کمیته علمی و سخنرانی

دکتر داود منظور رئیس سازمان امور مالیاتی

دوشنبه ۲۳ آبان ساعت ۱۰ الی ۱۲ سازمان امور مالیاتی

کمیته علمی همایش

مهدی طغیانی

سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس

احمد غفارزاده

عضو سابق شورای عالی مالیاتی

علی نصیری اقدم

عضویت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

مهدی موحدی بک نظر

دبیر کمیته علمی و عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

مهدی رعنائی

مدیرکل بخش عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی

محمدبرزگری

رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

محورهای همایش

فرآیند و فناوری

شاخص های عملکردی

کارکردها و آثار

حکمرانی

ترکیب و پایه ها

www.conf9.mett.ir

@masirepishraft

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

اولین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

فرصت‌ها و چالش‌های سامانه مودیان

چهارشنبه ۹ آذر، ساعت ۱۴ | مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

با حضور

دبیر نشست

محمد نوری

کارشناس مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی

محمد رضا رسولی

عضو هیئت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران

افشین محمودیان

معاون مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

جواد اسکندری

کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس

علی نصیری اقدم

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

امیر کشورزاد

مسئول سامانه ثبت برخط معاملات

محمد رضا جعفریان

مشاور مالیاتی اتاق اصناف

@masirepishraft

www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

دومین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

الزامات و آثار مالیات بر سود سپرده‌های بانکی

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

دوشنبه ۱۴ آذر، ساعت ۱۴

با حضور

محمد رضا یزیدی زاده

عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور

موسی شهبازی غیاتی

مدیرکل دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌ها

احمد زمانی

رئیس سابق مرکز آموزش و پژوهش سازمان مالیاتی

ایمان فدایی

رئیس گروه مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی

محسن حسینی

معاون دقت‌رئی و مدیریت ریسک سازمان مالیاتی

جعفر مهدی زاده

مدیرکل اقتصادی بانک مرکزی

@masirepishraft

www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

مجلس شورای اسلامی
مرکز پژوهش‌ها

وزارت امور اقتصادی و دارایی

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

سومین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

آسیب شناسی شاخص های ارزیابی عملکرد نظام مالیاتی

دوشنبه ۲۱ آذر، ساعت ۹ مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی

با حضور

محمد پاریزی

مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی

مهدی موحدی بک نظر

عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد

ایمان فدایی

رئیس گروه مالیاتی وزارت امور اقتصادی و دارایی

علی رستم پور

رئیس مرکز دادرسی سازمان امور مالیاتی

امیر احمد مهدیان راد

معاون مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی

حمیدرضا خسروآبادی

رئیس گروه مدیریت عملکرد سازمان اداری و استخدامی

علی ملک زاده

مدیر گروه مالیات اندیشه اقتصاد مقاومتی

محمد حسن رسولی

کارشناس مرکز پژوهش های مجلس

 @masirepishraft

 www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

چهارمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

مالیات بر ثروت؛ مبانی و کارکردها

سه شنبه ۲۹ آذر، ساعت ۱۴ پژوهشگاه امور اقتصادی وزارت اقتصاد

با حضور

احمد غفارزاده

عضو سابق شورای عالی مالیاتی

دبیر نشست

محمد جواد توکلی

رئیس پژوهشگاه امور اقتصادی

ناصر یارمحمدیان

عضو هیات علمی دانشگاه هنر اصفهان

محمد رضا یزدی زاده

عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی کشور

مهدی سرمست

کارشناس مرکز پژوهش های مجلس

مصطفی جعفری پرور

کارشناس شورای عالی مالیاتی

 @masirepishraft

 www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

پنجمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

جایگاه مالیات در تقویت پول ملی و مهار تورم

سه شنبه ۱۳ دی، ساعت ۱۴ مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

با حضور

مهدی موحدی بک نظر

رئیس مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی

دبیر نشست

میرهادی رهگشای

کارشناس اقتصادی

مجید فلاحی نیا

معاون بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی

میثم سادات فاطمی

کارشناس اقتصادی

محمد قائدامینی

کارشناس اندیشه‌ها اقتصاد مقاومتی

مهدی سرمست

کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس

 @masirepishraft

 www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

مجلس شورای اسلامی
مرکز پژوهش‌ها

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th Annual Conference On Moqavemati Economy

ششمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

حکمرانی داده و ظرفیت فناوری های مالی در مالیات ستانی

سه شنبه ۲۰ دی، ساعت ۱۵ معاونت فناوری های مالیاتی سازمان امور مالیاتی

با حضور

فاضل مریدی

دستیار وزیر امور اقتصادی و دارایی

دبیر نشست

ابوذر زهره وند

مدیرانتقال دانش سامانه مودیان

ندا بابادی

معاون اداره کل فناوری اطلاعات سازمان امور مالیاتی

حمید رضا هادی پور

جانشین دبیر شورای اجرایی فناوری اطلاعات

محمد مختوای

کارشناس اندیشه اقتصاد مقاومتی

وحید صیامی

کارشناس فناوری های پولی و مالی

@masirepishraft

www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند
نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th Annual Conference On Moqavemati Economy

هفتمین نشست از نهمین همایش سالانه اقتصادمقاومتی

جایگاه عوامل انسانی و سامانه‌ها در تشخیص فرار مالیاتی

یکشنبه ۹ بهمن، ساعت ۹ مرکز آموزش و پژوهش سازمان امور مالیاتی

با حضور

دبیر نشست

علی ملک زاده

مدیر گروه مالیات اندیشکده اقتصادمقاومتی

محمد پاریزی

مشاور عالی رئیس کل سازمان امور مالیاتی

بهرام مردان
مدیرکل دفتر بازرسی سازمان امور مالیاتی

داریوش درویشی

سرپرست اداره کل حسابرسی ویژه مالیاتی

عزیز نادر
سرپرست اداره کل فناوری اطلاعات

محمد نوری

مدیر گروه مالیات اندیشکده ایتان

وحید عزیزی
مدیرکل دفتر مبارزه با فرار مالیاتی

@masirepishraft

www.conf9.mett.ir

LIVE aparat.com/masire.pishraft/live

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

جلسه داورى طرح‌های سیاستی (بخش اول)

خانه اندیشه ورزان

پنج شنبه ۱۳ بهمن ۱۴۰۱

اختتامیه به همراه ارائه و تقدیر از آثار برتر
سه شنبه ۲ اسفند ۱۴۰۱ - وزارت امور اقتصادی و دارایی

کمیته داوران

احمد غفارزاده

عضو سابق شورای عالی مالیاتی

محمد رضا یزدی زاده

عضو سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی

مهدی موحدی بک نظر

مدیر کسب و کار علمی و پژوهشی مرکز اقتصاد دانش‌بنیان

علی نصیری اقدم

عضویت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

محمد پرزگری

رئیس مرکز توسعه مقررات سازمان امور مالیاتی

مهدی رعنایی

مدیرکل بخش عمومی وزارت امور اقتصادی و دارایی

طرح‌های سیاستی

- الگوی مطلوب مالیات‌ستانی در فرآیند اصلاح نظام مالیاتی ایران - محمدرضا قاسمی
- سازوکارهای اجرای اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه بنگاه‌های اقتصادی ایران - حمیدرضا سحری
- ضرورت بازنگری در چارچوب تقنینی قواعد مرور زمان مالیاتی - مهدی حکیمی، روح‌الله علی‌نژاد
- لیخند مالیاتی: سیاست‌گذاری ارتقای فرهنگ مالیاتی در کشور - محسن حجاری
- شناسایی شرکت‌های صوری و کد فروش با استفاده از هوش مصنوعی - محمد عبدوس
- اصلاح سیاست‌گذاری در اجرای قانون پابانه‌های فروشگاه‌های سامانه مؤدیان - محسن حجاری
- شناسایی حساب‌های اچ‌آر‌آی مرتبط با فرار مالیاتی پزشکان با استفاده از حاکمیت داده - محمد عبدوس

صبح

۸ الی ۱۲

عصر

۱۳ الی ۱۷

- کارکرد، اهداف و آسیب‌شناسی مالیات بر دارایی در ایران - محسن شوریده
- پیشنهاد وضع مالیات بر سود تقسیمی و تأثیرات آن - حمیدرضا بهرمن
- مالیات بر سود سپرده و اثر آن در کاهش کسری بودجه دولت - محسن شوریده
- یکپارچه‌سازی نظام مالیاتی و حمایتی در ایران - حمیدرضا بهرمن
- کاربردی سازی بینش‌های رفتاری در فرآیندهای مالیاتی - فاطمه مروتی
- بررسی راهکارهای عملیاتی برای جلوگیری از فرار مالیاتی - پویان دولتی
- عدالت مالیاتی در راستای توسعه - هادی عطااللهی
- هوشمند سازی معافیت‌های مالیاتی مناطق آزاد ایران - فردین کریمی

www.conf9.mett.ir

@masirepishraft

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

جلسه داورى طرح‌هاى سياستى (بخش دوم)

خانه اندیشه ورزان

پنج شنبه ۲۰ بهمن ۱۴۰۱

اختتامیه به همراه ارائه و تقدیر از آثار برتر
سه شنبه ۲ اسفند ۱۴۰۱ - وزارت امور اقتصادی و دارایی

کمیته داوران

احمد غفارزاده

عضو سابق شورای عالی مالیاتی

محمد رضا یزدی زاده

معاون سابق شورای راهبردی نظام مالیاتی

مهدی موحدی بک نظر

رئیس کمیته علمی و پژوهشی ستاد ملی مبارزه با قاچاق کالا و ارز

وحید عزیزی

مدیرکل دفتر همایزه با افراز سازمان امور مالیاتی

محمد برزگری

رئیس مرکز تنظیم مقررات سازمان امور مالیاتی

حسن چنارانی

دبیر کمیسیون اقتصادی دولت

طرح‌های سیاستی

- ارائه الگوی مطلوب مالیات ستانی از رمازرها - امیر شرفی
- اصلاح نظام مالیاتی در بخش حمل بار جاده‌ای - روح الله مهدوی
- مدل مطلوب مالیات یکپارچه بر مجموع درآمد - علی موظف رستمی
- رگولاتوری میادلات رمازرها بر پایه حساب ابری متمرکز - مهدی عابدی
- تأثیر وضع مالیات‌های تنظیمی بر کنترل متغیرهای پولی - محمد قائدامینی
- اظهارنامه پیش فرض، کاربردها و مزایای آن مبتنی بر تجارب سایر کشورها - جواد اسکندری
- چالش‌های مالیات ساخت و فروش (ماده ۷۷) و راهکارها - افشین بیگ پور

صبح

۸ الی ۱۲

عصر

۱۳ الی ۱۸

- مالیات خودکار بر تراکنش‌ها - محمدعلی طاهری مهر
- سامانه کشف الگوی تقلب - مسیح ابراهیم نژاد
- سازگار ساماندهی معافیت‌های مالیاتی - محمد مختوای
- نقش سیاست‌های صحیح مالیاتی در مهار تورم و برقراری عدالت اجتماعی - داوود تمدن
- سازگار مالیات علی‌الحساب در مالیات ستانی - محمد مختوای
- سامانه سازماندهی شکایات مالیاتی - مهدی نریمانی
- ارائه الگوی استفاده از اطلاعات اشخاص ثالث - محمد مختوای
- کاربرد GIS در سیستم مدیریت مکانی مالیات بر خانه‌های خالی - رضا میرزاییاتی

www.conf9.mett.ir

@masirepishraft

نظام مالیاتی؛ عادلانه و هوشمند

نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

9th

Annual Conference On Moqavemati Economy

اختتامیه

محمد امینی رعیا
مدیر اندیشکده اقتصاد مقاومتی

سید احسان خاندوزی
وزیر امور اقتصادی و دارایی

مهدی موحدی یک نظر
دبیر علمی همایش

سه شنبه دوم اسفندماه ۱۴۰۴ ساعت ۹ الی ۱۳

وزارت امور اقتصادی و دارایی | سالن شهید مدرس

LIVE

Aparat.com/masire.pishraft/live

پخش زنده همایش

ارائه طرح‌های سیاستی برگزیده

حمیدرضا سحری

بررسی ابعاد طراحی و اجرایی اعتبار مالیاتی
تحقیق و توسعه بنگاه‌های اقتصادی ایران

جواد اسکندری

اظهارنامه پیش فرض، کاربردها و مزایای آن
میثقی بر تجارب سایر کشورها

محمد عبدوس

شناسایی تقلب و تخلف مالیاتی
یا استفاده از هوش مصنوعی و حکمت داده

www.conf9.mett.ir

@masirepishraft

بازتاب رسانه‌ای همایش

در جریان افتتاحیه، نشست‌های تخصصی و اختتامیه نهمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، ۲۸۳ خبر از این رویداد در بیش از ۴۰ خبرگزاری و روزنامه معتبر کشور منتشر شده‌است.

مجموع	تعداد اخبار اختتامیه	تعداد اخبار نشست‌ها	تعداد اخبار افتتاحیه	نام خبرگزاری
۹۵	۳	۱۹	۳	مسیر اقتصاد
۱۰	۳	۷	-	باشگاه خبرنگاران جوان
۱۲	۲	۱۰	-	صدا و سیما
۹	۲	۶	۱	مهر
۷	۲	۴	۱	فارس
۲۰	۳	۱۶	۱	ایرنا
۹	۱	۷	۱	تسنیم
۶	۴	۲	-	ایسنا
۲۷	۴	۲۳	-	جهت پرس
۸	۱	۵	۱	دانشجو
۷	-	۶	۱	قدس آنلاین
۱۰	۵	-	۵	فرهیختگان
۲	-	۲	-	شادا
۶	۱	۴	۱	جوان آنلاین
۳	-	۲	۱	دنیای اقتصاد
۳	۲	-	۱	آنا
۵	-	-	۵	موج
۱	-	-	۱	کیهان
۱	-	-	۱	همشهری
۴۲	۱	۴	۳۷	سایر
۲۸۳	۳۴	۱۸۸	۶۱	مجموع

مالیات یک فریضه است. ما امروز از ضعف مالیات می‌گیریم، از کارمند مالیات می‌گیریم، از کارگر مالیات می‌گیریم، از کاسب جزء مالیات می‌گیریم، اما از فلان درآمد دار بی‌حساب و کتاب مالیات نمی‌گیریم؛ فرار مالیاتی دارند؛ این‌ها جرم است؛ فرار مالیاتی جرم است ... مسئله مالیات خیلی مهم است. قلم اول از کارهای مهمی که باید انجام بگیرد، این است که بودجه‌ی کشور، اداری دولت، به‌وسیله‌ی درآمدهای از درون مردم باشد، یعنی از همین مالیات، که مالیات هم مربوط می‌شود به تولید و کسب و کار.

بیانات در دیدار با اقشار مختلف مردم استان آذربایجان شرقی ۱۳۹۳/۱۱/۳۰

